

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav sociálních studií

Sekundární viktimizace obětí trestných činů v průběhu trestního řízení

Bakalářská práce

Autor: Josef Krásný

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Vedoucí práce: PhDr. Jan Hubert

Oponent práce: JUDr. Miroslav Antl

Zadání bakalářské práce

Autor:	Josef Krásný
Studium:	P20K0073
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální patologie a prevence
Název bakalářské práce:	Sekundární viktimizace obětí trestných činů v průběhu trestního řízení
Název bakalářské práce AJ:	Secondary victimization of crime victims during criminal proceedings

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se věnuje problematice obětí trestných činů a jejich viktimizaci, zejména pak viktimizaci sekundární v souvislosti s trestním řízením.

Teoretická část se věnuje především pojmům obětí trestného činu, fázím a procesům viktimizace, příčinám jednotlivých fází viktimizace, zdrojům sekundární viktimizace, dopadům na psychiku obětí a jejich život ex post, protektivním faktorům, prevenci a aktuální legislativě.

Praktická část je zaměřena na analýzu současného stavu sekundární viktimizace v průběhu trestního řízení v rámci Karlovarského kraje, a to za použití kvalitativní metody polostrukturovaných rozhovorů.

BOUKALOVÁ, Hedvika a kol. Kapitoly z forenzní psychologie. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. 435 stran. ISBN 978-80-246-4461-5

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Policejní psychologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 309 s. ISBN 80-86898-73-3

ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Viktimologie pro forenzní praxi. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. 158 s. ISBN 978-80-262-0582-1

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 4., nezměněné vydání. Praha: Karolinum, 2011. 372 stran. ISBN 978-80-246-1966-8.

VELIKOVSKÁ, Martina. Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe. Vydání 1. Praha: Grada, 2016. 168 stran. Psyché. ISBN 978-80-247-4849-8

Trestní předpisy: Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-424-5

Zadávací pracoviště: Ústav sociálních studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Jan Hubert

Oponent: JUDr. Miroslav Antl

Datum zadání závěrečné práce: 1.2.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci **Sekundární viktimizace obětí trestných činů v průběhu trestního řízení** vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne _____

Josef Krásný

Poděkování

Děkuji tímto vedoucímu mé práce, panu PhDr. Janu Hubertovi, a to především za hodnotné rady a připomínky, které mi poskytoval během tvorby této práce. Rovněž patří velké díky všem obětem, které byly ochotné se mnou hovořit o jejich prožitcích a poskytly mi tak cenné údaje pro výzkumnou část této práce. Za významnou spolupráci děkuji pracovnícům z Intervenčního centra Sokolov a Mgr. Haně Havelkové z AK Havelková, díky nimž jsem měl možnost s oběťmi hovořit. V neposlední řadě si zaslouží díky má rodina a kolegové, zvláště pak za jejich podporu a trpělivost během mého studia.

Anotace

KRÁSNÝ, Josef. *Sekundární viktimizace obětí trestných činů v průběhu trestního řízení*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 115 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá sekundární viktimizací obětí trestných činů v průběhu trestního řízení.

V teoretické části jsou vysvětleny pojmy viktimologie, tedy oběť trestného činu, práva oběti, fáze a procesy viktimizace, příčiny jednotlivých fází viktimizace a zdroje viktimizace. Dále jsou zde popsány způsoby, jakými se podílí orgány činné v trestním řízení na sekundární viktimizaci a jaké jsou dopady na psychiku obětí a na jejich život ex post. Současně pojednává i o zdrojích působících protektivně. Taktéž je popsán systém krizové intervence v rámci Policie České republiky.

Výzkumná část je provedena kvalitativní formou a tvoří ji polostrukturované rozhovory se skutečnými oběťmi trestných činů provedené v Karlovarském kraji. Cílem těchto rozhovorů je zmapování rozsahu sekundární viktimizace, identifikování aspektů přispívajících k hlubší sekundární viktimizaci a rovněž zjištění aspektů naopak přispívajících k její zmírnění.

Klíčová slova: kriminalita, oběť, viktimizace, policie, krizová intervence

Annotation

KRÁSNÝ, Josef. Secondary victimization of crime victims during criminal proceedings. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 115 pp. Bachelor Thesis.

The bachelor thesis deals with the secondary victimization of victims of crimes during criminal proceedings.

The theoretical part explains the concepts of victimology, that is victim of a crime, the rights of the victim, the stages and processes of victimization, the causes of individual stages of victimization, and the sources of victimization. It describes the ways in which law enforcement authorities participate in secondary victimization, the effects on the psyche of victims and their life ex post. Furthermore, it discusses existing resources as well as possible protective resources which could be used in the future, and the crisis intervention system within the Police of the Czech Republic.

The research part is conducted in a qualitative form and consists of semi-structured interviews with real victims of crimes conducted in the Karlovy Vary region. The aim of these interviews is to map the extent of secondary victimization, to identify aspects that contribute to deeper secondary victimization, and also to identify aspects that, on the contrary, contribute to the mitigation of secondary victimization.

Keywords: crime, victim, victimization, police, crisis intervention

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2022 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: _____

Podpis studenta:_____

ÚVOD	9
1 Oběť a viktimizace.....	11
1.1 Viktimologie	11
1.2 Trestný čin a trestní řízení	14
1.3 Oběť trestného činu	16
1.4 Charakteristiky a typologie obětí	18
1.5 Oběť a mýty.....	23
1.6 Proces viktimizace	26
1.7 Primární fáze viktimizace	27
1.8 Sekundární fáze viktimizace	29
1.9 Terciární fáze viktimizace	32
2 Práva obětí trestných činů.....	33
2.1 Základní zásady	35
2.2 Právo na poskytnutí odborné pomoci	37
2.3 Právo na informace	39
2.4 Právo na ochranu soukromí	42
2.5 Právo na ochranu před druhotnou újmou	42
3 Příklady prevence sekundární viktimizace.....	47
3.1 Vhodné jednání s obětí	47
3.2 Krizová intervence.....	50
3.3 Vybrané psychoterapeutické přístupy	54
4 Výzkumné šetření.....	59
4.1 Metodologie výzkumného šetření	59
4.2 Analýza rozhovorů výzkumného šetření	70
4.3 Závěr k výzkumnému šetření	105
ZÁVĚR.....	109
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	112

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je přiblížit problematiku viktimizace obětí trestných činů. Chtěl bych poukázat na těžce snesitelné prožitky, které jsou oběti trestného činu nuceny odžít. Nejen v souvislosti s trestným činem samotným, ale i následně v průběhu jednání s orgány činnými v trestním řízení. I přes moderní vědecké přístupy, nové poznatky a inovace na poli techniky, můžeme predikovat a předcházet trestné činnosti jen v omezené míře. Co však můžeme a měli bychom, je poskytnout adekvátní, profesionální a citlivou pomoc obětem. Tato naše pozitivní zainteresovanost může značně ovlivnit kvalitu budoucího života obětí.

Toto téma jsem si zvolil z několika důvodů. Jedním je fakt, že jsem celý profesní život policistou a během mé kariéry jsem měl možnost pozorovat prožívání samotných obětí „z první řady“, komunikovat s nimi, a samozřejmě jsem vnímal i interakce mezi nimi a dalšími osobami, zvláště pak s mými kolegy.

Dalším důvodem je můj pohled na oběti nejen zrakem policisty, ale i zrakem krizového intervenanta u Krajského ředitelství policie Karlovy Vary. V týmu krizové intervence jsem od jeho založení v roce 2018. Bohužel ve mně na základě mých zkušeností vyvstal pocit, že i nadále je na jednotlivé oběti trestných činů často pohlíženo optikou „další v řadě“. Byl jsem bohužel svědkem nejen nedostatečných projevů empatie a pochopení i nedostatečné pomoci, ale dokonce i zraňujícím jednáním ze strany kolegů a dalších osob. Kumulace těchto i dalších chyb podporují vznik závažné sekundární viktimizace a oběť k již tak těžkému břemeni dostane místo úlevy ještě citelně přidáno. Traumatizace se může prohloubit, zapouzdřit a je tak podstatně ztíženo, ne-li znemožněno, uzdravení oběti.

Mnohdy i blízké okolí předpokládá, že oběť se se svým zážitkem zvládne bez větších obtíží vyrovnat a přehlíží varovné signály přetrvávající vnitřní bolesti. Necitlivý přístup laické veřejnosti se však dá snáze pochopit, zvláště když účinná osvěta je v této oblasti poněkud zanedbána. Mnohem závažnější je fakt, že i na straně profesionálů z řad orgánů činných v trestním řízení jsou v chování a pomoci obětem trestných činů značné rezervy. Tento názor vychází z mých vlastních poznatků nejen z Karlovarského kraje. V rámci komunikace s kolegy, oběťmi a zainteresovanými lidmi z jiných krajů, jsem dospěl k závěru, že obdobné kvalitativní rezervy jsou napříč celou Českou republikou.

Je na místě zde uvést, že oproti minulosti je vidět pozitivní posun nejen v rovině využívání legislativních možností pomoci, ale hlavně i policisté jakoby začali být znovu

empatickými lidmi. Rozumím snahám zachovat si odstup a vlastní duševní integritu. Při naší práci se většinou setkáváme jen s lidským utrpením a nejsnadnější je vytvořit si „citový štít“. Tento štít a umě vytvořená maska drsného „poldy“ by však neměla vést k zraňování obětí. Domnívám se, že můžeme zůstat nestrannými profesionály a zároveň být citlivými vůči obětem. Musíme si pokaždé uvědomit, že ony často hrozné zážitky, se kterými se setkáme, jsou pro mnohé z nás sice jen prací, ale pro oběť hrůznou realitou. S realitou, se kterou se musí vypořádat a bez pomoci je to mnohem těžší. Jestliže máme tu moc našim přístupem zmírnit utrpení, je to to nejmenší co bychom měli udělat.

Účelem mé bakalářské práce samozřejmě není nepodložená kritika a hanění mých kolegů a dalších osob nebo postupů. Chyby děláme všichni a já nejsem výjimkou. Rád bych vzal některá svá slova a činy zpět, ale to bohužel nejde. Všichni se však můžeme poučit a předávat si informace, které nám pomohou zlepšit naše dovednosti při práci s oběťmi. Dle mého mínění je velmi důležité získávat zpětnou vazbu právě od obětí. Kdo nám lépe sdělí své pocity, než oběť samotná? **Měli bychom naslouchat.**

Bakalářská práce obsahuje 4 kapitoly. Kapitoly 1-3 jsou věnovány teoretickým informacím o problematice viktimizace, právům obětí a příkladům preventivního působení omezující následnou traumatizaci obětí.

Neodpustím si na závěr citát zakladatele existenciální analýzy a logoterapie Viktora Emila Frankla, který řekl: „*V některých ohledech utrpení přestává být utrpením v okamžiku, kdy najde smysl, například smysl oběti.*“

1 Oběť a viktimizace

Tato kapitola obsahuje vysvětlení základní terminologie vázící se k tématu viktimizace, oběti trestného činu a rámcově i k trestnímu řízení. Slouží k bližšímu seznámení s touto problematikou a rovněž k pochopení tématu jako celku. Přiblíženy jsou pojmy: viktimologie, trestný čin, trestní řízení, oběť trestného činu, charakteristiky a typologie obětí, oběť a mýty, proces viktimizace a jednotlivé její fáze.

1.1 Viktimologie

Nelze začít jinak než právě vědním oborem viktimologie. Ze samotného názvu (**lat. victima – oběť; logos – věda**) vyplývá, že se jedná o vědní obor, který se zabývá oběťmi.

Pohledy na začlenění viktimologie stále nejsou zcela jednoznačné, respektive existují různé názorové proudy čím vlastně viktimologie je a čím konkrétně by se měla zabývat. Důvodem může být multidisciplinarita viktimologie, a také zmíněné rozdílné názory na rozsah zkoumání. Tématem diskuzí je, zda by se viktimologie měla zabývat výlučně oběťmi trestných činů spáchaných na jednotlivcích nebo i kolektivními oběťmi. Také zda se má zabývat i oběťmi přírodních katastrof, nehod či politického útlaku. Dalším diskuzním tématem je, zda se v případě kriminálního jednání zabývat výlučně vlastní obětí nebo i oběťmi druhého sledu (např. blízcí, svědci). A konečně, zda má být viktimologie i vědou s výstupy sloužící k preventivnímu působení a zároveň předkládající vědecky podložené návody na co nejlepší péči o oběť. M. Velikovská ve své publikaci uvádí, že: *„začlenění viktimologie v rámci ostatních věd není zcela jednoduché, neboť sama oběť trestného činu, která je jejím předmětem, se pohybuje na pomezí několika vědních oborů, zvláště pak kriminologie a psychologie. Dodnes najdeme hlasy, které považují viktimologii za součást kriminologie či specifickou a relativně samostatnou součást forenzní psychologie“* (Velikovská, 2016, s. 9).

Osobně se přikláním k názoru, že viktimologie by měla být k objektu zkoumání, tedy oběti, všeobjímající vědou, která by se měla zabývat jednotlivci i skupinami. Rovněž by měla myslet na oběti ne ryze kriminálního jednání, ale i na oběti katastrof či nehod. Co je dle mého mínění jisté, že viktimologie by měla být i vědou předkládající použitelné podklady pro preventivní působení a jistě i návody maximalizující pomoc obětem. Takovýto rozsah vědeckého působení přináší otázku, zda by viktimologie

neměla být vyčleněna jako samostatný vědní obor a na univerzitní půdě takto samostatně vyučována.

Současné pojetí viktimologie je blízké mému názoru. Aktuálně se jedná o vědu přesahující zkoumání omezené pouze na samotný trestný čin a jeho působení na oběť právě v tomto časovém úseku. Ústředním předmětem zájmu viktimologie je tedy oběť trestného činu, ale nejen až od pomyslného bodu nula, kdy došlo ke spáchání trestného činu. Viktimologie se zabývá i situací před tím, tedy viktimogenezí, a rovněž veškerými proměnnými, které se podílely na vzniku trestného činu. Zkoumá rovněž úlohu samotných obětí při vzniku a průběhu trestného činu, její roli při následném odhalování a objasňování, a také následky viktimizace.

Nedílnou a podstatnou součástí viktimologie je potom prevence, zvláště před sekundární a případně i terciární viktimizací. Jinými slovy se viktimologie snaží nalézt co nejúčinnější prostředky jak obětem pomoci a minimalizovat tak rozsah sekundární a terciární viktimizace. Informace získané viktimologií při zkoumání trestného činu, respektive jeho průběhu, spolu se zkoumáním oběti, přináší také důležitá data použitelná pro preventivní působení proti trestné činnosti samotné. Opět se tedy ukazuje rozsah použitelnosti viktimologické vědy, jejímž výstupem mohou být i programy pro působení v oblasti primární prevence. Je nutné znovu zmínit multidisciplinaritu viktimologie a zdůraznit tím i nutnost spolupráce různých odborností. Dle L. Čírtkové se „v rámci viktimologie jako vědecké disciplíny pozornost odborníků zaměřuje na velké množství různých problémů, ve kterých se prolínají právní, psychologické, sociologické, kriminologické a další aspekty“ (Čírtková, L., 2004, s. 112). Členění do oblastí, na které se viktimologie zaměřuje nabízí také K. Zbořilová:

- zaměřuje se na oběť s jejími biologickými, psychickými a sociálními vlastnostmi
- rovněž zkoumá vztahy mezi pachatelem a obětí
- studuje proces viktimizace a zejména roli, kterou v něm hraje oběť
- zkoumá roli oběti v procesu odhalování, vyšetřování a soudního projednávání
- zaměřuje se na pomoc obětem, způsoby jejich odškodnění a rehabilitace
- zjišťuje jak ochránit občany před viktimizací (Zbořilová, 2006, s. 135)

Pokud jsem výše zmínil, že viktimologie se zaměřuje i na to jaká je úloha oběti při vzniku a průběhu trestného činu, je vhodné, abych zde alespoň v minimálním rozsahu uvedl nejrannější viktimologické úvahy k této oblasti. Důvodem je především

skutečnost, že níže uvedené názory se stále vyskytují a jsou jednou z mnoha příčin hlubší sekundární viktimizace.

V minulosti totiž výzkumy týkající se trestných činů často přisuzovaly obětem větší či menší vinu na tom, že k trestnímu jednání došlo, a že se oběťmi vůbec staly. Například některým ženám, coby obětem znásilnění, bylo vytýkáno nevhodné ošacení či chování provokující pachatele. Důvodem pro vyslovení spoluviny oběti mohl být i pohyb oběti na nevhodném místě, popřípadě v nevhodném čase. Musíme si uvědomit, že toto smýšlení není jen doménou 18. a 19. století, tedy doby, kdy práva žen nebyla zdaleka rovnocenná s právy mužů. Střídavě se prosazování takovýchto názorů táhlo jako červená nit i stoletím 20. Jak jsem zmínil výše, s jistou dávkou pesimismu by se dalo říci, že je toto smýšlení živé i v současnosti. Ano, jestliže se na některé oběti a trestné činy podíváme čistě objektivním vědeckým pohledem, rizikově se chovající oběti samozřejmě jdou svým způsobem viktimizaci naproti. Toto ovšem není důvodem, abychom jim tuto skutečnost předkládali a ještě prohloubili jejich útrapy a podpořili v nich pocit viny. Až příliš často se stává, že jsou stále pronášeny věty o tom, že si za to oběť může sama svou neopatrností nebo tomu šla naproti svým chováním. Představme si, jak se silně negativní to má dopad na psychiku oběti. Na psychiku, která je tak těžce zkoušená činem samotným. Oběť si mnohdy vyčítá své chyby a dává si za vinu to, co se stalo, aniž bychom to museli vyslovovat my. Mathias Hirsch velmi výstižně nazval pocit viny jako „ničivě ochromující afekt“ (Hirsch, 1997).

Způsob myšlení o spoluvině oběti kritizoval pozitivistický směr viktimologie, avšak naproti tomu s pozitivistickou viktimologií nesouhlasila radikální a kritická viktimologie. I přes historicky starší úvahy a poznatky o obětech, např. C. Beccaria (1764), nebo C. Lombrosa (1876) E. Ferriho a dalších, je za zakladatele viktimologie považován izraelský advokát B. Mendelsohn, který ve spolupráci s německým kriminologem H. von Hentigem a H. Ellenbergerem provedl první studie vztahu mezi pachatelem a jeho obětí a v roce 1947 poprvé použil pojem viktimologie. Nicméně jejich výzkumné teorie byly později označeny jako nesprávné, neboť na oběti pohlížely stále jako na spoluviníky jejich osudů (Velikovská, 2016, s. 10-11). Obrazně lze říci, že misky vah pohledu na oběti trestných činů se střídavě přikláněly na jedné straně k názoru, že oběť nese zásadní spoluvinu, a na druhé straně je zcela bez viny. Stejně jako jiné vědní obory i viktimologie se musela a musí vypořádat s různými názorovými proudy, přinést objektivní posuzování všech aspektů viktimizace a ve spolupráci s dalšími sesterskými vědami přispívat k poznání v kriminální oblasti. Složitějším tento

proces činí i fakt, že stejně jako se vyvíjí a mění vědecké disciplíny působící v oblasti kriminality, vyvíjí se a mění i kriminalita samotná spolu se svými pachateli a oběťmi. Tyto změny jdou ruku v ruce se změnami společnosti, morálky a lidstva jako celku.

1.2 Trestný čin a trestní řízení

Vzhledem k zaměření práce nemohu opomenout alespoň stručně popsat, co je vlastně trestným činem a co je trestním řízením. Je třeba abychom si uvědomili, že z různých důvodů nemusí být podnět občana prověřován od počátku jako podezření ze spáchání některého z trestných činů. I přes to, že policie na počátku věc hodnotí jako „pouhý“ přestupek, či sérii přestupků, nemělo by docházet k bagatelizaci takového jednání. Ve vztahu k oběti zdůrazňuji, že by rozhodně nemělo docházet k otevřenému hodnocení toho, jak oběť věc pociťuje a prožívá. Musíme si uvědomit, že z mnoha důvodů nemusíme mít do celé záležitosti dostatečný vhled. Oběť nám nemusí z různých subjektivně relevantních důvodů sdělit vše, případně při sdělení nebude zdůrazňovat závažnost nebo dokonce bude některé záležitosti zlehčovat. Toto upozornění směřuje nejen k laické veřejnosti, ale i k samotným příslušníkům PČR. Nemůžeme předjímat a unáhleně hodnotit.

Trestný čin

Nejzákladnější vysvětlení pojmu trestný čin nám přináší samotný zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který ve své obecné části v § 13 odst. 1 hovoří o tom, že: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“ (Zákon č. 40/2009 Sb., § 13 odst. 1). Jinými slovy jen takové protiprávní jednání, které naplňuje formální znaky trestného činu a tento zákon jej označuje za trestné, může být trestným činem. Je třeba ovšem doplnit, že trestní represe se řídí zásadou subsidiarity. To znamená, že k užití trestní práva by mělo být přistoupeno až v krajním případě a jen v takové situaci, kdy nepostačuje užití jiné oblasti práva. Zda věc posuzovat jako trestný čin určuje především míra společenské škodlivosti. Byť tedy jednání může na první pohled naplňovat znaky trestného činu, nemusí tak být posuzováno. Jak moc je jednání společensky škodlivé určuje tedy povaha a závažnost takového jednání. Mimo jiné se posuzuje, který chráněný zájem byl dotčen, jakým způsobem byl dotčen, jaké mělo jednání následky, za jakých okolností a jakým způsobem k jednání došlo, kdo se jednání dopustil a proč.

Soubor povinných znaků, které musí pachatel naplnit, aby jeho jednání bylo posuzováno jako trestný čin se nazývá **skutková podstata trestného činu**.

Objekt trestného činu. Jedná se o již zmíněnou zákonem chráněnou hodnotu. Jde například o náš život, zdraví, svobodu, důstojnost nebo majetek. Tvůrci trestního zákoníku sestavili zvláštní část trestního zákoníku do 13 hlav. Každá hlava pak vyjadřuje okruh chráněného zájmu, ve které jsou konkrétní ustanovení, jinými slovy trestné činy. Oproti již neplatnému trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb., jsou jednotlivé trestné činy seřazeny s ohledem na důležitost chráněného zájmu.

Objektivní stránka trestného činu značí to, jakým způsobem k trestnému činu došlo a jaké mělo jednání následek. Znamená to, že můžeme nějakým způsobem jednat, popřípadě opomenout jednat, a následkem tohoto našeho projevu je ohrožení nebo poškození objektu (chráněného zájmu). Důležitá je právě příčinná souvislost mezi naším konáním a oním následkem.

Subjekt trestného činu neboli pachatel je ten, kdo svým jednáním naplnil skutkovou podstatu trestného činu a byl v době spáchání trestně odpovědný.

Subjektivní stránka, tedy její povinná složka, je zavinění. Rozlišujeme zavinění úmyslem přímým nebo nepřímým a zavinění z nedbalosti vědomé nebo nevědomé.

Trestní řízení

Nejstručněji lze trestní řízení popsat jako zákonný postup orgánů činných v trestním řízení. Ve většině případů se OČTŘ řídí trestním řádem, tedy zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Podstatou postupu v trestním řízení je zjistit, zda byl spáchán trestný čin a o jaký trestný čin šlo. Jestliže došlo k trestnému činu, měl by policejní orgán učinit vše pro to, aby byl zjištěn pachatel a současně zákonným způsobem zajistit maximum důkazních prostředků pro budoucí postavení pachatele před trestní soud. Nad zákonností postupu policejního orgánu dohlíží státní zástupce, který je tzv. pánem trestního řízení. Právě státní zástupce je ten, kdo následně pracuje s nashromážděnými důkazy a dle svého profesionálního uvážení navrhuje v zákonných mantinelech trest pro pachatele. Následně argumentuje před soudem a usiluje o pravomocné odsouzení. Soud v přípravné fázi trestního řízení rozhoduje o některých prostředcích (např. domovní prohlídka). Ve fázi soudního projednání následně nestranně hodnotí veškeré nashromážděné podklady a důkazní prostředky, jakož i obhajobu pachatele. Po svém rozhodnutí ukládá pachateli trest nebo ochranné opatření podle zákona. Jan Musil trestní řízení popisuje jako: „*zákonem stanovený postup*“

orgánů činných v trestním řízení a dalších subjektů podílejících se na tomto postupu, jehož cílem je zjištění trestného činu a jeho pachatele, vynesení spravedlivého rozsudku o vině, trestu a nápravném opatření, případně o nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, jakož i výkon těchto rozhodnutí“ (Šámal, Musil, Kuchta, 2013, s. 5).

Trestní řízení je komplexní a složitou záležitostí plnou zákoutí, která jsou v některých případech využívána a v jiných ne. Hovořím o tom proto, že i profesionálové z řad OČTŘ často diskutují nad jednotlivými problémy a mnohdy se musí poradit, jaký postup zvolit. Představme si však, jaké je to pro laika, který nemá ponětí co trestní řízení je, respektive s ním nemá žádnou zkušenost. Netuší, proč musí neustále opakovat svou výpověď a před jeho očima se jen mění názvy těch „papírů“. A jaké je jeho překvapení, když vše musí znovu opakovat před soudem. Ještě mnohem horší je to pro oběť, která je zatížená tím, co prožila. Pokud máme omezit u oběti negativní vnímání trestního řízení a snížit úzkost vyvolanou neznámým prostředím a osobami, je třeba ji trpělivě provádět a vysvětlovat co se děje a proč.

1.3 Oběť trestného činu

Tento pojem byl dříve užíván téměř výhradně obory psychologie a viktimologie. Z pohledu trestního práva byla oběť trestného činu nazývána poškozeným a s tímto termínem pracuje i nadále. Existuje tak jistá duplicita pojmenování pro toho, jež utrpěl újmu důsledkem trestného činu. V § 43 odst. 1 trestního řádu je poškozený definován jako ten, „komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda“ (Zákon č. 141/1961 Sb., § 43 odst. 1).

O poškozeném jako o oběti se po novelizaci trestního řádu v roce 2013 hovoří v § 43 odst. 4, a to dokonce ve vztahu k dopadům trestného činu na život oběti. Konkrétně je zde uvedeno, že „poškozený, který je obětí trestného činu podle zákona o obětech trestných činů, má právo v kterémkoliv stadiu trestního řízení učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na jeho dosavadní život. Prohlášení lze učinit i písemně. Písemné prohlášení se v řízení před soudem provede jako listinný důkaz“ (Zákon č. 141/1961 Sb., § 43 odst. 4).

V odstavci 4 zmíněný zákon o obětech trestných činů, konkrétně zákon č. 45/2013 Sb. účinný od 01.08.2013, přinesl menší revoluci v pohledu na oběť trestného činu. Obdobně jako je v trestním řádu definován pojem poškozený, viz výše,

je v zákonu o obětech trestných činů definována oběť, konkrétně v § 2 odst. 2 je uvedeno že „obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil“ (Zákon č. 45/2013 Sb., § 2 odst. 2). Pro upřesnění je třeba říci, že zatímco poškozeným dle trestního řádu může být i osoba právnická, zákon o obětech myslí primárně na osobu fyzickou, tedy na lidskou bytost těžce prožívající skutečnost, že jí bylo ublíženo, a to bez ohledu na formu újmy. Trochu více tak zlidšťuje postavení toho, na němž byl spáchán trestný čin a zároveň mu přiznává více práv, než tomu bylo v minulosti.

Zákon o obětech trestných činů navíc rozšiřuje okruh osob, které jsou za oběti trestných činů považovány. Není to již samotná primární oběť, ale konečně nejsou opominuti příbuzní v pokolení přímém, partnerské osoby a osoby, které byly přímou obětí vyživovány. Je to sice „jen“ v případech, že primární oběť vlivem trestného činu zemřela, ale i tak se jedná o posun k lepšímu.

Dle mého názoru by se nemělo přiznání statusu oběti omezovat pouze na případy, kdy došlo důsledkem trestního jednání k úmrtí primární oběti. Stojí za úvahu, že by se z pohledu zákona o obětech trestných činů a souběžně i v trestním řádu, měly vyjmenované osoby považovat za sekundární oběti i v případě dalších závažných trestných činů. Vodítkem pro přiznání statusu by měl být rozsah a tíha dopadu trestného činu na sekundární oběti. I jiné závažné trestné činy totiž značným způsobem narušují lidské životy i mezilidské vztahy. Působí destruktivně nejen na přeživší oběť, ale i na její blízké. Těžko lze odmítnout fakt, že pokud by například bylo v důsledku trestného činu těžce poškozeno zdraví dítěte, a to včetně duševního, rodič by situaci nesl o mnoho lépe, než kdyby došlo k úmrtí. Ač je zachováno to nejcennější v podobě života, na blízké je v podobě trvalých následků uvaleno obrovské břímě. Celodenní vyčerpávající péče o těžce postiženého blízkého a enormní psychické vypětí významně ovlivní kvalitu života sekundárních obětí. Rovněž nemohu opomenout sociální omezení a stejně tak ekonomický dopad na takto zasažené rodiny.

Stejně tak si dokáží představit i přípuštění širšího okruhu osob, které by sekundárními oběťmi mohly být. Okruh by mohl být obdobný jako v případě § 100 trestního řádu, kde jsou vyjmenovány osoby vůči nimž lze využít práva odmítnout vypovídat. Jedná se konkrétně o příbuzné v pokolení přímém, sourozence, osvojitele, osvojence, manžele, partnery nebo druhy anebo jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újma by právem byla pociťována jako újma vlastní. Ustanovení

§ 100 trestního řádu tedy dává ke zvážení, zda je jiná obdobná osoba proti níž má být vypovídáno natolik blízká, že újma tohoto člověka je pocíťována svědkem stejně úkorně jako by újmu utrpěl on sám. Další možností je využít dělení viktimologie, která oběti trestných činů dělí do tří skupin, a to na:

- **primární** – oběti přímo zasažené trestným činem
- **sekundární** – blízké osoby oběti, které mají k oběti silný emocionální vztah a její újmu prožívají jako újmu vlastní
- **terciární** – blízké sociální okolí oběti (Zbořilová in Gillernová, Boukalová et al., 2006, s. 136)

I viktimologie hovoří o blízkých trpících a neomezuje se na pouhé vyjmenovávání těch, kteří by mohli být oněmi blízkými. Nejde jen o právně akademické teoretizování. Podstatou zákona o obětech trestných činů je totiž i právo oběti uplatňovat určitá práva, včetně práva na bezplatnou odbornou pomoc a peněžitou pomoc. O tématu práv oběti budu hovořit níže.

Nemohu však nyní opomenout oběti, které mají výjimečné postavení z toho důvodu, jak těžce mohou být trestným činem zasaženy a často mívají doživotní následky. Zákon o obětech trestných činů je označuje za zvlášť zranitelné oběti a jsou uvedeny v § 2 odst. 4 tohoto zákona. Tyto zvlášť zranitelné oběti vyžadují zvláštní péči i zacházení a zcela jiný přístup. Rovněž mohou požívat rozšířených práv. Do této kategorie obětí spadají například děti, fyzicky či mentálně postižené osoby, oběti obchodování s lidmi či teroristického útoku, oběti trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a v neposlední řadě oběti trestných činů, kde bylo užito násilí nebo pohrůžkou násilí.

1.4 Charakteristiky a typologie obětí

Pokud hovoříme o primární oběti trestného činu, hovoříme o účastníkovi trestného činu, který je ve většině případů zasažen přímo, nejcitelněji a hlavně bezprostředně. Jde o tzv. přímou oběť. Oficiální statistiky v České republice charakteristiky obětí postrádají. Ministerstvo vnitra České republiky, které shromažďuje a analyzuje data o kriminalitě ve své zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2020 uvádí, že „*Policie ČR statisticky neevidovala a neeviduje oběti trestné činnosti ve smyslu zákona č. 45/2013*

Sb., o obětech trestných činů. Eviduje pouze objekty napadení, tj. zpravidla ty objekty, vůči kterým bezprostředně směřuje trestná činnost. Mimo objekt napadení jako je objekt obecné kriminality, objekt hospodářské kriminality, soukromý objekt, veřejný zájem jsou objektem napadení u vybraných taktickostatistických klasifikací také osoby – jednotlivci. Objekty napadení však nelze zaměňovat s oběťmi trestné činnosti“. Z této citace je patrné, že je možné maximálně tak odhadnout počet oficiálních přímých obětí, a ještě obtížněji lze odhadnout skutečný počet obětí. (MVČR, online)

V prozatím nejaktuálnější zprávě o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2021 Ministerstvo vnitra České republiky zmiňuje že „*V roce 2021 byla vytvořena nová metodika identifikace obětí trestných činů, jejímž obsahem je návod, jak správně identifikovat oběť trestného činu, potažmo zvláště zranitelnou oběť, a to jak z hlediska práva, tak z hlediska psychologie. Nedílnou součástí metodiky jsou dva tzv. rozcestníky. Jedná se o rychlý návod, jak rozpoznat po stránce právní a psychologické oběť trestného činu. Již dochází k distribuci této metodiky v rámci Policie ČR a v následném období dojde k proškolení jak policistů služby pořádkové policie, tak policistů služby kriminální policie a vyšetřování.*“ (MVČR, online) Pokud se podaří uvedenou metodiku úspěšně implementovat do práce PČR, je možné, že do budoucna dojde k podrobnějšímu statistickému vykazování, které již bude zohledňovat skutečný počet obětí evidovaných trestných činů.

Pro představu předkládám tabulku č. 1, ve které jsou oficiální statistiky kriminality uveřejněné Českým statistickým úřadem. (ČSÚ, online)

Tabulka č. 1: Počet registrovaných trestných činů

Počet registrovaných trestných činů							Území: Česká republika	
	Kriminalita celkem	Obecná kriminalita	Hospodářská kriminalita	Loupeže	Vloupání do bytů a rodinných domů	Znásilnění	Vraždy	
2005	344 060	277 504	43 882	5 550	10 361	596	186	
2006	336 446	263 371	39 473	4 783	9 603	530	231	
2007	357 391	268 301	37 981	4 856	9 163	637	196	
2008	343 799	257 763	32 474	4 641	9 111	529	202	
2009	332 829	249 975	29 774	4 687	9 616	480	181	
2010	313 387	249 038	28 371	4 019	10 091	586	173	
2011	317 177	252 957	28 216	3 881	9 568	675	173	
2012	304 528	242 449	27 633	3 416	9 718	669	188	
2013	325 366	260 465	30 376	3 051	11 117	589	182	
2014	288 660	222 494	30 731	2 547	8 877	669	160	
2015	247 628	184 357	30 616	2 022	6 895	598	155	
2016	218 162	160 614	28 306	1 646	6 099	649	136	
2017	202 303	150 167	26 294	1 585	5 465	598	146	
2018	192 405	141 581	24 837	1 406	4 724	651	116	
2019	199 221	145 829	24 589	1 439	4 892	683	143	
2020	165 525	121 981	18 528	1 248	4 060	639	130	
2021	153 233	117 349	12 510	1 230	3 784	773	105	
2022	181 991	144 527	13 637	1 422	4 273	880	150	

Z těchto údajů je patrné, že z pohledu statistiky celkový počet registrovaných trestných činů po letech poklesu opět stoupá. Nejcitlivější pro společnost je zřejmě nárůst vražd z 105 spáchaných v roce 2021 na 150 spáchaných v roce 2022. Z hlediska dlouhodobosti je jistě poměrně závažný neustávající nárůst trestného činu znásilnění, jejichž počet přes menší výkyvy soustavně roste od roku 2005 do současnosti. Problematikou znásilnění se zabývali i výzkumníci Institutu pro kriminologii a sociální prevenci ve svém výzkumu z roku 2015, kde uvedli, že: „*Násilná sexuální kriminalita, jejímž typickým představitelem je trestný čin znásilnění, bývá vzhledem k dopadům na oběti, jejich okolí i společnost jako celek, právem řazena mezi závažné druhy trestné činnosti*“ (IKSP, online).

Celkově je problematická latentní kriminalita, a to zvláště ve vztahu k zmíněné trestné činnosti uvedené v hlavě III. zvláštní části trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., což je trestná činnost poškozující lidskou důstojnost v sexuální oblasti. Zejména sexuálně motivované trestné činy, o to více páchané na dětech, jsou totiž méně často oznamovány. Důvodem může stud oběti nebo její strach z pachatele, kterým je ve většině případů blízká osoba.

Na problém latentní kriminality čas od času cílí některé kampaně, jež mají v občanech probudit spoluodpovědnost za stav společnosti a učinit o trestném činu oznámení. Rovněž se různé organizace snaží detabuizovat sexuální delikty a podpořit

oběti v jejich odvaze vyjít na světlo s tak citlivým prožitkem. Příkladem je nezisková organizace Šance dětem, která mimo jiné, na své webové stránce uveřejňuje odborné články věnující se problematice sexuálních deliktů na dětech. Kvalifikované odhady a viktimologické výzkumy uvádějí, že latentní kriminalita je ve svém rozsahu minimálně stejná jako kriminalita evidovaná (Marešová, 2011). Jedná se tedy o velké množství informací o trestných činech a jejich obětech, které odborníkům unikají. Tento stav částečně napravují stále se rozvíjející viktimologické výzkumy. Výzkumníci se pomocí nich snaží analyzovat již spáchané delikty a jimi poškozené osoby. Výstupem je popis nejčastějších obětí trestných činů a definice jejich charakteristik.

V České republice se tímto výzkumem mimo jiných zabývá právě zmíněný Institut pro kriminologii a sociální prevenci, dále IKSP (Velikovská, 2016). IKSP jakožto významná kriminologická instituce uvádí, že *„Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) je výzkumnou organizací v resortu spravedlnosti. Zabývá se kriminologickým výzkumem, vycházejícím z mezioborového přístupu. Zřizovatelem Institutu je Ministerstvo spravedlnosti ČR, které schvaluje plán výzkumných úkolů IKSP a stanoví jeho základní rozpočet. Institut je samostatnou organizační složkou státu se sídlem v Praze. Je financován především ze státního rozpočtu prostřednictvím rozpočtové kapitoly Ministerstva spravedlnosti ČR. Kromě toho získává též prostředky ze systému státní podpory výzkumu, vývoje a inovací, popř. z dalších domácích či zahraničních zdrojů, určených na financování výzkumu a rozvoje výzkumných organizací. Úkoly IKSP ukládá ministr spravedlnosti prostřednictvím svého náměstka, případně vláda ČR. Postavení, činnost a organizaci Institutu v současnosti upravuje jeho Statut, vydaný Instrukcí Ministerstva spravedlnosti č. IKSP 202/2014, ze dne 20.6.2014. Specifické postavení IKSP je dáno skutečností, že je jediným specializovaným pracovištěm v ČR, které soustavně rozvíjí kriminologický výzkum“* (IKPS, 2021).

V případě typologie obětí je velmi obtížné určit klasickou obětí, neboť každá obětí trestného činu je jedinečná, stejně jako delikt, který na ní byl spáchan a ovšem jako i pachatel tohoto deliktu. Už kvůli značnému množství proměnných je pro odborníky stanovit jednoznačnou typologii obtížné. Neexistuje tedy jednoznačný prototyp obětí, avšak dle Velikovské, *„ve snaze zřehlednit velké množství informací, které jsou dnes o obětech k dispozici, a utřídit získané empirické poznatky rozdělují odborníci oběti do různých klasifikačních schémat dle jejich pojítek, respektive odlišností. Někteří autoři dělí oběti podle věku, pohlaví, konkrétních vlastností, způsobu vyrovnávání*

s traumatem, jini je rozlišují dle vzájemné interakce mezi nimi a pachateli, další především pak z hlediska míry jejich zavinění nebo dělí oběti podle zážitého trestného činu. Typologie oběti je však spíše podnětem k dalšímu rozpracování, k diskusím o úloze oběti při vzniku a průběhu trestného činu, než aby byly podle nich oběti skutečně tříděny a statisticky podchyceny“ (Velikovská, 2016, s. 27-28). Aby však bylo učiněno za dost o podkapitole typologie oběti trestných činů, uvádím zde typologii nejlépe upotřebitelnou z hlediska aktivní pomoci obětem, a to zvláště ve vztahu k preventivnímu působení před sekundární viktimizací. Jedná se o následující typologii:

1. **Zlomené oběti** – především pozůstali po obětech úmyslných násilných trestných činů, oběti pokusu trestného činu vraždy nebo zabití, oběti, kterým byla úmyslným násilným trestným činem způsobena těžká újma na zdraví, a dále pak oběti trestného činu znásilnění (na rozdíl od jiných obětí mají tyto osoby prioritu, neboť vzhledem k prodělanému otřesu zpravidla pomoc samy aktivně nevyhledávají – výrazná aktivita při jejím vyhledávání a jejich automatické vtahování do další následné péče by mělo být realizováno již od poskytovatelů akutní krizové intervence z řad Policie ČR
2. **Zranitelné oběti** – děti, senioři, handicapované osoby (popř. jiné sociálním vyloučením ohrožené osoby), na kterých je nebo byla páchána úmyslná trestná činnost, oběti trestného činu obchodování s lidmi, domácího násilí, stalkingu, tzv. násilí z nenávisti, oběti mimořádných událostí, dopravních nehod s těžkou újmou na zdraví nebo pozůstali po obětech nehod s následkem smrti, rodinní příslušníci pohřešovaných osob (zvláště pak dětí) a osoby s poskytnutou krátkodobou ochranou. Tato skupina obětí je z hlediska dalších psychických následků také výrazně riziková, nicméně po poskytnutí akutní krizové intervence z řad policejních krizových intervencí je většina vedena směrem k vlastní aktivitě při hledání následné odborné pomoci (závazný pokyn policejního prezidenta – dále ZPPP č. 97/2010, o systému psychologické pomoci obětem trestné činnosti a obětem mimořádných událostí) (Velikovská, 2016, s. 30-31).

Je třeba se alespoň okrajově zmínit o dalších dvou typech obětí.

Prvním typem jsou oběti křivého obvinění. Tito jedinci byli z počátku trestního řízení považováni za samotné agresory, tedy zpravidla za pachatele označování nepravými oběťmi a nařčení z trestného činu jenž se nestal. Ačkoliv motivace k nařčení

pseudoobětí může být různá, dopady a traumatizace na křivě obviněnou osobu je mnohdy srovnatelná se standartní obětí a často dokonce i horší. Nevinný člověk totiž velmi úkorně prožívá své nařčení a tyto prožitky jsou často umocněny i aspekty jeho dosavadního života a postavení ve společnosti. Ještě mnohem vyšší je tlak způsobený nařčením ze zvlášť společensky zavrženíhodných skutků (např. vraždy, sexuální delikty, delikty spáchané na dětech apod.). Osoba křivě obviněná často ztratí i podporu svých nejbližších, neboť i ti mohou pod tlakem dezinformací začít pochybovat o nevině. Toto, spolu se zavržením od sociálního okolí, mediálním lynčem, ztrátou přátel, ztrátou zaměstnání a dalšími ztrátami, může vést například k zneužívání alkoholu či jiných návykových látek. Mohou se rozvinout psychické obtíže nebo v nejhorším případě vést až k suicidu, případně k nevratnému narušení duševního zdraví. Problémem často bývá i následné očištění dobrého jména křivě obviněné osoby, neboť následná nevina není již tak přitažlivá a pochybnosti přeci jen přetrvávají.

Druhým opomíjeným typem jsou oběti, které se stávají pachatelí. Obvykle se jedná o osoby, které jsou dlouhodobě obětmi latentního nebo nedostatečně řešeného kriminálního jednání ze strany jiných osob. Typicky jsou to oběti domácího násilí, ale může jít i oběti šikany (škola, pracoviště, bydliště apod.). Pod tímto dlouhodobým extrémním tlakem může dojít k situaci, kdy se oběť dostane do tzv. bodu zlomu. Pod tíhou dlouhotrvajícího stresu oběť místo dříve užívaného mechanismu strnutí, či útěku, užijí strategii boje, a to často s fatálními následky. Z vnějšího pohledu se může jednat o nepřiměřené a nepochopitelné použití síly a o to důležitější je, aby v přípravném řízení policejní orgán celou věc pečlivě prověřil a následný soud posoudil všechny okolnosti případu.

1.5 Oběť a mýty

Jak vlastně oběti trestných činů vnímá společnost? V laickém pohledu na oběti je uplatňováno mnoho mylných představ. Často se nejedná o úmysl, ale spíše o chyby sociálního vnímání. Těch se lidé přirozeně dopouštějí tím, že při posuzování toho, kterého činu nebo oběti, promítají do hodnocení vlastní očekávání, předsudky, stereotypy, sociální schémata a vlastní zkušenosti. Jednoduše řečeno, chybí zde objektivita, hodnotí se na základě nedostatku informací a soudí se na základě vlastních představ o konkrétní záležitosti, či osobě. Dle Velikovské se může jednat o chyby známé jako **halo efekt** (posuzování na základě jedné výrazné vlastnosti nebo celkového

dojmu), **atribuční chyba** (nadhodnocení dispozičních vlastností a podceňování faktorů situačních), **logická chyba** (podobné hodnocení kritérií, které podle nás spolu souvisejí) nebo **chyba zpětné úsudku** (posuzování události zpětně se znalostí okolností a výsledků) (Velikovská, 2016, s. 33).

K tvorbě těchto chyb, respektive k vytváření chybných úsudků, přispívá často i účelově poupravený mediální obraz konkrétního skutku. Cílem médií je vytvořit pro diváky co nezajímavější příběh za účelem zvýšení sledovanosti. Důsledkem však může být právě přispění k chybnému hodnocení. Vzpomeňme si na dramatické záběry a hudební doprovod nějakého silného příběhu. I v případě maximálně objektivně podané informace však logicky existují témata, která společností rezonují tak silně (obvykle nejzávažnější činy jako jsou vraždy, násilí na ženách či dětech, sexuální delikty na dětech apod.), že si společnost utváří idealizovaný obraz oběti. Pod vlivem tohoto vytvořeného „prototypu“ oběti následně hodnotí další skutky a jejich oběti. Často tak dochází k tomu, že pokud se hodnocená oběť a její osud ne zcela slučuje s předobrazem, přijdou pochybnosti o závažnosti daného skutku. Mohou se projevat i otevřené pochybnosti o oběti jako takové, nebo je oběti přisuzována spoluvina na viktimizaci. Navíc podle Š. Gjuríčové, J. Kocourkové a J. Koutka chybné postoje znemožňují vidět některé druhy násilí (např. domácí násilí za zavřenými dveřmi) jako společenský problém a také ztěžují obětem těchto činů řešit svou situaci. Při řešení se mnohdy setkávají s nedůvěrou a nepochopením ze strany svého okolí i rodiny (Gjuríčová, Kocourková, Koutek, 2000).

Pokud bychom měli pro potřeby této práce definovat mýtus, lze jej obecně definovat jako vytvořený příběh, který nám má pomoci vysvětlit něco, co přesahuje naše zkušenosti a znalosti. Takový mýtus nám pak pomáhá zbavit se nejistoty a obav z něčeho neznámého. Pomáhá nám samým objasnit něco, co přesahuje naše vědomosti a zkušenosti. Při komunikaci s dalšími lidmi však mýtus často předáváme dále. I díky propojenosti současného světa díky sociálním sítím se dnešní mýty šíří velmi rychle. Během putování tyto mýty nabobtnávají na objemu díky nabalování dalších „zaručených“ informací a stávají se daleko věrohodnějšími. Uvádím zde několik příkladů mýtů o obětech dle L. Čírtkové.

Velmi často užívaný je mýtus o **predestinované oběti**, tedy jedinci, který je předurčen k tomu, aby se stal obětí trestného činu. Jednoduše si představme jedince, který díky například své osobnosti, svému vystupování nebo díky své tělesné konstituci jakoby na zádech nosil cedulku oběť (šikany, domácího násilí, ...). S mýtem

o predestinované oběti souvisí mýtus **o oběti provokující pachatele k násilnému chování**. Tento nebezpečný a stále velmi živý mýtus vlastně činí za násilí odpovědnou oběť a pachatele zbavuje viny. Vzpomeňme si na ony výroky: „Kdyby ho neprovokovala, tak by jí nezmlátil. Vždyť si to přeci zasloužila a chudák je on“. Dále jsou rozšířeny spolu související mýty **o pomstychtivosti oběti**, tedy touze oběti pomstít se pachateli, a mýtus **o neexistenci spravedlivého trestu pro pachatele**, tedy že oběť není nikdy spokojena s výší trestu pro pachatele. Další, vůči oběti velmi nespravedlivý mýtus, je **o možnosti oběti ubránit se**. Vždyť oběť mohla utéct, zavolat o pomoc, úspěšně se bránit. (Čírtková, Vitoušová et al. 2007).

Kolujících a stále uplatňovaných mýtu je velké množství. Uvedené příklady poukazují na skutečnost, že běžní lidé a bohužel někdy i profesionálové se nechají zlákat a mýtům podlehnou. Není se však čemu divit, neboť žijeme v prostředí podporující přetrvávání těchto mýtů. Známe filmové příběhy, ve kterých jsou oběti křehké a slabé bytosti u kterých je předem jasné, že se obětmi stanou. Známe přece ty filmové oběti, které svým vzezřením a projevy vyprovokují pachatele k násilnému chování a on prostě nemůže jinak. Známe ty filmové oběti zázračně přežívající brutální útok, jsou jím zocelené a jdou cestou pomsty přes jakoukoliv překážku. Z filmů přeci víme, že každý trest je nicotný a oběť nedojde klidu, dokud nepřijde spravedlnost. Ve filmech je přeci oběť schopna akčně se bránit útoku, nebo minimálně zavolá o pomoc hrdinného zachránce.

Samozřejmě nelze vyloučit, že některé skutečné oběti se některým filmovým podobají. Nebezpečí se skýtá v generalizaci předobrazu na skutečný život a skutečné oběti. L. Čírtková o zmíněných mýtech říká, že:

- Neexistuje jednoznačně předurčená oběť, byť někteří jedinci jsou snadnější „kořistí“, ať už z důvodu své tělesné konstituce, věku, zdravotního stavu, pohlaví, místa bydliště apod.
- Oběti nelze přisoudit vinu za trestný čin, protože něco řikala, či nějak vypadala, neboť úmysl je na straně útočníka a neschopnosti ovládnout se. O vině oběti často hovoří právě pachatelé, neboť se tím snaží ospravedlnit své jednání.
- Místo pomstychtivosti převládá u obětí strach z pachatele a je narušen pocit bezpečí. Zvláště u útoků na život, zdraví a důstojnost je vyvolán silný pocit strachu z pachatele, nebo z prostředí či předmětů souvisejících se skutkem.

- Oběti automaticky neuleví nejpřísnější trest pro pachatele, ale přála by si vrátit čas, chtěla by žít normálně, nemít strach a žít stejný život jako před tím. Častá slova obětí by se dala parafrázovat ve smyslu „Nic už nemůže změnit co jsem si prožil/a“ „Žádný trest mi nevynahradí mé utrpení“.
- Schopnost bránit se je velmi často zcela eliminována. Stresem zaplavená psychika nedokáže reagovat na vzniklou situaci. Jde totiž o stresové situace nadlimitní, dosud neprožité a oběť nemá v repertoáru návod na řešení této situace. Dostaví se tak efekt strnutí a oběť je připodobňována k lani oslněné září reflektorů. (Čírtková, Vitoušová et al. 2007).

Z tohoto krátkého exkurzu do oblasti mýtů o obětech je zřejmé, že v problematice obětí trestných činů je nutné šířit osvětu. Je třeba zmenšit prostor pro šíření těchto mýtů. Veřejnosti by měla být předkládána vědecky ověřená fakta a média by se neměla při informování o zločinech snižovat k honbě za senzacími. Média by naopak měla přispívat k narovnání pohledu veřejnosti na oběti a rozbourávat dezinformace v této oblasti.

1.6 Proces viktimizace

Stejně jako byl přiblížen pojem viktimologie, je třeba vysvětlit význam pojmu **viktimizace**. Opětovně lze poukázat na původ slova vycházejícího z **latinského *victima*, tedy oběť**. Viktimizaci můžeme velmi zjednodušeně definovat jako proces zraňování nebo způsobování újmy jedinci, který se tak stává obětí trestného činu.

Samotný proces viktimizace je však oproti této definici značně složitý a dynamický. Množství faktorů, které tento proces ovlivňují a navzájem se prolínají je značné už z podstaty. Stejně jako je každý člověk originální a originální jsou i situace do kterých se dostává, je originální i proces viktimizace.

Prvopočátek procesu viktimizace je dán počátkem útoku pachatele na oběť. Oproti laickému očekávání však moment ukončení viktimizace není totožný se skončením útoku ze strany agresora. Lze i konstatovat, že u některých osob proces viktimizace trvá až do konce života a viktimizace samotným útokem byla nejkratší etapou tohoto procesu. Oběti tedy nejsou poškozovány jen samým útokem, ale následně i reakcemi

svého okolí, činností médií, jednáním obhájců pachatelů a bohužel i často samotnými orgány činnými v trestním řízení. Psychika oběti tedy nemá klid ani po ukončení přímého útoku. Zatímco se fyzická zranění často uzdraví bez následků, duševní rány mohou být neustále otevírány a prohlubovány.

V současnosti rozlišujeme tři fáze viktimizace, a to primární, sekundární a terciární. Terciární fáze byla zařazena jako nejnovější v poměrně nedávné době a pokud uijeme příměr k fyzickému zranění, jedná se o zranění duše s trvalými následky. Každá z těchto fází přináší oběti specifická nebezpečí a následky. Dle Velikovské je „*zmíněné dělení typické pro evropské pojetí viktimologie, jež na rozdíl od amerického výrazně akcentuje psychologické aspekty viktimizace u primárních obětí. Odborníci se v této souvislosti detailně zaměřují na zkoumání pozadí procesu viktimizace, roli, kterou v něm hraje oběť, a mapují způsoby, jak mu předcházet. Zvláštní zájem při tom budí opakované oběti trestných činů, tj. proces reviktimizace*“ (Velikovská, 2016, s. 53).

1.7 Primární fáze viktimizace

Tato fáze představuje stav, kdy se jedinec stává vlivem trestního jednání obětí. Jde tedy o moment, kdy je na jedinci spáchán konkrétní trestný čin a jako poškozený tímto trestným činem se stává obětí. Dle výzkumů prováděných IKSP v posledních letech je přibližně třetina až polovina obyvatel České republiky primárně viktimizována, jinými slovy se stali obětními trestného činu. To samozřejmě není až tak překvapující, neboť do této primární viktimizace jsou započteny a relativně méně závažné trestné činy převážně majetkového charakteru. I tak, všem těmto osobám byla ze strany pachatele způsobena újma, a to charakteru **majetkového, fyzického, nebo duševního**.

Majetková újma je újma způsobená například odcizením majetku, jeho poškozením či jiným znehodnocením. I majetková újma však může mít pro oběť velmi traumatizující charakter, a to pokud je například odcizena věc, ke které má oběť citový charakter (typicky rodinné či historické předměty) nebo se jedná o veškerý majetek oběti (typicky celoživotní úspory seniorů). Může jít o jednorázovou majetkovou škodu, nebo také počátek kaskády poškozování nejprve finančního charakteru, které následně přechází i v jiné formy újmy.

Pro příklad, může jít prvotně o odcizení peněženky s hotovostí, platební kartou s PIN kódem a doklady. Následně však pachatel využije doklady a sjedná si na jméno oběti půjčku nebo obdrží jiné plnění, které je následně požadováno po původní oběti. Typickou majetkově viktimitizační kaskádou jsou také různá podvodná jednání, do kterých je oběť vlákána pod příslibem výdělků nebo pomoci ve svízelné situaci. Podpisem různých dokumentů umožní pachateli obohatit se o značné peněžní částky a ty jsou opětovně požadovány po oběti. Místo pomoci tak přichází ještě větší obtíže, což se samozřejmě odráží na psychice oběti. Z pohledu trestního se oběť může stát zároveň i spolupachatelem, a o to těžší je následné prožívání této újmy. Zmíněná kaskáda může pokračovat nejen ztrátou veškerého majetku, ale často i rozvratem rodinných vztahů, zneužíváním návykových látek, narušením duševního zdraví nebo i suicidem. Tyto trestné činy spojené s větší majetkovou hodnotou navíc mohou být spojené i s jinými druhy trestné činnosti (vydírání, fyzické násilí apod.).

Z výše uvedeného je patrné, že i trestná činnost majetkového charakteru může být velmi zraňující a pro oběť duševně devastující.

Fyzická újma spočívá v tom, že oběti je vlivem útoku pachatele způsobeno tělesné zranění. Nejčastěji jde o drobnější poranění, ale dochází i k zraněním vážným, k zraněním s trvalými následky, nebo i k usmrcení. Prožívání tělesného poranění oběti je odvislé právě od závažnosti, ale velkou roli hrají i další faktory (např. věk, pohlaví, osobní charakteristiky, schopnost snášet bolest, umístění zranění, závažnost poranění obecně, typ zranění s ohledem na předchozí vzhled a pracovní činnost oběti atd.). Zvláště úkorně jsou oběti snášena poranění s trvalými následky znamenající pro oběť extrémní změnu dosavadního života nebo dokonce sociální distanc (znetvoření, ztráty smyslů, trvalá bolest, pohybový handicap atd.). Obdobně jako u viktimitizace vlivem majetkové trestné činnosti, nelze ani zde rozsah bagatelizovat a hodnotit jej primárně za pomoci vnější objektivní normy. Pro představu, již pouhý fakt, že oběti způsobila zranění jiná osoba, může být pro oběť nepřekročitelně traumatizující. Zatímco se stejným zraněním vzniklým při nehodě by se oběť smířila a naučila žít, s oním cejchem od pachatele se smiřuje jen velmi obtížně.

Psychická újma je daleko více než újmy majetkové a fyzické odvislá od individuálních vlastností oběti. Není neobvyklé, že předchozí uvedené újmy jsou iniciací pro újmu psychickou nebo je oběť zasažena kombinací či souběžně všemi.

Na základě zkušeností se domnívám, že psychická újma bývá přítomna u většiny závažnějších skutků, ale objevuje se i skutků z vnějšího pohledu bagatelních. To jsem již naznačil u majetkové i fyzické újmy. Psychická újma bývá také nejobtížněji odstranitelná a její přetrvávající přítomnost znesnadňuje nápravu újmy fyzické i majetkové. Bylo by však chybou předpokládat, že úroveň újmy majetkové či fyzické vede přímou úměrou k závažnosti újmy psychické. Rozsah psychického zranění, jeho intenzita i délka trvání totiž závisí na mnoha faktorech.

Obecně lze uvést, že rozhodující pro závažnost prožívání je vnitřní síla oběti a její osobnost. Mimo biologického základu, výchovy a dalších, formují osobnost dosavadní životní zkušenosti (Říčan, 2010). Vlastně i negativní zkušenosti, se kterými se člověk vypořádal s výsledným pozitivním zápisem do osobnosti (zocelení), bývají pro přicházející zásadní životní prožitek pozitivem. V této souvislosti je třeba zmínit resilienci, kterou I. Šolcová definuje jako zvládání konfrontace s velmi nepříznivými okolnostmi (Šolcová, 2009). Vnímání a prožívání útrap je totiž značně individuální záležitost. Samozřejmě je zde podstatný i vliv nejbližšího sociálního okolí před útokem i po něm. Zázemí oběti a podpora nejbližších patří mezi zásadní prvky napomáhající k překonání traumatu. Samozřejmě lze očekávat, že u trestných činů, které jsou směřovány vůči životu, zdraví a lidské svobodě či důstojnosti bude trauma oběti daleko vyšší. Neměli bychom však zobecňovat a ke každé oběti přistupovat individuálně.

Jelikož se psychická újma dotýká lidské emocionality, projevy jsou velmi pestré a proměnlivé. Někdy jsou také obtížně rozpoznatelné. Traumatizovaná oběť se může například projevat plačtivě, agresivně, depresivně, nesoustředěně nebo také může být vyčerpaná vlivem absence spánku či může mít problémy s pamětí. Trauma se také může rozvinout i v závažnější poruchy jako jsou úzkosti, deprese, disociativní poruchy, fobie apod. Problémem však může být jistá latentnost, neboť oběť vnitřně neskutečně trpí, avšak navenek může působit zcela opačně. Rovněž může oběť dohnat k různým druhům závislostí či jej povede vstříc k suicidu.

1.8 Sekundární fáze viktimizace

Jedná se o druhotné poškození obětí, které je výlučně psychického charakteru a je tedy opětovně obtížně uchopitelné. Toto poškození vzniká prostřednictvím reakcí okolí, které nevhodně komunikují s obětí. Jedinec, který se vlivem trestného činu stane obětí, může očekávat od ostatních jisté pochopení a přístup. Tato představa se mnohdy velmi

liši od reality. Někdy oběť žádnou představu nemá, ale bolestivě vnímá jakékoliv necitlivé poznámky. Dá se hovořit o tom, že ve většině případů nejde o úmysl oběť dále zraňovat a sekundární viktimizace je spíše výsledkem necitlivého přístupu. Z blízkého okolí mohou oběť zraňovat zejména rodinní příslušníci, přátelé, sousedi nebo spolupracovníci. Z odborného hlediska je ale závažnější sekundární viktimizace způsobená jedinci z řad profesionálů. Zde se jedná o osoby z řad OČTŘ, obhájců, svědků, znalců nebo třeba médií.

Sekundární viktimizace může způsobit mnohem závažnější důsledky a hlubší rány než újma původní a bývá také obtížněji odstranitelná, neboť to, že jim bylo ublíženo pachatelem je pro oběti lépe uchopitelné, než ublížení ze strany osob blízkých či profesionálů. Dle Velikovské *„nejvýznamnější strůjce těchto emocí a chování obětí, respektive postupy, které je způsobují, lze na základě zkušeností z práce s poškozenými systematizovat následujícím způsobem“*.

„Zrada“ lidí → pocit izolace

- **OČTŘ** – *nevhodné chování vůči oběti, nedostatečná informovanost oběti o právech a možnostech jejich uplatnění, průběhu trestního řízení*
- **Obhájce pachatele** – *zpochybňování viny pachatele, označování oběti za pachatele či spoluviníka*
- **Svědék** – *aktivní podpora výpovědi pachatele na místo poškozeného, účelové jednání*
- **Znalec** – *nedostatečná pozornost a čas věnovaný poškozenému, pocit neobjektivity, necitlivosti*
- **Média** – *senzacektivost, neempatické pronásledování oběti*
- **Okolí oběti** – *formální přístup k oběti, vyhýbání se kontaktům s ní, hyperprotektivní izolování oběti od světa, její „léčení“*

„Zrada“ společnosti → pocit nespravedlnosti

- **OČTŘ** – *rigidní postupy, průtahy, shovívavé trestání či dokonce nepotrestání pachatele, ve srovnání s obviněným stále nedostatečná práva poškozeného*
- **Obhájce pachatele** – *předvolávání stále nových a nových „svědků“ vypovídajících ve prospěch pachatele*
- **Svědék** – *připouštění křivé výpovědi svědka o průběhu trestného činu*

- *Znalec* – zkoumání „příčetnosti“ pachatele, poškozený vnímá samotný fakt jeho „zkoumání“ jako zpochybňování jeho pozice oběti
- *Média* – veřejné zkreslování informací, přesouvání viny na oběť
- *Okolí oběti* – vyčítavé chování vůči oběti, zpochybňování její újmy, obviňování

„Zrada“ vidění sebe samého → pocit nedůstojnosti

- *OČTŘ* – zpochybňování pozice oběti, necitlivě vedené policejní úkony (opakované ponižující výpovědi oběti, rekonstrukce deliktu, konfrontace oběti s pachatelem apod.)
- *Obhájce pachatele* – vytahování „špinavého prádla“, zpochybňování její újmy
- *Svědék* – nucení oběti obhajovat správnost vlastního chování a dokazovat vlastní újmu
- *Znalec* – zkoumání věrohodnosti oběti, závažnosti jejího zranění
- *Média* – zveřejňování citlivých faktů týkajících se oběti a případu
- *Okolí oběti* – snaha opětovně rozebírat průběh trestného činu, poskytování „rad“, litování, šíření „klepů“ (Velikovská, 2016, s. 73)

Někteří z uvedených aktéru trestního řízení mnohdy sledují své vlastní zájmy, dělají svou práci, nebo jsou „nuceni“ se řízení účastnit (obhájci, svědci, média a další). Je tudíž někdy obtížnější jejich zapojení do prevence sekundární viktimizace. Neznamená to ovšem, že bychom měli rezignovat na snahy o edukaci. Minimálně od členů výše uvedených profesních skupin bychom měli požadovat, aby se k obětem chovali citlivě a s úctou.

Poněkud odlišně nároky na umění jednat s obětí bychom však měli mít na orgány činné v trestním řízení. Z logiky trestního řízení by měly mít jednotlivé OČTŘ zájem na řádném objasnění věci. Policisté a státní zástupci chtějí mít svůj postup podložený silnými důkazy. Hrají pomyslnou partii šachu proti pachateli a samozřejmě chtějí v zákonných mantinelech uspět. V drtivé většině skutků pracují s obětí jako se zdrojem cenných informací, které jsou často nejpodstatnějším článkem řetězce důkazních prostředků. Nelze však oběť vnímat pouze jako zdroj informací potřebných pro usvědčení pachatele. Vlivem tohoto přístupu se může stát, že opomeneme s obětí jednat citlivě a s empatií. Právě takovým odlidštěným přístupem mohou být oběti způsobeny

další hluboké rány. Na prvním místě by vždy měly být potřeby oběti a získávání výpovědi či dalších důkazů by mělo být prováděno s maximální citlivostí.

Důležité je správné načasování úkonů v trestním řízení a zejména vhodná komunikace směřující k pochopení oběti. Pro oběť je po prožitém traumatu velmi důležitý pocit bezpečí a důvěry, dostatečná informovanost a také naděje, že se život vrátí s do normálu. Přispět k prevenci před sekundární viktimizací může také řada legislativních, technických a ekonomických změn. Pro oběť by bylo velmi přínosné zrychlit trestní řízení. Brzké ukončení celé věci totiž pomůže oběti udělat za tím vším tečku a začít novou etapu života. Představme si, že se snažíme s nepříjemnými prožitky vypořádat a s pomocí odborníka se pomalu vrátit do běžného života. Po několika měsících pomalých krůčků nám přijde písemnost od soudu a jsme zpět na začátku. Obdobně negativní efekt má opakování úkonů trestního řízení s obětí. Například opakované výslechy, mnohdy i jinými policisty, to je pro oběť velmi náročné. Pozitivní přínos by naopak mělo vybudování přívětivých výslechových místností dle odborných návrhů zohledňující psychologické poznatky. Spolu s vhodnými místnostmi by bylo přínosem nahrazení psaného výslechu nahrávaným rozhovorem, který je přirozenější a přispívá k úplnějšímu a věrohodnějšímu sdělení prožitého. S oběťmi by rozhodně měli hovořit vybraní profesionálové se speciálním vzděláním a s vhodnými osobnostními předpoklady. Právě orgány činné v trestním řízení by měly dělat vše proto, aby oběť **neměla** pocit izolace, nespravedlnosti a nedůstojnosti.

1.9 Terciární fáze viktimizace

Tato fáze nastává, pokud se oběť nedokáže s prožitým traumatem vyrovnat a přiměřeně zpracovat tuto těžkou životní zkušenost. Jak již bylo naznačeno, terciární viktimizace nemusí nutně vzniknout jen u objektivně závažných trestných činů. Dokonce nemusí ani dojít k přímému kontaktu oběti s pachatelem, nemusí vzniknout hmotná škoda ani újma na zdraví. Příkladem může být trestný čin porušování domovní svobody. Pachatel se pohyboval v domově oběti, nikoho nenapadl, nic nepoškodil ani neodcizil, ale oběť má od té doby problém se spánkem, má ataky úzkosti a fobické epizody. Pachatel totiž oběti vzal velmi důležitý pocit bezpečí v jejím domově.

Pohled okolí na terciárně viktimizovanou oběť bývá ještě méně chápající než v případech prvních dvou fází. Objektivně je totiž trestní řízení zdárně ukončené, pachatel potrestán a oběť odškodněna. Život oběti se však nevrací do normálních kolejí a zůstává

v zajetí prožitého traumatu. J. Sochůrek uvádí, že v případě terciární viktimizace nastala: „trvalá změna psychiky, životní linie, nebo životního programu poté, co se člověk stal obětí trestného činu nebo jiné nepříznivé události“ (Sochůrek, 2003, s. 28). Stejně jako u předchozích fází je i závažnost terciární fáze velmi individuální záležitost a je přímo odvislá od vulnerability oběti. Dle Velikovské: „lze předpokládat, že terciární viktimizace představuje dopady primární a sekundární viktimizace na určitým způsobem vulnerabilní oběť, která se pod náporom veškerého dění duševně zcela změní, čímž není schopna opětovného návratu do společnosti a rezignuje na své dosavadní životní ambice. Je velmi pravděpodobné, že pravý původ terciární viktimizace se nachází v osobnostních zvláštnostech takové člověka. Z psychologického hlediska prožité trauma umocňuje specifické rysy osobnosti člověka, což u něj může vést k chronickému průběhu posttraumatické stresové poruchy“. (Velikovská, 2016, s. 83.

2 Práva obětí trestných činů

Podstata této práce na téma viktimizace obětí trestných činů je v několika rovinách. Jednou z rovin jsou i práva obětí. Tato práva a jejich využívání nebo chcete-li dodržování, otevírá daleko důležitější rovinu, a tou je pomoc obětem. A pomoc obětem, přes materiální a finanční až po nejdůležitější pomoc psychologickou, znamená snahu o omezení dopadů trestného činu na život oběti. A profesionálně poskytnutá pomoc, zvláště ta psychologická, znamená účinný nástroj k omezení sekundární a terciární viktimizace.

Právní rozměr je důležitý z několika důvodů. Primárně jde o právně zakotvenou možnost oběti uplatňovat určitá práva a požadovat pomoc. Dalším podstatným smyslem právního zakotvení práv obětí je stanovení určitých pravidel chování pro jednotlivce, kteří s obětí pracují. Díky právní úpravě lze vyvíjet určitý tlak na profesionály jednajícími s oběti. Tlakem je v tomto případě myšleno písemné stanovení určitého způsobu jednání, jehož dodržování povede k minimalizaci dalšího zraňování v průběhu trestního řízení. Dle mého názoru však jen samotné vynucení určitého chování nemá ten správný efekt. Zvláště pokud zákon o obětech trestných činů sám o sobě nemá vynucovací ustanovení obsahující sankce. Daleko efektivněji lze vhodné jednání zajistit kvalitním vzděláváním profesionálů, ideálně se sebezkušenostní částí. Rovněž je důležitý důsledný výběr profesionálů, o to důslednější na pozice, kde je

pracováno se zvláště zranitelnými oběťmi. K pochopení prožívání obětí a pochopení skutečné tíhy dopadu na jejich život je zvláště důležitá reflexe od nich samotných.

Práva obětí se vyvíjela a vlastně vyvíjí i nadále, byť oproti vývoji práv pachatele není tento vývoj tak progresivní a dynamický. Zatímco tlaky humanizace poháněly ozubená kola vývoje práv pachatelů, na oběti se poněkud pozapomínalo. V důsledku tento přístup napomohl dospět do situace, kdy bylo postavení obětí do značné míry paradoxní. Pachatel měl před zákonem daleko více práv a tato práva měla daleko větší hodnotu, než práva obětí. Pro potřeby této práce není podstatné zabíhat do dávné minulosti, popisovat historické pohledy na oběti a pachatele a popisovat vývoj v různých zemích. M. Velikovská k vývoji práv na našem území v souladu s mým názorem uvádí, že *„postavení oběti, respektive poškozeného bylo v českém právním řádu po dlouhá léta právně i fakticky znevýhodněno oproti postavení pachatele, respektive obviněného“* (Velikovská, 2016, s. 43). Dále M. Velikovská uvádí, že hlavní práva byla v podstatě omezena na náhradu škody, oběť mohla předkládat důkazy, účastnit se hlavního líčení před soudem a obdržet rozsudek.

Tento absurdní stav našťastí neunikl pozornosti odborníků, kteří se snažili tuto skutečnost změnit a práva oběti povýšit na obdobně silná práva jako v případě práv pachatele. Ke změnám však docházelo poměrně pomalu a v jen omezené míře, jelikož chyběla ucelená koncepce. Stále byly důležitější obavy o zákonnost a humánnost trestání pachatelů, než zájem na lepší postavení obětí. Nepolevující snahy nakonec vyústily k přijetí **zákona o obětech trestných činů č. 45/2013 Sb.** Ač se po letech praktického využívání tohoto zákona objevily určité nedostatky a vyvstala ze strany odborníků potřeba provést revizi, přinesl zákon o obětech trestných činů jistě mnoho pozitiv. Nemohu si odpustit poznamenat, že od počátku účinnosti zákona k jeho skutečnému využívání v praxi uběhla poměrně dlouhá doba. Důvodem zřejmě byla nepřipravenost tak komplexního a ze zákona spolupracujícího systému. Jinými slovy, zákon byl vytvořen, nikoliv však systém pomoci. Z mého pohledu se minimálně policie omezovala pouze na předání poučení oběti, která jej podepsala bez dalšího využití. V tomto ohledu je dnes situace o mnoho lepší, ale není zdaleka bez chyby. Rezervy jsou dány především kapacitou navazující pomoci, tedy alespoň v některých krajích.

Z mého pohledu nejdůležitější ustanovení z. č. 45/2013 Sb. okomentuji níže v jednotlivých podkapitolách.

2.1 Základní zásady

§ 3 odst. 1) Každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, je třeba považovat za oběť, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti podle tohoto zákona. Existují-li pochybnosti o tom, zda je oběť zvláště zranitelnou, je třeba ji za zvláště zranitelnou považovat. Na postavení oběti nemá vliv, pokud nebyl pachatel zjištěn nebo odsouzen.

Toto ustanovení je obdobou presumpce nevinu u pachatele. Presumpce nevinu předurčuje určité zacházení a přístup k dosud nepravomocně odsouzené osobě. Obdobně tak na osobu cítící se jako oběť, musí být jako na oběť pohlíženo. Od toho je odvislé zacházení a péče do doby, než se eventuálně ukáže, že to tak není. V případech existujících pochybností o uznání statusu zvláště zranitelné oběti, je třeba užít vyšší právní ochrany. Je k ní tedy přístupováno a poskytována péče i přes tyto pochybnosti. V praxi by se toto ustanovení mělo aplikovat tak, že například policista by měl s jakoukoliv obětí jednat maximálně citlivě, a to i přes své pochybnosti o pravdivosti jejich vyjádření. V tomto duchu by měl být veden i výslech a celkově komunikace s obětí. Obdobně to platí i o uznání statusu zvláště zranitelné oběti, které zákon oproti standardní oběti přiznává další práva.

§ 3 odst. 2) Policie České republiky, orgány činné v trestním řízení a další orgány veřejné moci, subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, poskytovatelé zdravotních služeb, znalci, tlumočníci, obhájci a sdělovací prostředky mají povinnost respektovat osobnost a důstojnost oběti, přistupovat k oběti zdvořile a šetrně a podle možností ji vycházet vstříc. Vůči oběti postupují s přihlédnutím k jejímu věku, zdravotnímu stavu včetně psychického stavu, její rozumové vyspělosti a kulturní identitě tak, aby nedocházelo k prohlubování újmy způsobené oběti trestným činem nebo k druhotné újmě.

V tomto ustanovení jsou vyjmenovány jednotlivé subjekty a jejich povinnost chovat se k oběti s respektem a zdvořilostí, dbát její důstojnosti s důrazem na její celkový stav.

Pro tuto práci je podstatná poslední věta tohoto ustanovení, kde je upozorňováno na prohlubování újmy a způsobení sekundární újmy vlivem nevhodnému postupu vůči oběti. Konkrétněji by měly usměrňovat chování etické kodexy jednotlivých profesních skupin nebo organizací.

§ 3 odst. 4) Policie České republiky, orgány činné v trestním řízení a subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů mají povinnost srozumitelným způsobem informovat oběť o jejich právech a umožnit jí jejich plné uplatnění. Na žádost oběti jsou tak povinny učinit i opakovaně.

Toto důležité základní ustanovení hovoří o povinnosti informovat oběť o jejich právech, jinými slovy ji poučit. Vyjmenované subjekty tak musí učinit srozumitelným způsobem a na žádost oběti i opakovaně. Rovněž musí umožnit oběti plné uplatnění práv vyplývajících z tohoto zákona. Ustanovení zřejmě vychází z předpokladu, že rozsah práv je poměrně široký a právní mluva může být pro některé osoby příliš složitá nebo s touto situací nemají zkušenosti. Rovněž je nutné vycházet z předpokladu, že oběti zasažené kriminálním jednáním mohou být natolik rozrušené, že prvotní informace nemusí vůbec vnímat. Proto je na místě, aby oběti obdržely informace v písemné podobě spolu s kontaktem na konkrétního policistu, který jim následně může veškeré informace dovysvětlit.

§ 3 odst. 5) Policie České republiky a orgány činné v trestním řízení spolupracují při poskytování pomoci obětem se subjekty poskytujícími pomoc obětem trestných činů.

Smyslem tohoto základního ustanovení je formálně potvrdit spolupráci mezi orgány činnými v trestním řízení a subjekty, které následně mohou poskytnout oběti adekvátní pomoc. Podstatou této spolupráce by měl být stejný cíl, tedy maximalizovat pomoc oběti a naopak minimalizovat následky trestného činu. Péče o oběť by tedy měla být navazující a soustavná do doby jejího ozdravení a návratu k normálnímu životu.

2.2 Právo na poskytnutí odborné pomoci

§ 4 odst. 1) Subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů poskytují obětem a osobám jim blízkým, kterým vznikla v důsledku spáchání trestného činu na oběti škoda nebo nemajetková újma, (dále jen „dotčená osoba blízká“) v zapsaném rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem nebo jiným právním předpisem odbornou pomoc, kterou se rozumí psychologické poradenství, sociální poradenství, právní pomoc, poskytování právních informací nebo restorativní programy, a to před zahájením trestního řízení, v jeho průběhu i po jeho skončení. Odbornou pomoc poskytují do doby, dokud to vyžaduje její účel.

Okruhy služeb poskytovaných obětem trestných činů jsou na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky popsány takto:

- **Subjekty poskytující sociální služby** (podle § 39 odst. 2 ZOTČ) jsou neziskové a jiné organizace, které se od sebe v určitých ohledech liší, všechny ale poskytují zejména odborné sociální a psychologické poradenství v těžkých životních situacích (problémy s bydlením, v zaměstnání, problémy spojené s dluhy atd.). Co se týká pomoci obětem trestných činů, poskytují především bezplatnou psychosociální pomoc.
- **Subjekty akreditované pro poskytování právních informací nebo pro restorativní programy** (podle § 39 odst. 1 ZOTČ) pomohou zorientovat se v průběhu trestního řízení a v právech a povinnostech, které jako oběť trestné činnosti má, dát dohromady potřebné dokumenty, popřípadě oběť doprovodit nebo zastoupit v jednání s úřady a na policii, nebo doporučit advokáta. Nabízejí zároveň psychosociální poradenství a zprostředkovávají další služby, jako je dluhové a rodinné poradenství, nebo psychoterapie. Jejich pomoc lze vyhledat také v případě, že je teprve zvažováno oznámení trestného činu a jsou zde obavy z toho, co by mohlo následovat. Konzultace jsou poskytovány bezplatně, diskrétně a na požádání také anonymně.

- **Advokáti** (podle § 47 ZOTČ) poskytují právní služby, tedy právní pomoc a poradenství, zpracování právních rozborů, sepisování listin, nebo zastupování v řízení před soudem a jinými orgány. Advokáti zapsaní v registru poskytují v různé míře i bezplatnou právní pomoc obětem trestných činů, nejčastěji ve formě bezplatné první porady, další jejich služby bývají placené.
- **Střediska Probační a mediační služby** mají za cíl narovnáání vztahů mezi poškozeným a obviněným a poskytují obětem bezplatně právní informace, informace o možnosti peněžité pomoci nebo náhrady škody vzniklé trestným činem, pomoc s hledáním psychologické a sociální opory a rady jak řešit zhoršenou životní situaci (Ministerstvo spravedlnosti České republiky, online).

Je třeba dále uvést, že na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky je rovněž k dispozici uváděný registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Jednotlivé subjekty, které poskytující pomoc jsou zde zapsány na základě akreditace. Tyto akreditace jsou udělovány ve správním řízení a kromě příslušných ustanovení zákona o obětech trestných činů se tak udělování akreditací řídí taktéž zákonem č.500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Subjekty žádající o akreditaci musí splňovat standardy kvality dané vyhláškou č. 119/2013 Sb., o standardech kvality poskytovaných služeb podle zákona o obětech trestných činů. Žádosti o akreditace přijímá Ministerstvo spravedlnosti v průběhu celého kalendářního roku. Subjekty, které žádají o akreditaci, musí splnit podmínky uvedené v § 40 a náležitosti uvedené v § 41 zákona o obětech trestných činů (Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2023, online).

§ 5 odst. 1) Subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů mají povinnost poskytnout odbornou pomoc bez zbytečného odkladu bezplatně na základě žádosti zvláště zranitelné oběti, která tuto pomoc potřebuje. To neplatí, jedná-li se o oběť trestného činu zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku), nevzniklo-li tímto činem nebezpečí nouze nebo trvale nepříznivý následek.

Povinnost bezplatné pomoci zapsaným subjektům zákon o obětech trestných činů ukládá pouze v případě, že o pomoc žádá zvlášť zranitelná oběť. Tyto subjekty musí poskytnout pomoc bez zbytečného odkladu, neboť pomoc nejen že musí být odborná a kvalitní, ale měla by být poskytnuta co nejdříve. Jedině to zajistí maximální efektivitu pomoci a předpoklad zdárného ozdravení oběti. Obdobně zákon o obětech trestných činů o bezplatné právní pomoci, a to v § 6.

2.3 Právo na informace

Poměrně rozsáhlý je v zákoně o obětech trestných činů oddíl věnovaný právům na přístup k informacím. Níže uvedené konkrétní informace podle odstavce 1 písm. a) až d) musí být oběti rovněž ústně vysvětleny srozumitelnou formou. U písmen e) až l) musí být ústně a srozumitelně vysvětleny jestliže o to oběť požádá.

§ 8 odst. 1) Jakmile se Policie České republiky nebo policejní orgán dostane do prvního kontaktu s obětí trestného činu, informuje ji i bez žádosti o tom,

a) u kterého konkrétního orgánu může podat oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a předá oběti kontakt na tento orgán,

b) na které subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů se může obrátit s žádostí o odbornou pomoc a za jakých podmínek má právo na poskytnutí bezplatné odborné pomoci, a předá oběti kontakty na tyto subjekty,

c) za jakých podmínek má právo na přijetí opatření k zajištění bezpečí podle jiného právního předpisu (§ 14),

d) u kterého konkrétního orgánu získá další informace o věci, ve které se stala obětí trestného činu,

e) jaké etapy řízení následují po trestním oznámení a jaká je úloha oběti v těchto etapách,

f) u kterého konkrétního orgánu a jakým způsobem může požádat o informace podle § 11 odst. 1 a 3, a předá oběti kontakt na tento orgán,

g) za jakých podmínek a v jakém rozsahu má právo na peněžitou pomoc, včetně poučení o lhůtě pro podání žádosti,

- h) na které nejbližší azylové domy, intervenční centra či jiná zařízení sociálních služeb poskytující pobytové služby se může obrátit,*
- i) na kterého nejbližšího poskytovatele zdravotních služeb se může obrátit s žádostí o poskytnutí zdravotních služeb,*
- j) u kterého orgánu a jakým způsobem se může domáhat nápravy, jestliže jsou její práva porušena orgánem veřejné moci nebo jí není umožněno jejich plné uplatnění,*
- k) o jaká opatření k ochraně jejích zájmů může požádat, má-li oběť bydliště v jiném členském státě Evropské unie,*
- l) jaká další práva má podle tohoto zákona.*

Smyslem uvedených ustanovení o poskytování informací obětem je poskytnutí jistoty a pomoc s orientací v často nové životní situaci. I proto je zde zdůrazněno, že policejní orgány nebo státní zástupci musí obětem poskytnout informace v ústní i písemné formě a musí tak učinit srozumitelným způsobem. Rovněž je na místě, aby se oba orgány ujistily, že oběť sděleným informacím rozumí a případně je vysvětlit opakovaně. Důvodem je předpoklad, že oběť může být vlivem trestného činu i trestním řízením natolik zasažena, že nemusí plně vnímat vše co se kolem ní děje. Zřejmě jsme všichni zažili situaci, že podnětů a informací na nás bylo zkrátka moc. Představme si však, že máme vnímat v situaci, kdy jsme po silném či traumatickém zážitku. Jistě se shodneme, že je to mnohem těžší. Traumatické situace totiž mohou v různé míře ovlivnit následné vnímání a myšlení.

Další pro oběť velmi důležité informace vyjmenovává zákon o obětech trestných činů ve svém § 11.

§ 11 odst. 1) Na žádost oběti nebo dotčené právnické osoby jí poskytne příslušný orgán činný v trestním řízení

- a) informaci, že trestní řízení nebylo zahájeno,*
- b) informaci o stavu trestního řízení, s výjimkou případů, kdy by tato informace mohla ohrozit dosažení účelu trestního řízení,*
- c) informaci o skutku, ze kterého je osoba, proti níž se řízení vede, obviněna, včetně jeho právní kvalifikace,*

d) informaci o době a místě konání veřejného projednání věci v řízení před soudem,

e) pravomocné rozhodnutí, kterým se trestní řízení končí.

§ 11 odst. 3) Věznice, poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení odsouzený vykonává ústavní ochranné léčení, nebo ústav pro výkon zabezpečovací detence informují oběť na její žádost o

a) propuštění nebo uprchnutí obviněného z vazby,

b) propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody,

c) přerušeni výkonu trestu odnětí svobody,

d) propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu ústavního ochranného léčení,

e) změně formy ochranného léčení z ústavní na ambulantní,

f) propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu zabezpečovací detence,

g) změně zabezpečovací detence na ochranné léčení,

h) jakémkoliv vydání obviněného nebo odsouzeného do cizího státu nebo jeho předání do jiného členského státu Evropské unie v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních.

§11 odst. 4) Věznice, poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení odsouzený vykonává ústavní ochranné léčení, nebo ústav pro výkon zabezpečovací detence informují oběť podle odstavce 3 bezodkladně, nejpozději do 24 hodin od doby, kdy nastala oznamovaná skutečnost.

Jestliže se v předchozích ustanoveních se říká, že oběti musí být vysvětleny základní práva na pomoc a informace srozumitelným způsobem ústně i písemně, nyní má oběť možnost uplatnit jedno z nejdůležitějších práv. Toto právo se týká být uceleně informován o tom, jak je naloženo s jejím oznámením od počátku až do pravomocného rozhodnutí. Dalším důležitým právem oběti je být informována o tom, že pachatel již není z různých výše uvedených důvodů pod dohledem a kontrolou některé z vyjmenovaných institucí. Dává tedy oběti možnost připravit se na potencionálně hrozící nebezpečí a požádat o pomoc či ochranu. Vědomí toho, že se včas dozví o propuštění může oběti pomoci obnovit pocit bezpečí a přispět k залéčení traumatu.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že oběť traumatizovaná trestným činem velmi často přichází právě o pocit bezpečí a mohou se u ní projevit úzkosti.

Výše uvedená práva jsou uplatňována na základě žádosti oběti a nikoliv automaticky. Uvažuji nad tím, zda by tyto informace neměly být oběti sdělovány za každých okolností a ne jen na její žádost. Na tuto úvahu navazuje další situace, a to obnovení obav oběti po přijetí informace o propuštění pachatele. Zřejmě by bylo na místě opětovně nabídnout pomoc a doprovodit ji i v této situaci.

2.4 Právo na ochranu soukromí

Možnost nenarušovaného soukromí a k dispozici pomoc, ať již laická od blízkých, nebo odborná od profesionála. Spolu s profesionálním přístupem OČTŘ lze hovořit o kvalitním základu pro úspěšné překonání náročné životní etapy oběti trestného činu. V § 15 a 16 zákona o obětech jsou ustanovení, která spolu s ustanoveními trestního řádu upravují zajištění soukromí oběti. V § 15 je odkazováno na trestní řád, ve kterém jsou zejména v § 8a-8d uvedeny podrobnosti o poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných.

Ve vztahu k oběti lze obecně říci, že orgány činné v trestním řízení nesmí zveřejňovat informace, které by umožnily zjistit její totožnost. Důrazněji je samozřejmě chráněna zvláště zranitelná oběť. Kterákoliv osoba, které jsou v průběhu trestního řízení informace o tomto řízení sděleny, je poučena o tom, že nesmí tyto informace nikde sdělovat pod hrozbou poměrně výrazné sankce. Z důvodu zajištění bezpečnosti svědka a oběti lze jejich údaje utajit a vést odděleně od spisové dokumentace, do které má totiž právo nahlédnout například pachatel nebo jeho obhájce. Poskytování informací o oběti popřípadě utajení její totožnosti je dalším podstatnou ochranou, která přispívá k bezpečí oběti a napomáhá k stabilizaci jejího duševního stavu.

2.5 Právo na ochranu před druhotnou újmou

Pro tuto práci nejpodstatnější je díl 5. zákona o obětech trestných činů, který se věnuje přímo ochraně oběti před druhotnou újmou.

§ 17 odst. 1) Oběť a osoba jí blízká mají právo požádat v kterémkoliv stadiu trestního řízení, popřípadě i před jeho zahájením, aby byla při úkonech, kterých se účastní, učiněna potřebná opatření k zabránění jejich kontaktu s osobou, kterou oběť

označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, nebo proti níž se vede trestní řízení.

§ 17 odst. 2) Žádosti podle odstavce 1 jsou příslušné orgány povinny vyhovět, pokud se jedná o zvlášť zranitelnou oběť a vylučuje to povaha prováděného úkonu. Nelze-li této žádosti vyhovět, protože to vylučuje povaha prováděného úkonu, jsou příslušné orgány povinny učinit vhodná opatření, aby se oběť nedostala do kontaktu s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, nebo proti níž se trestní řízení vede, před započítím a po skončení úkonu.

Jestliže je druhotná neboli sekundární újma výlučně psychického charakteru, je třeba aby orgány činné v trestním řízení, ostatní subjekty a další osoby v kontaktu s obětí dbaly na co nejcitlivější přístup. Svým chováním pomohou tyto jednotlivci k redukcí možnosti sekundární viktimizace nebo naopak přispějí k jejímu rozvinutí. Je zcela pochopitelné, že ve značném počtu případů se již oběť nechce s pachatelem setkat a znovu si tak oživovat traumatické události. Právě v ustanovení § 17 se hovoří o právu oběti požádat, aby bylo zabráněno kontaktu s pachatelem nebo osobou, která byla za pachatele oběti označena.

Je třeba říci, že oběť má právo požádat, ale nemusí jí být vyhověno, tedy až na zvlášť zranitelnou oběť, kde je vyhovění povinnost. I v případě zvlášť zranitelné však existují úkony trestního řízení, kde je kontakt oběti s pachatelem nutný. V tom případě je potřeba učinit pro oběť maximum aby se cítila v bezpečí a kontakt omezit pouze na onen nezbytný úkon. Příkladem těchto úkonů může být konfrontace, rekognice, či rekonstrukce. Když pomineme tyto úkony, v praktické rovině by se tato ustanovení měla aplikovat na situace, kdy se oběť a pachatel nachází například ve stejné budově nebo prostoru. Neměly by nastávat tak krajně nevhodné situace, jako je setkání oběti s pachatelem na chodbě před podáním vysvětlení o činu, převoz oběti a pachatele v jednom služební vozidle nebo společné čekání před jednací síní soudu. Tyto situace mohou uvést oběť do stavu vylučující jakékoliv jednání a mohou znemožnit zdárné provedení úkonu. Došlo by tak k situaci značně příznivé pro pachatele. Není třeba více rozvádět, že při kontaktu pachatele s křehkou psychikou oběti může postačit i pachatelovo nenápadné gesto a oběť odmítne dále spolupracovat.

§ 18 odst. 1) Otázky směřující do intimní oblasti vyslychané oběti, zejména týkající se předchozích sexuálních vztahů a chování oběti, lze klást jen tehdy, pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. Tyto otázky je třeba klást zvlášť šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech znovu opakovat; jejich formulaci je třeba při zachování potřebné ohleduplnosti přizpůsobit věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu oběti.

Vyprávět cizímu člověku o svých intimních záležitostech je přinejmenším nepříjemné většině lidí, přičemž jim nebylo nijak ublíženo. O co těžší je to pro oběť, která za sebou může mít silně traumatizující zážitek spojený s její intimitou. Je tedy třeba, aby při výslechu byly voleny jen takové otázky, u nichž je jejich zodpovězením oběti předpoklad, že budou mít pro trestní řízení význam. Na první pohled se zdá, že navazující informace o výslechu vyčerpávajícím způsobem jde proti logice ohleduplnosti, ale jedná se pouze o zdání. Kvalitní a vyčerpávající výslech, ve kterém je maximum informací dává předpoklad, že oběť již nebude muset znovu s nikým o svých zážitcích hovořit.

V § 19 je potom možnost oběti požádat, aby ji v přípravném řízení vyslychala osoba stejného nebo opačného pohlaví. Zejména u zvlášť zranitelné oběti by této žádosti mělo být vyhověno.

§ 20 odst. 1) Zvlášť zranitelnou oběť je v trestním řízení nutné vyslychat obzvláště citlivě a s ohledem na konkrétní okolnosti, které ji činí zvlášť zranitelnou.

§ 20 odst. 2) Je-li to možné, výslech zvlášť zranitelných obětí v přípravném řízení provádí osoba k tomu vyškolená v prostorách pro tento účel upravených či přizpůsobených. Je-li obětí dítě, výslech v přípravném řízení provádí vždy osoba k tomu vyškolená s výjimkou případů, kdy se jedná o úkon neodkladný a vyškolenou osobu nelze zajistit.

Z logiky věci vyplývající ustanovení o tom, že k zvlášť zranitelné oběti by se vyslychající měl chovat zvlášť citlivě a výslech by měl probíhat ve speciální místnosti. Z mé zkušenosti občas problematicky zajistitelné ustanovení. Nelze totiž bez výjimky zajistit, aby měl službu policista, který je empatický a má povahu vhodnou ke komunikaci se zvlášť zranitelnou obětí. Rovněž speciální výslechová místnost se

využívá plánovaně a daleko méně často, než běžná kancelář. Zvykem je klasický na počítači psaný výslech v klasické kanceláři, která je více či méně moderně zařízena.

Navazující ustanovení § 20 odst. 3 hovoří o provedení takovým způsobem, aby nemusel být výslech opakován. Pokud již opakován být musí, tak zpravidla stejnou osobou. V praxi se bohužel stává, že oběť o svém zážitku vypráví opakovaně a před jinými osobami.

§ 21 odst. 1) Oběť má právo, aby ji k úkonům trestního řízení a k podání vysvětlení doprovázel důvěrník.

Důvěrníkem je pro oběť osoba, která mu pomůže v průběhu prováděného úkonu svou přítomností a zejména psychickou podporou. Je to pro oběť osoba, která ji dodá pocit jistoty v neznámém a stresujícím prostředí. Dodá jí pocit, že na to není sama. Může jít o přítele, rodinného příslušníka nebo jím může být i zmocněnec oběti. Důvěrníkem nemůže být obviněný, obhájce, svědek, znalec nebo tlumočník, a také nesmí zasahovat do průběhu úkonu. Vyloučit přítomného důvěrníka lze jen výjimečně, a to především z důvodu narušování průběhu úkonu. V případě vyloučení je nutné oběti umožnit volbu jiného důvěrníka.

V praxi nepříliš často využívaný institut důvěrníka. Většinou je oběť u výslechu sama a blízké osoby čekají někde tam venku. Je třeba se zamyslet nad tím, že důvěrník by měl být oběti oporou a neměl by se psychicky hroutit nebo projevovat agresivně vlivem slyšených informací. Taková přítomnost je kontraproduktivní a místo stability vypovídající osoby má před sebou policista dvě osoby, které potřebují uklidnit.

§ 22 Oběť má právo v kterémkoliv stadiu trestního řízení učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na její dosavadní život. Oběť může učinit prohlášení i písemně.

Toto prohlášení může být obvykle součástí výslechu, nebo má oběť prostor pro své prohlášení pod poučení poškozeného/oběti v trestním řízení. Prohlášení je podstatné zejména proto, že definuje závažnost narušení jejího života jejíma vlastníma očima. Takovéto prohlášení dává subjektivní rozměr doplňující objektivní znalecký posudek ke škodě na majetku nebo újmě na zdraví. Oběť sama může nejlépe vyjádřit jak trestní jednání pociťuje, co jí pachatel vzal, co způsobil. Obvykle může být problém v tom, že

oběť je natolik rozrušená, že nedokáže slovy vyjádřit vnitřní pocity. Schopnost vyjádřit se k vnitřním pocitům je ovšem rozdílná i pro jednotlivce. Samotné vyjádření však může mít význam čistě terapeutický. Teď a tady řeknu jak moc mi bylo ublíženo a jen ať to ví ostatní i pachatel sám.

3 Příklady prevence sekundární viktimizace

Pokud máme informace o tom co je sekundární viktimizace, je třeba zauvažovat nad tím, co lze učinit pro její zmírnění. Zřejmě by bylo utopické domnívat se, že sekundární viktimizaci je možné zcela vymýtit. Nemůžeme totiž ovlivnit jak citlivá duše se stane obětí trestného činu a jak bude pociťovat veškeré martyrium trestního řízení. Řekněme si na rovinu. Úřední jednání obecně nejsou vysněnou výplní našich dnů a zvláště pak je-li těch dnů nepočítaně. O to více, týká-li se úřední jednání nepříjemných situací, které bychom již rádi měli za sebou. Rovněž nemůžeme zaručit, že všichni jednotlivci zastupující orgány činné v trestním řízení budou dokonalí odborníci v trestním řízení a zároveň empatictí profesionálové umě jednající s obětí. Koneckonců i charakterově kvalitní a osobnostně vhodný profesionál může být unavený nebo sám prožívat těžké chvíle. Všechny tyto proměnné určují hloubku jednotlivé sekundární viktimizace. Netvrdím tím však, že pro omezení sekundární viktimizace nelze nic udělat. Vzhledem k možné šíři tohoto tématu se zde omezím na pouhý nástin možných preventivních oblastí.

3.1 Vhodné jednání s obětí

Vycházím-li z předpokladu, že oběť v nejcitlivějším časovém úseku po primární fázi viktimizace jedná přednostně s policisty, je třeba, aby právě zde bylo k oběti přistupováno nanejvýš vhodně. Pokud chceme, aby policista oběť zbytečně nezraňoval nad rámec nutný k řádnému prošetření věci, je třeba začít s vhodným výběrem policistů. Po přijetí vhodných jedinců k policii je třeba, aby došlo k jejich odpovídající edukaci i v problematice jednání s oběťmi.

Komunikace s obětí je pro protějšek ve většině případů stresující obdobně, jako je tato situace stresující pro oběť. Běžná populace jistě nevyhledává situace, ve kterých by musela jednat s člověkem těžce prožívajícím své negativní zážitky. Lze i říci, že je nám přirozeně nepříjemné být součástí nepříjemných situací. Policista však vzhledem ke svému pomáhajícímu povolání s oběťmi jednat musí. Je nanejvýš důležité, aby poskytl oběti klid, bezpečí a získal si její důvěru.

Jako nejvhodnější a nejuniverzálnější se jeví citlivý přístup vycházející z psychoterapeutického směru Carla R. Rogerse, který je zaměřen na klienta a jeho potřeby.

S obětí by měl policista v principiálně jednat za užití:

- Empatie: oběti dává najevo, že chápe její prožitky a obtíže (neznamená to však lítost)
- Akceptace: nesobecky a vřele akceptuje oběť, přijímá ji pozitivně a s úctou
- Kongruence: velmi důležitá je autentičnost a soulad mezi chováním a prožíváním, tedy je nutná komunikace bez přetvářky (Kratochvíl, 2017)

Co nám významnou měrou dopomáhá k autentičnosti a k navázání kontaktu s obětmi je bez diskuze použití vhodných neverbálních a samozřejmě verbálních prostředků komunikace. Dle L. Čírtkové jsou to následující prvky:

Nonverbální komunikace

- **Zrakový kontakt** – umožní nám signalizovat podporu a povzbudit oběť v obtížné situaci. S ohledem na tíživou situaci a projev emocí má oběť tendenci vyhnout se zrakovému kontaktu. Policista by tedy měl být aktivní ve snaze o přímý, ale zároveň přirozený pohled do očí oběti. Jestliže oběť klade otázky mnohdy závažného charakteru, je na místě aby policista neuhýbal pohledem a oční kontakt se pokusil udržet.
- **Posturika** – policista by měl myslet na to, že i pohybem svého těla dává najevo svůj postoj k oběti. Jestliže se trupem odklání směrem od oběti, odvrací od ní hlavu, je ve vzpřímeném až toporném postoji s rukama překříženými na hrudi, obvykle dává oběti najevo odstup a neosobní jednání. Oběť může dokonce taková postavení číst jako nechut' s ní jednat nebo dokonce může mít pocit opovržení a averze.
- **Proxemika** – vzdálenost mezi obětí a policistou určuje, zda oběť vnímá jednání jako příliš oficiální a neosobní. Čím větší vzdálenost a případné překážky (stůl, vozidlo atd.), tím větší je pocit izolace oběti a neosobnost jednání. Určit vzdálenost, najít osobní prostor protějšku a případnou vhodnost doteku je často obtížné. Ideální je být přirozený a ve většině případů lze vycítit, jak je to oběti příjemné, případně ponechat volbu vzdálenosti na ní. (Čírtková, 2015)

Verbální komunikace

- **Paralingvistika** – mysl oběti bývá často zahlcená prožitou událostí a zaplavená aktuálně prožívanými emocemi. Je tedy vhodné hovořit pomalejším tempem a užívat tlumený hlas. Je také na místě sdělení opakovat a ujišťovat se o přijetí podané informace.
- **Aktivní naslouchání** – na předchozí navazuje technika aktivního naslouchání. Tím, že opakujeme oběti co ona řekla, dáváme jí najevo, že skutečně nasloucháme. Nejdůležitější fakta jejího sdělení zopakujeme a můžeme přidat dotaz, zda jsme správně porozuměli. Tento projev naznačuje, že máme skutečně zájem na tom co se oběti děje a co cítí. Není třeba se obávat občasného mlčení a delších přestávek v rozhovoru. Klidnější tempo má uklidňující účinek a dává oběma stranám prostor pro zamyšlení nad dalšími slovy.
- **Osobní vyjadřování** – není žádoucí aby policista používal trpný rod, který vyznívá příliš úředně, ale užíval spíše formulace typu „domnívám se“, „jsem zde“, „mohu pro Vás“.
- **Vyjádření samozřejmého** – policista by neměl mít obavy vyjadřovat samozřejmé. Pro oběť je to velmi uklidňující a zakotvuje ji v bezpečnější přítomnosti. Ujišťujeme ji například, že jsme tu pro ní a již je mimo nebezpečí. Velmi vhodné je připojit normalizaci jejího prožívání a chování, tedy například „je v pořádku, že pláčete, jste rozrušený/á, našťvaný/á“.
- **Vyjádřování pocitů** – i nestranný přístup může obsahovat citlivá sdělení a být osobní. Není třeba, aby se policista obával říct, že ho mrzí co se stalo. V souvislosti s prováděnými úkony je na místě sdělit oběti upřímně možnou nepříjemnost toho, co bude následovat a zároveň ji ujistit, že se se budeme snažit postupovat šetrně a citlivě. (Čírtková, 2015)

M. Velikovská dodává, že i přes zkušenosti z práce s oběťmi nelze vyhotovit jednoznačnou příručku s univerzálními větami využitelnými pro všechny oběti. Úspěšnost navázání kontaktu a získání důvěry záleží především na přístupu profesionála a jeho osobitosti. Důležitý je nehraný zájem, profesionální etická úroveň a nekomplikovanost v chování. Dodává, že je třeba stavět na vědomí toho, že oběť má tendenci zrcadlit naše sdělení. Pokud budeme klidní, stabilní a taková bude i naše mluva, je pravděpodobné, že oběť takové chování postupně přejme za své. Řeč našeho

těla, pohyb, tóny a tempo hlasu, náš dech, to vše máme šanci přenést na protějšek a domct ke jejím uklidnění. Rovněž je vhodné zaměřit se na minimalizaci užívání záporů a negativních konotací. Můžeme například místo „Nemůžeme, nesmíme“ použít „Pokusím se, uvidím co se dá dělat“. (Velikovská, 2016)

3.2 Krizová intervence

Užití jednotlivých druhů psychologické pomoci je dáno především tím, v jakém časovém úseku po trestném činu přicházejí. Dle M. Velikovské lze obecně rozdělit psychologickou pomoc do tří fází.

Nejaktuálnější fáze je samozřejmě bezprostředně po spáchání trestného činu nebo v krátkém časovém úseku po něm. Jde o první psychologickou pomoc, krizovou pomoc/intervenci. Jde o extrémně citlivé období, ve kterém je oběť velmi sugestibilní a křehká. Obdobně jako u fyzického zranění se jedná o nedokladnou pomoc, která by měla oběti pomoci překonat prvotní nápor na psychiku. Tato první psychologická pomoc může být poskytována krizovými intervencemi složek IZS nebo psychologem, pokud je k dispozici, nebo to závažnost vyžaduje. Na ní navazuje specializovaná péče o oběť, která má již psychoterapeutický základ, a která je zpravidla poskytována v rozmezí několika dnů až týdnů po incidentu. Obojí se řadí do psychologie neodkladné péče.

Cílem obou těchto intervencí je dosažení psychické stabilizace oběti. Za úkol mají zmírnit stresové stavy a jejich příznaky a naopak pomoci s nastartováním ozdravných procesů. Cíleno je především na přirozené pochody a schopnosti zpracovávat zážitky. Využíváno by mělo být především vlastních zdrojů oběti. V prvopočátku jde především o to, aby byla oběť „odstřižena“ od zdroje nebezpečí a postupně jí byl navrácen pocit bezpečí. Společně s tím usiluje první psychická pomoc o zmírnění pocitů bezmoci a naopak o navrácení pocitu vnější i vnitřní jistoty. Podstatné je v oběti vzbudit pocit, že opět získává kontrolu nad tím co se děje, byť může jít do značné míry o pocit iluzorní. Pocit kontroly je totiž základem stabilizačního procesu a pomáhá k nastartování procesu ozdravného. (Velikovská, 2016).

Dle Baštecké se dobře osvědčuje *pravidlo pěti „t“*, tedy ticho, tišení bolesti, teplo, tekutiny a transport. (Baštecká et al., 2005). Je však třeba poznamenat, že jednotlivé prvky je třeba užívat s mírou. Například medikamentózní tišení bolesti a aplikace

sedativní medikace by měli být užívány obzvláště uvážlivě, neboť takovéto chemické „vypnutí“ oběti může být pro ozdravný proces spíše kontraproduktivní.

Z mého pohledu je velkým přínosem pro pomoc obětem činnost policejních týmů krizové intervence na jednotlivých krajských ředitelstvích. Zřízením a správným využíváním vznikl velmi účinný nástroj pro omezení sekundární viktimizace obětí trestných činů. Policejní krizový intervent totiž může svou činností napomoci oběti snáze projít útrapami trestního řízení a v těchto těžkých situacích jí může být oporou. Domnívám se také, že kvalitní práce s obětí může mít užitek i pro policisty zabývající se prošetřováním dané události. Ti mají díky ní více prostoru na vlastní policejní práci a péči o psychický stav přebírá právě krizový intervent. Pro potřeby bližšího vymezení se v Čl. 22, hlavy II. pokynu policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách, mimo jiné uvádí:

(1) Systémem krizové intervence se rozumí nepřetržité poskytování krizové intervence osobám zasaženým traumatizující událostí (dále jen „příjemce krizové intervence“). Poskytovatelem krizové intervence je krizový intervent.

(2) Příjemcem krizové intervence je

a) policista nebo zaměstnanec, který prožil nebo prožívá traumatizující událost, zejména

1. zákrok s použitím střelné zbraně, účast v akci na záchranu rukojmí, pronásledování nebezpečného pachatele, zákrok proti agresivním skupinám, náročný výslech oběti, vlastní zranění, teroristický útok nebo jinou mimořádnou událost,

2. smrt nebo zranění kolegy nebo blízké osoby, pohled na usmrcení osob či jejich těžká zranění při vážných dopravních nehodách, průmyslových haváriích nebo hromadných neštěstích,

b) osoba zasažená trestným činem, zejména

1. oběť násilného trestného činu nebo pozůstalý po oběti násilného trestného činu s následkem smrti,

2. zvláště zranitelná oběť trestných činů,

3. další osoba zvláště traumatizovaná trestným činem (svědek),

c) *oběť mimořádné události, zejména*

1. oběť krizové situace,

2. oběť dopravní nehody s těžkou újmou na zdraví nebo pozůstalý po oběti dopravní nehody s následkem smrti,

3. další osoba zvláště traumatizovaná mimořádnou událostí,

d) *rodinný příslušník pohřešované osoby, zejména dítěte v ohrožení,*

e) *osoba, již je poskytována krátkodobá ochrana*

(3) *Systém krizové intervence spočívá*

a) v poskytnutí krizové intervence, případně podle potřeby, ve zhodnocení situace a v dalších formách podpory (např. konzultace, podpora při výslechu),

(4) *Cílem poskytování systému krizové intervence je prevence rozvoje psychických potíží spojených s prožitím traumatizující události a zabránění vzniku či prohlubování druhotné újmy⁴³) způsobené trestným činem či mimořádnou událostí. (PPP č. 231/2016 s. 17-18).*

Uvedený pokyn policejního prezidenta následně rozvádí rozkazy jednotlivých krajských ředitelů. Pro představu o práci týmu krizové intervence předkládám několik výňatků ze zprávy o činnosti týmu Krizové intervence PČR Karlovarského kraje za r. 2022, kterou zpracovala vedoucí týmu a policejní psycholožka krajského ředitelství kpt. PhDr. Kateřina Kasenčáková.

Tým systému krizové intervence (dále tým KI) Krajského ředitelství policie v Karlových Varech pracoval v r. 2022 ve složení 1 koordinátora, 2 lektorů a celkem 16 krizových interventů. V r. 2022 odešla z týmu 1 interventka. Aktuálně tým pracuje ve složení 16 interventů, z toho jsou 3 psychologové a zároveň lektori systému krizové intervence.

Všichni stávající členové týmu KI jsou aktuálně proškoleni k poskytování krizové intervence, absolvovali standardizovaný kurz KI a mají proškolení stvrzeno certifikátem k činnosti vydaným Oddělení vedoucího psychologa Policejního prezidia v Praze či akreditovanou vzdělávací institucí. Průběžné proškolení týmu KI bylo v průběhu roku 2022 zajišťováno koordinátorkou a za pomoci supervizora, celokrajských setkání

krizových interventů na HZS i účasti na kurzech pořádaných PP Praha, oddělením vedoucího psychologa.

Rok 2022 byl odlišný zejména tím, že od konce února 2022 vypukla válka na Ukrajině, a to bohužel po dlouhé celosvětové pandemii v souvislosti se šířením onemocnění Covid – 19. Do kraje to přineslo vlnu běženců a bylo zakládáno asistenční centrum KACPU. V činnosti týmu krizové intervence se to projevilo zejména tím, že v březnu 2022 byl nasazen při zakládání centra KACPU v Karlových Varech a pohotovost za tým KI byla v měsíci březnu a do 1.4.2022 zdvojnásobena na kraj a KACPU.

Tým KI KŘP KV v r. 2022 poskytl v rámci výjezdů první psychickou pomoc, krizovou intervenci, ev. navazující krizovou intervenci ve 24 událostech v celkovém rozsahu 95 hodin a byla směřována k 210 občanům zasažených traumatizujícími událostmi. V těchto evidencích není zahrnuta poskytovaná péče v KACPU. Nově byla 5x poskytnuta policejními psychology i skupinová intervence ve školních třídách (sebevražda dítěte či při prověřování oznámení z jedné ze středních škol).

*Ve všech případech krizové intervence krizoví interventři napomohli k stabilizování zasažených osob s nabídkou i další případné pomoci specialistů, často i k navazující psychologické péči poskytnuté policejními psychology KŘP KV. Ze zápisů z poskytnuté krizové intervence vyplývá, že jednotliví krizoví interventři poskytli maximum informací postiženým, věnovali jim potřebný čas ke stabilizaci psychiky po zasažení traumatizující událostí. **Z rozhovorů s jednotlivými interventři po poskytnutí intervence vyplývá, že tato činnost je pro ně emocionálně náročná, vyžaduje velkou míru sebeovládání, schopnost empatie, dovednost aktivního naslouchání, operativního myšlení a jednání v zátěžové situaci.***

Všichni krizoví interventři projevují velkou ochotu pomáhat zasaženým, vycházet jim vstříc při zajišťování realizace intervence. Nastalé komplikace řeší operativně, podávají návrhy na možné zkvalitnění poskytovaných služeb. Jsou samostatní a jsou schopni se vzájemně zastoupit, schopní velmi rychle a ochotně řešit neočekávané komplikace i za cenu svého osobního omezení. Jako vedoucí týmu si toho velmi vážím a oceňuji jejich zájem o oblast poskytování krizové intervence, ochotu a chuť se dále vzdělávat i obětavost, s jakou se do činnosti krizového interventra pouštějí. (Zpráva o činnosti týmu KI PČR KVK za r. 2022 ze dne 27.02.2023)

K tématu krizové intervence bych chtěl závěrem dodat, že výše uvedené informace jsou skutečně pouhým nahlédnutím do této problematiky. Krizová intervence využívá

osvědčené postupy a techniky, které mají za cíl v prvotní fázi zmírnit dopady primární viktimizace a hlavně se jedná o vhodný nástroj pro minimalizaci sekundární viktimizace. V prostředí české policie jde o nástroj poměrně nový jehož potenciál není dle mého názoru prozatím plně využíván. Rozhodně však vidím každoroční posun směřující ke zlepšení péče o oběti trestných činů a oběti traumatizujících událostí obecně.

3.3 Vybrané psychoterapeutické přístupy

Zřejmě nelze kategoricky určit, který konkrétní psychoterapeutický přístup je vhodný výhradně pro oběti trestných činů. Důvodem je i fakt, že oběti mohou trpět rozdílnými problémy vyplývající ze zažitého skutku a koneckonců i každá oběť je originální bytostí s originálními životními zkušenostmi. Zvolil jsem níže uvedené psychoterapeutické směry, které jsem na základě odborné literatury vyhodnotil jako možné příklady pomáhajících přístupů. Samozřejmě může oběti pomoci i poradenská pomoc psychologa bez využití konkrétní psychoterapeutické metody. Vyjma níže uvedených přístupů samozřejmě připomínám Rogersovskou psychoterapii, jejíž prvky se zdárně využívají v rámci krizové intervence.

KBT (Kognitivně-Behaviorální Terapie)

Terapeut se v tomto typu léčby snaží, aby klient došel k uvědomění, že jeho způsob myšlení je zkreslený jeho prožitkem a jeho jednání je tím disfunkční. Využívá přitom systematické rozhovory a strukturované behaviorální úkoly. Tím má pomoc klientovi racionálně hodnotit své zkreslené myšlenky i jeho disfunkční jednání. Klient při této terapii dostává příležitost naučit se něčemu novému. Právě systematické řešení problémů je důležitou součástí tohoto typu terapie. Terapeut je ke klientovi otevřený a otevřeně mu i vysvětluje jakými postupy mohou společně dojít ke klientově úlevě. Vztah mezi terapeutem a klientem je spolupracující. Terapeut dává klientovi podporu a vede jej. Často vyzdvihovanou předností je plánování cílů a s tím spojený omezený počet sezení, tedy jasně daný časový rámec terapie. KBT také přináší změnu atribucí a naučený optimismus, sebeinstrukční trénink a napomáhá k zvládnání dosud složitých situací či řešení subjektivně obtížných problémů (Kratochvíl, 2017).

Dle Možného k hlavním rysům KBT patří:

- Časová omezenost (20 až 30 sezení)
- Vztah mezi terapeutem založený na otevřené a aktivní spolupráci
- Teorie učení jako východisko
- Zaměření na přítomnost
- Směřuje k řešení konkrétních problémů
- Zabývá se tím co je pozorovatelné a vědomé
- Klient vidí jasně stanovený plán a směřuje k dosažení funkčních cílů
- Klient směřuje k soběstačnosti díky procvičování a získávání dovedností, postupného zvládnutí situací a tím zvyšuje pocit zdatnosti
- KBT klade důraz na vědecký základ jelikož sbírá fakta, měří frekvence, trvání i míru závažnosti problémového chování, vytváří hypotézy a empiricky je prověřuje (Možný, 1999)

Logoterapie

Tento psychoterapeutický směr má pomoci klientovi najít smysl života v situaci, kdy jej klient ztrácí nebo již zcela vymizel. Terapeut klientovi nevnučuje svůj pohled na smysl života a nesnaží se o to, aby klient přejal smysl dle terapeutových představ. Cílem je společně nalézt klientův vlastní osobní životní smysl v souladu s jeho osobností. Klient může dát smysl svému životu prostřednictvím uskutečňování hodnot. Podle zakladatele logoterapie V. E. Frankla jsou to zejména hodnoty tvůrčí (např. práce, umělecká tvorba), zážitkové (např. láska, cestování, studium) a postoje (např. jak vnímáme své utrpení). Logoterapie je prostředkem pro rozšíření obzorů a nalezení toho, co klient sám doposud neviděl. Logoterapie zdůrazňuje, že životní štěstí a naplnění můžeme nalézt prostřednictvím plnění úkolů, objevení potřebnosti a pomoci jiným. V logoterapii by měl klient přijmout odpovědnost za sebe, za své činy a za svůj život. Logoterapie se zaměřuje na smysluplné směřování klienta do budoucna. (Kratochvíl, 2017)

Senzomotorická psychoterapie

Dle L. Jochamnové je tento druh psychoterapie vhodný k léčbě klientů s komplexním traumatem, chronickým studem a disociativními stavy. Klient se za pomoci terapeuta snaží identifikovat a posílit své somatické zdroje. Důležité je posílit klientovu všímavost. Základními principy jsou jednota, všímavost, nenásilnost,

uspořádání a holismus ducha a těla. Podstatnou součástí je důvěrný terapeutický vztah a důvěra k možnosti návratu duševního zdraví. Terapeut přistupuje ke klientovi bez posuzování, s respektem, vnímá jeho potřeby. Terapie je přizpůsobována klientovu osobnímu tempu. Terapie se vztahuje ke klientově přirozené tělesné moudrosti a opírá se o schopnost klienta uzdravit se.

Uplatňován je holistický přístup k tělu a duchu jako dvou neoddělitelných složek člověka. Mysl, tělo, emocionální, kognitivní a somatické složky tvořící jednotu. Právě somatické zdroje mají v terapii hlavní roli. Léčba traumatu je u senzomotorické psychoterapie rozdělena do tří fází. V první fázi je cílem stabilizovat klienta a rozvinout jeho zdroje. V druhé fázi terapeut poskytuje nezbytnou podporu pro řešení a integraci traumatických vzpomínek. Ve třetí fázi se klient naučí integrovat tvořivé schopnosti a dovednost řešit životní události.

Příkladem práce se somatickými zdroji jsou: práce s implicitní pamětí, stabilizace a redukce aktivace sympatiku, léčení traumatických vzpomínek a problémů s attachmentem, integrace, upevňování dovedností

Mezi jednotlivé techniky patří: centrace, vědomí pohyb (v oblastech páteře, krku, hlavy), zvnitřnění prožívaného smyslu – fyzická stabilita, podpora seberegulace (Jochmannová, 2021, s. 115)

Somatické prožívání

Specifická psychoterapeutická metoda k léčení stresu a traumatu. Základem je psychobiologická metodologie. Obnovením základní autonomní regulace nervového systému se snaží odstranit příznaky traumatu a zmírnit chronický stres. Klientovi napomáhá zvyšovat odolnost a schopnost vnímat tělesné zkušenosti, které jsou v rozporu s dříve prožívaným traumatickým strachem, ochromením a bezmocí. Metoda vychází z teze, že v ohrožení člověk mobilizuje obrovské množství energie, která má sloužit k obraně sebe sama. Jestliže je obrana neúčinná, dochází k zamrznutí nebo kolapsovému stavu. Následkem prožitého traumatu může dojít k destabilizaci autoregulace nervového systému a takto postižený jedinec může mít sklon k zamrznutí i v situacích, které běžný jedinec bez větších obtíží zvládá. Důsledkem nesprávné regulace mohou být i další obtíže jako jsou problémy se spánkem, problémy kardiovaskulárního charakteru nebo obtíže s imunitou, emocemi, kognicí atd. Terapie somatického prožívání napomůže k obnovení původní autoregulace klienta, tedy i návrat k návratu do normálního života.

Terapeut se řídí devíti základními stavebními bloky, které jsou provázané a vzájemně závislé. První tři tvoří základ a musí být provedeny jako první, jinak lze bloky kombinovat či opakovat. Bloky terapie jsou následující:

1. Vytvoření prostředí relativního bezpečí – atmosféra prostředí poskytující útočiště, naději a možnost volby.
2. Podpora orientace a vnímání těla – traumatizovaný klient není schopen orientovat se na „zde a nyní“. Terapeut pomáhá klientovi orientovat se v situaci, pomáhá najít cestu k tělesným pocitům a schopnostem sebeuvědomění.
3. Stanovení „pendulace“ a udržování vrozené síly rytmu – trauma může přinést uvíznutí a zamrznutí. Pendulace je o vrozeném stavu rytmu kontrakce a expanze v nervovém systému. Klient by si měl uvědomit, že bez ohledu na to jako hrozně se teď cítí, tyto pocity se mohou změnit.
4. Proces „tiltrace“ – pomalý a jemný proces napomáhající zvládnutí stavu nabuzení organismu. Zvyšuje stabilitu, odolnost, organizaci a zabraňuje retraumatizaci.
5. Nahrazení pasivních reakcí aktivními odpověďmi – pasivní reakce kolapsu a bezmocnosti jsou nahrazeny aktivními obrannými odpověďmi
6. Odpojení strachu od nehybnosti – oddělení nebo odpojení maladaptivních spojení strachu a bezmocnosti vycházejících s biologické imobility
7. Vyřešení „hyperarousálních“ stavů – přílišné aktivace CNS jemně vedeným vybitím a přerozdělení energie mobilizované k přežití. Pasivní odpovědi jsou nahrazeny aktivními.
8. Využití seberegulace k obnovení dynamické rovnováhy a uvolnění bdělosti – důsledkem vypuštění blokové energie, původně blokové pro boj nebo útěk je obnova rovnováhy.
9. Orientace na „tady a teď“, kontakt s prostředím, obnovení kapacity pro sociální angažovanost – návrat do normálního sociálního života se všemi jeho aspekty. (Jochmannová, 2021)

EMDR

Integrativní psychoterapeutický přístup jehož základní technikou je přepracování traumatických vzpomínek za pomoc očních pohybů. Tato metoda je vhodná pro posttraumatické stresové poruchy, při adaptačních poruchách, akutní trauma

a komplikované zpracování smutku. Kontraindikační je například pro akutní psychózy, těžké deprese se sebevražednými myšlenkami a v akutních fázích životních krizí. EMDR metoda integruje prvky psychodynamického přístupu, KBT, systemické terapie a práce s tělem (Hoffman, 2008). K přepracování traumatických zážitků EMDR využívá kromě rychlých očních pohybů rovněž zvukové střídavé podněty, taktilní střídavé podněty nebo střídavé motorické podněty. (Jochmannová, 2021)

4 Výzkumné šetření

Poslední částí mé práce je výzkumné šetření. Zvolil jsem si metodu kvalitativní s využitím rozhovorů. Kvalitativní metodou se samozřejmě nedosahuje výstupů za pomoci statistik a kvantifikace, ale podstatou této metody je hlubší ponoření se do dané problematiky a do příběhu konkrétních jedinců. Ziskem této metody jsou více vysvětlující informace k dané problematice nebo zisk nových názorů a pohledů. Jistě i dává příležitost k bližšímu poznání daného jevu. Výzkumník se prostřednictvím naslouchání vyprávění osobních zážitků probanda ponoří do oblasti, kterou se do nynějška zabýval v teoretické rovině. Právě detailnost kvalitativní metody doplňuje informace zjištěné kvantitativními metodami. Zvolený rozhovor spolu s pozorováním bývá nejčastěji užívanou kvalitativní metodou.

4.1 Metodologie výzkumného šetření

Cíle výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření bylo získání pohledu na proces viktimizace od samotných obětí trestných činů. Tyto oběti svými výpověďmi napomohou k vytvoření k představy o jejich prožívání v souvislosti se zažitou traumatizující událostí a zároveň se nám dostane autentických výpovědí k tématu sekundární viktimizace. Právě tématem rozsahu sekundární viktimizace se zabývá moje práce a výzkumné šetření je tímto směrem zaměřeno.

V problematice viktimizace jsou v České republice pravidelně prováděny výzkumy, a to zejména kvantitativní formou za použití dotazníků. Ze statistického hlediska je tedy poměrně dobře zmapována situace týkající se viktimizace primární. Tyto statistiky napomáhají zejména k zacílení preventivní činnosti. Výstupy z těchto výzkumů nám například ukazují, na jakých místech je trestná činnost častější, jaké věkové skupiny jsou nejvíce postiženy nebo jaký druh trestné činnosti je aktuálně nejčastější. Rovněž nám ukazují jak se Policii České republiky daří v objasnění jednotlivých druhů trestné činnosti. Příkladem jsou výzkumy prováděné již zmiňovaným Institutem pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP), které jsou dostupné na webových stránkách této organizace. Již jsem ale poukázal na fakt, že většina oficiálních výzkumů je statisticky zaměřena na poškozené v trestním řízení,

a nikoliv na výzkum obětí. Vytýkající hlasy některých viktimologů však dosud nepřinesly kýžené ovoce. Příkladem může být esej Michaely Roubalové v časopisu Česká kriminologie, ve které na tento dosud neřešený problém poukazuje (Česká kriminologie, 2021). Do budoucna by nám mohla ke zjištění skutečného stavu napomocť nově zaváděná metodika identifikace obětí trestných, kterou jsem zmínil v podkapitole 1.3.

K výzkumnému šetření a k získaným datům bych rád uvedl, že vzhledem k rozsahu a formátu šetření jsem neočekával zjištění šokujících informací majících zásadní dopad na naše povědomí o rozsahu sekundární viktimizace. Nicméně i pro mne coby policistu byly rozhovory s oběťmi velmi zajímavé a inspirativní. Během vlastní tvorby této práce jsem si uvědomil, že výpovědi jednotlivých obětí se zcela shodují s teoretickými rámci problematiky sekundární viktimizace.

Před zahájením výzkumného šetření jsem si na základě stanového cíle formuloval hlavní výzkumnou otázku (HVO).

(HVO): Jaké jsou hlavní zdroje a příčiny sekundární viktimizace obětí trestných činů v Karlovarském kraji?

Hlavní výzkumnou otázku jsem následně rozvedl do pěti dílčích výzkumných otázek (DVO).

(DVO1): Jak oběti hodnotí přístup/chování jednotlivých OČTŘ a dalších osob na trestním řízení zúčastněných?

(DVO2): Jak oběti hodnotí přístup/chování dalších osob, které se o trestném činu dozvěděly?

(DVO3): Co oběti považují v rámci své viktimizace za nejvíce zraňující?

(DVO4): Co by oběti v rámci trestního řízení změnilo a co by jim pomohlo snáze jím projít?

(DVO5): Jak hodnotí svůj status obětí jako celek a k jakým následkům a změnám u nich došlo?

Za účelem zodpovězení HVO a jednotlivých DVO jsem zpracoval baterii tazatelských otázek (TO1-?), které jsem rozdělil do čtyř okruhů (O1-O4). Vyjma otázek směřujících k výzkumnému cíli jsem baterii TO doplnil o otázky statistického charakteru pro potřeby budoucího pokračování v mé výzkumné činnosti k dané problematice.

Tazatelské otázky (TO)

Okruh č. 1 – obecné informace

- (O1 TO1) Uveďte své pohlaví
- (O1 TO2) Uveďte svůj přibližný věk v rozmezí 5 let (např. 20-25)
- (O1 TO3) Uveďte okres svého bydliště
- (O1 TO4) Jakým trestným činem Vám bylo ublíženo? (postačí laicky)
- (O1 TO5) Jaká doba od tohoto činu uplynula? (postačí přibližně)
- (O1 TO6) Kde a kým byl trestný čin prvotně oznámen?
- (O1 TO7) Jaká součást následně vedla prověřování/vyšetřování?
- (O1 TO8) Jak bylo trestní řízení ukončeno? (odložení x odevzdání + potrestání za PŘ x odsouzení)

Okruh č. 2 – informace o trestním jednání/primární viktimizace

- (O2 TO1) Popište průběh trestného činu
- (O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?
- (O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?
- (O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?
- (O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?
- (O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?
- (O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?
- (O2 TO8) Byla jste obětí trestného činu jen v tomto jediném případě?

Okruh č. 3 – informace o trestním řízení/sekundární viktimizace

- (O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)
- (O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu?
- (O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)
- (O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?
- (O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech oběti?
- (O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)
- (O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?
- (O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?
- (O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTŘ?
- (O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)
- (O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?
- (O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?
- (O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?
- (O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)
- (O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?
- (O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?
- (O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?
- (O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?
- (O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?
- (O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?
- (O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?
- (O3 TO22) Jak se cítíte dnes?
- (O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin
- (O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup pomoc, délka, opakování úkonů apod.)

Okruh č. 4 – informace o přístupu a chování osob mimo OČTŘ/sekundární viktimizace

(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

Tabulka č. 2 – Transformace HVO do DVO a TO

(HVO) Hlavní výzkumná otázka	(DVO) Dílčí výzkumná otázka	(TO) Tazatelská otázka		
<p><i>(HVO) Jaké jsou hlavní zdroje a příčiny sekundární viktimizace obětí trestných činů v Karlovarském kraji?</i></p>	<p><i>(DVO1) Jak oběti hodnotí přístup/chování jednotlivých OČTŘ a dalších osob na trestním řízení zúčastněných?</i></p>	<p>(O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)</p>		
		<p>(O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu?</p>		
		<p>(O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)</p>		
		<p>(O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?</p>		
		<p>(O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech obětí?</p>		
		<p>(O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)</p>		
		<p>(O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?</p>		
		<p>(O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?</p>		
				<p>(O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTŘ?</p>
				<p>(O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)</p>
				<p>(O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?</p>

		(O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?
		(O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?
		(O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)
		(O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?
	<i>(DVO2): Jak oběti hodnotí přístup/chování dalších osob, které se o trestném činu dozvěděly?</i>	(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)
		(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob
		(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?
		(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?
		(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?
		(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?
	<i>(DVO3): Co oběti považují v rámci své viktimizace za nejvíce zraňující?</i>	(O2 TO1) Popište průběh trestného činu
		(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?
		(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

		(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?
		(O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?
		(O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?
		(O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?
		(O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?
		(O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?
		(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?
		(O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?
		(O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?
		(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?
		(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?
		(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin
		(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob
		(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?
		(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?
		(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

		(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?
	<i>(DVO4): Co by oběti v rámci trestního řízení změnily a co by jim pomohlo snáze jím projít?</i>	(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin
		(O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup pomoc, délka, opakování úkonů apod.)
	<i>(DVO5): Jak hodnotí svůj status oběti jako celek a k jakým následkům a změnám u nich došlo?</i>	(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?
		(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?
		(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?
		(O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?
		(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?
		(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?
		(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?
		(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Metoda výzkumného šetření

Jak jsem již výše předestřel, ke sběru dat jsem si zvolil metodu rozhovoru. Průzkumná technika rozhovoru je založena na ústní komunikaci a výzkumník zaznamenává vyjádření respondenta k dané problematice. Pro zachování orientace na daný problém bývá prostý rozhovor příliš volný a je tedy vhodnější zvolit formu polostrukturovaného rozhovoru (Pelikán, 2011). Formu polostrukturovaného rozhovoru jsem pro toto výzkumné šetření zvolil i já. Smyslem takto připraveného polostrukturovaného rozhovoru je předložení shodných otázek všem respondentům. Tím bychom měli získat data vztahující se pouze k dané problematice. Respondenti tak mají pro své vyjadřování určité mantinely, jinak by mohli sklouznout do odlišného tématu. Z mého pohledu je další výhodou polostrukturovaného rozhovoru fakt, že je možné otázky rozvíjet, doptávat se a doplňovat další, tedy zde není striktní požadavek na dodržení stanoveného postupu (Mioviský, 2006).

Mé polostrukturované rozhovory se skládají z 46 otázek rozdělených do 4 okruhů, viz výše. Většina otázek vztahujících se k zkoumané problematice jsou otevřené a respondenti se tak vyjadřují poměrně svobodně, avšak s možností mé korekce v případě odklonu. Je zde samozřejmě prostor i pro vyjasnění případných neporozumění nebo prostor pro změnu formulace respondentem. Cílem je maximalizovat pochopení respondentových sdělení. Rozdělení otázek do okruhů jsem zvolil z důvodu zvýšení přehlednosti. Dalším důvodem byla příprava na potencionální pokračování výzkumné činnosti ve zvolené problematice. I proto jsou některé otázky spíše sběrem statistických dat (např. věk, pohlaví, bydliště atd.). Výstupem u kvalitativního výzkumného šetření by mělo být stanovení nových teorií k dané problematice nebo stanovení nových hypotéz pro další hlubší zkoumání. (Švaříček, Šed'ová, 2014). Vše je tedy odvislé od množství a kvality sebraných dat. Rozborem odpovědí na jednotlivé otázky bychom měli eventuálně zjistit některé podobnosti a tedy i následně vyvodit zmíněné hypotézy určené pro budoucí výzkum.

Výběr respondentů

Výzkumného šetření se zúčastnilo pět osob, které se staly oběťmi trestného činu a mají bydliště v Karlovarském kraji. S žádostí o účast ve výzkumném šetření bylo osloveno celkem 23 osob. Jelikož jsem chtěl předejít zkreslení poskytnutých informací vlivem mé předešlé interakce s oběťmi v pozici policisty, neoslovoval jsem mě známé oběti. Z důvodu snahy o objektivní výběr jsem požádal o spolupráci Intervenční centrum Sokolov a Mgr. Hanu Havelkovou z AK Havelková (zabývá se pomocí obětem TČ). Ukázalo se, že je poměrně problematické přesvědčit oběti pro rozhovor, ve kterém by měly popisovat svá příkoří spojená s trestným činem. Důvody pro odmítnutí byly různé, ale některé se opakovaly. Jedním z častých důvodů byla přílišná citlivost a nechut' znovu hovořit o negativních zážitcích. Pro mne závažnější důvod bylo odmítnutí, jelikož mají oběti s policií špatné zkušenosti a nechtějí o tom mluvit. Zvláště tyto oběti by byly velkým přínosem pro výzkumné šetření na téma sekundární viktimizace vlivem trestního řízení.

Průběh a záznam rozhovorů

Rozhovory se odehrály osobně v průběhu měsíce prosinec 2022 a ledna 2023. Jednotliví respondenti měli na výběr v jakém prostředí se rozhovor uskuteční (IC, domov, některá služebna policie, jiné místo). Chtěl jsem, aby se ve zvoleném prostředí cítili bezpečně a jejich výpověď byla co nejméně ovlivněna obavami a nervozitou. Z jednotlivých rozhovorů jsem pořídil audionahrávky na dvě zařízení. Účelem bylo minimalizovat narušování rozhovorů okamžitým zápisem a rovněž i minimalizovat zkreslení a ztrátu získaných dat. Před započítím rozhovorů jsem všechny respondenty informoval o účelu výzkumného šetření, jakož i o potenciálním přínosu. Rovněž jsem zopakoval dotaz na souhlas s jejich účastí, jakož i na souhlas s pořízením audionahrávky.

Výzkumný vzorek tvoří pět respondentů. Jde o čtyři ženy a jednoho muže ve věku od 18 do 55 let. S příslibem anonymity byli respondenti označeni dle chronologického uskutečnění rozhovorů jako R1 až R5. K jednotlivým obětem jsem přistupoval s maximální citlivostí, aby nedošlo k dalšímu zraňování. Rozhovoru se zúčastnili dobrovolně s předchozím vysvětlením postupu. Průměrně jsem s jedním dotazovaným strávil čas v délce 2,5 hodiny. Nahrávky rozhovorů jsem po provedení přepisu vymazal.

Při prepisu rozhovorů jsem z důvodu autentičnosti zachoval nespisovné a vulgární výrazy. Přepisy jsou přílohou této práce.

Tabulka č. 3 – Přehled respondentů

Označení respondenta	Pohlaví	Trestný čin (dle vyjádření respondentů)
R1	žena	Znásilnění, omezování osobní svobody, vydírání
R2	žena	Zneužívání nezletilé dcery R2. Psychické a fyzické týrání R2 i jejích dětí
R3	muž	Ublížení na zdraví
R4	žena	Ublížení na zdraví, týrání, pronásledování, znásilnění
R5	žena	Nebezpečné vyhrožování, ublížení na zdraví

4.2 Analýza rozhovorů výzkumného šetření

Po realizaci jednotlivých rozhovorů s respondenty R1 až R5 jsem provedl prepisy uvedených rozhovoru, a to s důrazem na zachování osnovy tazatelských otázek (TO). Kompletní vyhotovené prepisy rozhovorů jsou v příloze této práce. Při níže uvedené analýze zařazuji jednotlivé TO k jednotlivým dílčím výzkumným otázkám (DVO) dle výše uvedené přehledové tabulky. Důvodem je větší přehlednost. Některé okruhy a v nich konkrétní TO jsem využil pro více DVO. Např. odpovědi na *O2 TO2: Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?* využívám pro zodpovězení *DVO3: Co oběti považují v rámci své viktimizace za nejvíce zraňující?* i *DVO5: Jak hodnotí svůj status oběti jako celek a k jakým následkům a změnám u nich došlo?* Důvodem mého postupu je fakt, že v průběhu rozhovorů oběti přidávaly v dalších TO důležité informace k již zodpovězeným TO. Také jsem se pokusil pokládat shodné TO v rámci jiné DVO, neboť se mi mohlo dostat jiné odpovědi. Například v části věnované prožitkům v průběhu trestního řízení mohla oběť na základě rozpomenutí přehodnotit své hodnocení, co pro ni bylo nejhorší, tedy jestli samotný čin nebo zážitek z trestního řízení. Mám za to, že i přes opakování některých TO je přehlednost zajištěna právě výše vyhotovenou tabulkou.

(DVO1): Jak oběti hodnotí přístup/chování jednotlivých OČTŘ a dalších osob na trestním řízení zúčastněných?

Pro zodpovězené dílčí výzkumné otázky DVO1 slouží odpovědi na tazatelské otázky O3 TO1 až O3 TO15. V té části výzkumného šetření jsem zjišťoval, jak respondenti hodnotí přístup a chování jednotlivců z řad OČTŘ a jiných odborníků.

(O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Všichni respondenti zažívají ve své věci prvotní kontakt s uniformovanou policií. **R1** první oficiální kontakt uskutečněný na OSZ hodnotí kladně, ale dodává, že mu předcházelo nevidované setkání na obvodním oddělení, ke kterému uvedla: *„A vlastně jak jsem říkala, tak jsem byla úplně nejdřív na jiném obvodním oddělení, kde jsem se bavila s vedoucí. Tam jsem si vlastně jen popovídala a dostala jsem tu radu, že mám z toho bytu odejít. Já jsem tam vlastně šla, aby jako policie měla nějaký záznam o tom, že se u nás doma něco děje. Ale to se nestalo, nic se nesepisovalo. Prostě se mnou mluvila jako v soukromí, v uvozovkách jako kamarádka, která mi radila, že mám od něj odejít.“* Pro **R2** byl kontakt s uniformovanými policisty pouze za účelem sdělení, že došlo k závažnému TČ a prvotní úkony trestního řízení již prováděli policisté z kriminální policie. I přes to uvedla, že: *„Byli tam mladý kluci policajti, který jako, kdybych mohla, tak je asi něčím přetáhnu. Žádný pochopení, empatie. Říkaly blbý věty. Nevím, mám problém tady těm policajtům věřit. Byla jsem ráda, že zavolali kriminálku. Ale ty první policajti, to se mi nelíbilo. Řešili to se mnou u toho okýnka na chodbě. Vlastně až potom nás posadily do té čekárny. Byly tam prostě takový dva, který tomu vůbec nevěřili a brali to na lehkou váhu. Jenže mě se hroutil svět.“* **R3** řeší svou záležitost z počátku primárně na obvodním oddělení a i když celkově přístup hodnotí spíše kladně, k prvnímu setkání uvádí: *„Jediné co se mi vlastně nelíbilo, byly takový prázdný sliby. Když to viděli, tak řekli, že tohle je hodně blbí, a že jim to neprojde. Říkali mi, že i když to nebudou mít v rukou oni, tak to budou tlačit dopředu.“* **R4** hodnotí první setkání poměrně kladně, ale celkový dojem je zatížen následnými kontakty. Pokud jde o prvotní kontakt, tak negativně nehodnotí ani tak chování, ale postup. K tomu uvádí: *„No vlastně já jsem chtěla říct, že jak mi rozbil tu hlavu, tak tam musela přijet i sanitka. On zavolal policii, ta přijela, když mě viděli od krve, tak oni zavolali sanitku. Sanitka mě odvezla do nemocnice, tam mi to sešili a sestra mě odvezla zpátky. Mezitím mi policie řekla, že se mám zastavit podat trestní oznámení. No já vlastně nechápu ty jejich postupy. Třeba s těma kamerama. Já nevím proč si to nemohli*

vzít hned. To by zjistili, že mi tu hlavu robil on a ne, že měl čas to vystříhat. Jinak to chování těch policistů asi bylo v pořádku, myslím že se snažili vyjít vstříc.“ **R5** byla s prvotním kontaktem spokojená a hodnotí jej veskrze kladně. Její věc celou dobu řešilo obvodní oddělení. K prvotnímu kontaktu uvádí: „Komunikace byla dobrá nebo spíš výborná. Ve všem mi vyšli vstříc, v ničem mě neodbyli. Naopak ještě se omluvili, kdyby to šlo, tak by přijeli dřív. Zavolali mi tu záchranku. Ptali se mě co doma i se ptali jestli mají nějak řešit psa. V tu chvíli mi to bylo příjemné. Byla tam stejná hlídka jako už před tím, takže s ním měli zkušenost. Já jsem to brala jako že když tam nemohla být ta rodina, tak jsem tam měla nějakou jinou oporu.“

(O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu?

Pokud jde o zhodnocení subjektivního pocitu z prvotního kontaktu, tak **R1** ke státnímu zástupci uvádí: „Řekla bych, že jsem byla spokojená. Tak na 80-90%. Prostě jsem jako byla psychicky rozhozená, protože jsem to tam musela vyprávět, ale chápala jsem, že prostě musím. Možná i, že to byl muž, tak jsem byla nervózní, nevím. Prostě dobrý. Prostě no, taková malá kancelářička. Celkově dobrý.“ Asi i vzhledem k závažnosti skutku byla **R2** daleko citlivější na nevhodné chování policistů z obvodního oddělení. K pocitům z prvotního kontaktu uvádí: „Chtěla jsem v tu chvíli normálně odejít a radši si to řešit po svém. Prostě ta chvíle stačila, abych si to rozmyslela a chtěla to řešit jinak. Pak ale přišel ten další policista co se zná s tou kamarádkou a začal to se mnou řešit tak, jak jsem si před představovala.“ Pro **R3** byl již časový úsek před oznámením zatížen absencí zkušeností daných zřejmě věkem a respektem daným výchovou. Ač to nepřiznává, zřejmě u něj útok při trestném činu vyvolal neopodstatněné obavy z dalšího možného útoku a úzkosti při pobytu v cizím prostředí. Pocitově prvotní kontakt hodnotí: „Už když jsme se tam blížili, tak jsem byl hodně nervózní, i když já jsem nebyl pachatel. Jinak jsem se tam cítil jako stísněně. Chodby malý. Ale pořád mě to nějak uklidňovalo, že tam nebylo moc možností, že by se mi něco stalo.“ Pro **R4** byl prvotní kontakt s policií příslibem pomoci a vzniku naděje na zlepšení budoucího života. I proto stručně hodnotí své pocity jako: „Já bych řekla, že dobrý, že jsem čekala, že mi pomůžou.“ Pro **R5** byl prvotní kontakt záchranou a řešením velmi vypjaté situace. Díky přístupu policistů a díky její odolné osobnosti reagovala takto: „Cítila jsem se dobře a v bezpečí.“

(O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Zkušenosti z následných kontaktů se u jednotlivých respondentů liší. U **R1** s přibývajícím počtem kontaktů narůstá pocit, že je bezmocná a pomoc není adekvátní. Pravděpodobným důvodem je i to, že je nepochopitelně nucena zůstat v násilníkově dosahu. Své následné kontakty popisuje: „*Bezmocná jsem se cítila. Prostě žádná pomoc. Nevěděla jsem jestli se nevrátí a nerupne mu v bedně. Nebo druhý den co se stane až přijde. Mě potom už přišlo, i jak s tou vyšetřovatelkou mluvil ten policista, že ta vyšetřovatelka mi nevěří. Prostě jsem cítila nedůvěru. Já jsem volala na tu policii, já byla na té policii, protože jsem čekala nějakou pomoc. Někakou oporu. Říkala jsem jim, že jsem v trestním řízení, že mi furt ubližuje a chci pryč. Že mám strach a nemůžu nic. Odvezli ho na noc a to bylo všechno.*“ Naopak u **R2** byly následné kontakty s policií vesměs pozitivní zkušeností, ale situace se zhoršila při soudním řízení. Pokud jde o policii, tak popisuje následné kontakty takto: „*Potom ti z té kriminálky byli úplně zlatí. Oni se fakt snažili. Byli takový empatický, úplně se naladili na tu mojí vlnu. Byla jsem ráda, že to byly ženy, protože i dceři se mluvilo daleko líp. Já jsem k nim měla důvěru. Ještě mě také zamrzelo, že jeden z kriminálky to asi řekl tomu jeho bráchovi. Nebyly to ty, co to se mnou řešili. Pak jsem vlastně potkala ještě dva vyšetřovatele nebo prostě z kriminálky. Chlap s ženskou mě a dceru vezli ke znalcům. A ty byli úplně skvělí. I dcera byla spokojená.*“ Pokud jde o popis následných kontaktů u **R3**, tak byt' jednání jako takové bylo zřejmě pořádku, projevil se u oběti informační deficit. S přibývajícím počtem kontaktů vzrůstal pocit nejistoty a úvahy o tom, že oběť nemá důvěru. Popis následných setkání je následující: „*Když už jsem po třetí vyprávěl podrobně to samé, tak jsem si říkal, že snad někomu koupím poznámkový blok, abych už znovu nemusel. Na jednu stranu chápu, že jsou určitá pravidla, abych si to třeba nevymýšlel, tak to ode mě chtějí třeba znovu slyšet. Jenže když jsem to stejně říkal já, shodně to odvyprávěli další dva lidi a shodoval se i ten kamerovej záznam, tak nechápu proč jsem tam musel tolikrát o tom mluvit.*“ Velmi se dalšími setkáními zhoršila komunikace s **R4**, která nabyla dojmu, že obtěžuje a ztratila i naději na pomoc a zdárné vyřešení její situace. K popisu následných kontaktů uvedla: „*Možná tak ještě dvě tři návštěvy ještě byly v pořádku. Když mi posílal ty sprostý zprávy, tak tam a chodíte a je už to samozřejmě nebaví psát. Takže vy jste na tý chodbě a oni jenom zvednou to okýnko a oni vás vyzpovídaj jenom přes to okýnko. I jemu to dělaj, co jsem se dozvěděla. Byla tam zrovna známá a čekala na chodbě. On jim tam o mě něco vypovídal, nějaké nesmysly a ona to slyšela. I mě se to párkrát stalo, že tam byli cizí lidi a slyšeli co jsem jim tam říkala.*“

*I když třeba někam volali, třeba na sociálku kvůli tomu, že mi nechce dát syna, tak jenom zatahnou to okýnko, ale všechno jde slyšet. A to chování těch policistů. No pak už mi říkali, že už to samé jsem říkala a že už je to na úřadě, že to mám jít říct tam, že oni už to tam všechno sepsali.“ Při popisu následných kontaktů **R5** i nadále uvádí pozitiva a dobrý pocit z jednotlivých jednání. Popisuje je takto: „Byl za mnou jeden příslušník už v té nemocnici. To mi i volali jestli se mnou můžou mluvit, jestli má sílu a jak jsem na tom psychicky, jestli to zvládnou. Já jsem mu řekla, že v pohodě, a že řeknu co můžu. Ještě jsem říkala, že je to možná lepší co nejdřív než něco zapomenou. Prostory v pohodě. Bylo v kanceláři, bavil se se mnou v pohodě. Bylo to fajn.“*

(O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?

Z veřejně dostupných ohlasů i z vlastních zkušeností mohou s klidným svědomím uvést, že pro většinu obětí jsou opakované návštěvy a vyčerpávající vyprávění o svých zážitcích velmi zatěžující. Pro **R1** doposud není trestní řízení ukončeno a k počtu vyprávění uvedla: „*Třikrát. Jednou státní zastupitelství a dvakrát před policií. Jednou to bylo pod téma kamerama.*“ Jako velmi zatěžující se jeví počet opakování pro **R2**, která k počtu vyprávění uvedla: „*Hodněkrát. Ani to nespočítám. Prostě na policii, u soudu, u znalců. Prostě pořád jsem to nějakým způsobem musela vyprávět.*“ I pro **R3**, který byl ve svém negativním hodnocení trestního řízení velmi zdrženlivý bylo opakování velmi zatěžující a uvedl: „*Minimálně šestkrát.*“ Pro **R4** bylo neustálé docházení na policii velmi nepříjemné. Zvláště potom, co nabyla dojmu, že tím policisty obtěžuje. Vysoký počet kontaktů je však možné vysvětlit i větším počtem dílčích útoků pachatele. Je však otázkou, zda věc neměla být řešena s jinou právní kvalifikací a jinými postupy. Uvádí, že o své záležitosti musela hovořit: „*Tak desetkrát minimálně.*“ Výjimku tvoří **R5**, pro kterou byl počet vyprávění adekvátní skutku a přespříliš jí to nezatěžovalo. Uvedla, že celkově o všem mluvila: „*Dvakrát.*“

(O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech obětí?

Základem uplatnění práv je informovanost obětí, že tato práva existují. Ovšem i poučení je možné provést různými způsoby. Mám tím na mysli na jednu stranu upřímné a vysvětlující poučení s nabídkou pomoci na uplatnění těchto práv, nebo naopak pouhé podstrčení formuláře k podpisu. Až při rozhovoru s **R4** jsem si uvědomil, že ačkoliv odpověď třech předcházejících obětí na poučení byla kladná, nemuseli být poučeny dostatečně. Na dotaz tedy **R1** odpovídá: „*Ano byla.*“ Stejně tak **R2** odpovídá, že: „*Ano,*

to byla.“ Na dotaz týkající se poučení **R3** uvedl, že: „Už si to nepamatuji, ale poučený jsem byl.“ U **R4** nastala obtížnější situace. Ačkoliv dle jejího vyprávění o skutku bych věc kvalifikoval a prověřoval jako podezření ze spáchání několika trestných činů, věc byla ve skutečnosti řešena jako řada přestupků a některé jednotlivé události nebyly řešeny vůbec. To mi však nepřísluší hodnotit. Pro ověření, zda může mít oběť následně pocit dostatečného poučení, byť se jí řádného poučení nedostalo, jsem následně otázku rozvedl. Tedy na otázku, zda byla poučena o právech oběti **R4** uvedla: „Ano.“ Na dotaz, co si z toho pamatuje uvedla, že: „No jen, že se můžu hájit.“ Vysvětlil jsem tedy rozdíl mezi poučením před podáním vysvětlení a poučení oběti. Ptal jsem se i na ústní poučení a vysvětlení pojmů a práv. Na to mi uvedla: „Tak to asi byla, tam bylo hodně paragrafů. Asi jsem to jen podepsala. Nikdo mi to moc nevysvětloval. Takže jsem o tomhle poučená nebyla.“ Zřejmě správného postupu bylo užito u **R5**, která uvedla: „Ano. Dostala jsem to písemně. Četla jsem to až později. Ale vysvětlili mi to i ústně. Dali mi kontakt na intervenční centrum.“

(O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)

Jako velmi podstatné se jeví, zda oběť nejenže odchází od OČTŘ s pozitivním pocitem ve vztahu k profesionálnímu přístupu a pomoci od OČTŘ samotných. Pro zvládnutí své těžké životní situace je důležitý i fakt, že pro následující časové období má oporu v podobě jiné profesionální pomoci. Pro **R1** nebyla prvotní zkušenost se zmocněncem příliš pozitivní, ale následně ji hodnotila velmi kladně. Psychologickou pomoc od policie neobdržela. IC jí pomohlo informacemi a ještě jí pomohla nezisková organizace s praktickými problémy. Konkrétně uvedla: „Takže jsem po tom propuštění z nemocnice znovu volala na Probační a mediační službu. Tam mi dali kontakt na pána, který pomáhá obětem a ten mi dal kontakt na paní advokátku. Ta je úplně úžasná. Zařídilo se to úplně rychle. Rychle podepsaná plná moc a už to jede. Psychologická pomoc ze strany policie ne. Do intervenčního centra jsem akorát volala o informace a kontakty. Potom mi pomohla ještě nezisková organizace.“ Jiná situace nastala pro **R2**, které zřejmě byla poskytnuta dostatečná nabídka pomoci dalších subjektů, ale narazila na systémový problém nedostatku odborníků pro záležitosti spojené s její dcerou. Uvedla, že: „Měla jsem všechno. Jediný co musím říct, že byl problém sehnat psychologa a psychiatra na tenhle problém. Prostě pro zneužívanou nezletilou. Nikdo nás moc vzít nechtěl. Kdybych neměla známé, tak jsem se nedostala ani tam, kam jsem se dostala.“

Sháněli jsme možná tak dva měsíce. Pomáhala mi policejní psycholožka, která se se mnou potom několikrát sešla.“ Opět jiná situace nastala u **R3**, za kterého většinu záležitostí vyřizovala matka. Na základě jeho sdělení jsem nabyl dojmu, že bylo na místě poskytnout i psychologickou pomoc, byť by to směrem k R3 znamenalo nějakou argumentaci a přesvědčování. Uvedl tedy: *„No byla nám přidělena ta paní advokátka jako zmocněnec. Nic jiného asi ne.“* Jako zcela nedostatečnou hodnotím pomoc u **R4**, která měla pocit osamocení a nepomoci nejen od OČTŘ samotných. Alespoň díky doporučení OSPOD se obrátila na IC, které jí bylo oporou. Soukromě začala svůj psychický stav řešit u psychiatra a psychologa. Musela však ve své obtížné situaci vyvinout vlastní nemalou iniciativu. Uvedla, že: *„Byla jsem jen na intervenčku, ale tam jsem byla sama na doporučení sociálky. O tom mi neřekla policie.“* Situace u **R5** byla bez problémů. Uvedla, že: *„Intervenční centrum, a to mi zařídilo zmocněnce.“*

(O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?

Právě za účelem podpory a pomoci jsou tyto služby u PČR zřízeny. Pro oběť mohou být již od počátku velkým přínosem, kterého i pro potřeby trestního řízení stabilizují a umožní tak snazší průběh jednotlivých úkonů. Z odpovědi jednotlivých respondentů je zřejmé, že od počátku nebyla první psychologická pomoc poskytnuta žádnému z nich. U **R1** byly jistě služby obou na místě. Uvedla, že: *„Krizový intervent ani policejní psycholog nebyl.“* V případě **R2** následná pomoc policejního psychologa suplovala absenci dostupných odborníků. Konkrétně uvedla, že: *„Krizový intervent nebyl. Policejní psycholog mi poskytnutý byl, ale až potom. Ty první výslechy byly bez něj.“* V případě **R3** zřejmě všichni nabyli dojmu, že žádná forma psychologické pomoci není potřeba. Možní i vzhledem k tomu, jak silně se snaží tato oběť, coby mladý silný muž, vystupovat. Na otázku odpověděl jednoduše, že: *„Nebyli.“* Na rozdíl od R3, byl nedobrý psychický stav u **R4** vidět. Přesto zde nabídka nějaké formy psychologické pomoci chyběla. Na otázku odpověděla, že: *„Nebyl ani jeden a ani mi to nikdy nebylo nabídnuto. Hodně jsem tam brečela a bylo to hodněkrát, co mě takhle viděli.“* V případě **R5** bylo zhodnocení stavu a nabídnutí pomoci opět zkresleno vnější silnou pózou oběti. Na otázku tedy odpověděla: *„Nebyl ani jeden.“*

(O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?

Vzhledem k absenci první psychologické pomoci nemohla většina dotázaných hodnocení provést. **R1** uvedla, že: „*Nemůžu hodnotit, protože nebyla. Chodila jsem ke své psychiatři.*“ **R2** uvedla, že: „*Nemůžu hodnotit, protože nebyla. Ta následná byla skvělá. Prostě deset z deseti. Byla zlatá.*“ **R3** uvedl, že: „*Nemůžu hodnotit.*“ Rovněž tak **R4** uvedla: „*Nemůžu hodnotit.*“ V poslední řadě i **R5** uvedla, že: „*Nemůžu hodnotit.*“

(O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTŘ?

Touto tazatelskou otázkou jsem snažil získat stručné celkové hodnocení pocitů po dalších kontaktech s OČTŘ. **R1** uvedla velmi negativní pocity. Konkrétně: „*To už jsem vlastně řekla. Prostě bezmocná, bezradná. Že mi nikdo nepomůže. Také, že mi nevěří.*“ Naopak pro **R2** následné kontakty přispěly k pozitivnímu náhledu, alespoň pokud jde o policisty. K soudnímu řízení se v příslušné otázce vyjadřuje negativně. Pokud jde o policii, tak uvádí: „*S těmi už to bylo skvělé, to už jsem říkala.*“ **R3** vyjádřil svůj pocit z přístupu osob, ale i z nároků trestního řízení. Uvedl, že: „*Přístup ze strany každého byl za mě strašně příjemnej a fajn. Pro mě bylo nepřijemný pořad někam jezdit a něco řešit. Vysvětlení bylo takové, že musím znovu na výslech, aby se přesvědčili, že si to nevymýšlím.*“ Velmi negativně pociťuje své následné kontakty **R4**, která uvedla, že: „*Už to bylo špatné. Cítila jsem se odbytá a získala jsem pocit, že to nemá cenu, něco oznamovat, že to nikdo nebude řešit. Několikrát jsem tam byla, že mi nepředal malýho. On si odjel pryč a já dítě několik měsíců neviděla. Policie mi nepomohla a já nevěděla, že malej je v pořádku.*“ Bez nutnosti většího vysvětlování **R5** uvedla: „*Bylo to v pořádku. Cítila jsem se dobře.*“

(O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)

Pokud jde o popis řízení před soudem, tak jedinou zkušenost měla v době rozhovoru **R2**. V případě **R1** bylo soudní řízení v očekávání a v případě **R5** proběhlo zkrácené přípravné řízení a samosoudce rozhodl trestním příkazem, tedy bez nutnosti její přítomnosti. **R1** tedy uvedla: „*Ještě nebylo, tak nemůžu hodnotit.*“ **R2** soudní řízení popisovala: „*No kolikrát jsem nevěděla jestli jsou jako na mé straně nebo ne. Prostě někdy ty otázky byly takové, no prostě těžké. Jeden soudce byla fakt nepřijemnej. Zeptal se mě třeba, jak jsem s ním mohla být, když tohle dělal. On se mě na to ptal opakovaně. Nedokázala jsem mu odpovědět. Musím říct, že všichni soudci mi vyhověli v tom, že jsem ho nechtěla vidět. Tedy když byl ve vazbě. Až potom, když ho pustili, tak jsme se*

třeba potkávali na chodbě. Musela jsem kolem něj projít, že jo. Prostory soudu dobrý.“
R3 uvedl: *„Soud nebyl. Byla tu možnost řešit to bez soudu tím vyrovnáním.“* **R4** uvedla: *„Neprobehlo.“* **R5** uvedla: *„Nebyla jsem u soudu.“*

(O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?

Touto sumarizační otázkou jsem se snažil získat rámcový pohled jednotlivých obětí na zkušenosti s PČR. Vyjma R5 všichni respondenti uvedli nějaká negativa, a to i závažného charakteru. **R1** konkrétně uvedla: *„Hodnotím to nedobře. Žádná pomoc. Pokud jde o chování jednotlivých policistů, tak od té vyšetřovatelky mi přišlo, že to jako zlehčovala. Připadala jsem si jako, že jsem nějaký kus, který přišel a nemá co dělat, tak si vymýšlí takové věci. Že z obyčejných hádek si vymýšlí tohle. Prostě ona mi přišla taková otrávená, že ještě jako musíme tohle a tamto. Že se vůbec se mnou jako zahazuje. Nelíbilo se mi to. Ona mi dala kontakty na azylové domy a asi si myslela, že hned ten den mě tam vezmou. Ale nebylo kam. Tak jsem jí to volala a ona, že no vidíte, že si myslela jak budou mít místo a já alespoň půjdu z toho bytu. Jí prostě zaráželo, že jako jsem pořád s ním, ale já neměla kam jít. Všude jsem říkala, že nemám kam jít.“* Podle mého velmi zásadní pochybení u **R2** dokázali klíčoví policisté obrátit v celkové pozitivní hodnocení. Konkrétně respondentka uvedla: *„Myslím, že celkově to bylo v pořádku. Jen ten začátek a ten problém s vynášením informací se mi nelíbil.“* U **R3** se celkově hodnocení převážilo do kladných hodnot a na otázku uvedl, že: *„Vesměs kladně.“* Až jako alarmující hodnotím vyjádření **R4**, která uvedla: *„Přišlo mi, že to bylo k ničemu. Buď je policie bezmocná a jsou špatné zákony, nebo prostě nechtěli dělat co měli. Pak už jsem je i otravovala a ani to se mnou nechtěli sepsat. I z intervenčního centra mi to řekla paní, že to se mnou musí sepsat. Cítila jsem se i hodně ponížená, protože tam třeba šlo i o moje nahé fotky, které on mi posílal a sprostě mi nadával.“* V protipólu negativním hodnocením **R5** uvedla: *„Já bych řekla, že v mém případě jsem spokojená. V tomhle případě opravdu v pořádku. I mi vše vysvětlovali.“*

(O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?

Zkušenost s jednáním se státním zástupcem měla pouze R1 a R2. Obě jej hodnotí pozitivně. **R1** uvedla: *„Tam bylo všechno v pohodě. Nemám, co bych vytkla.“* **R2** uvedla: *„Dokázali se v cítit, myslím že to bylo dobré.“* **R3** uvedl: *„Nebyl jsem s ním v kontaktu.“* **R4** uvedla: *„Nemůžu hodnotit.“* **R5** uvedla: *„Nemůžu hodnotit.“*

(O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?

Hodnotit soud, respektive svou zkušenost se soudem, mohla pouze R2 a hodnocení nebylo příliš kladné. **R1** uvedla: „Nemůžu zatím hodnotit.“ **R2** uvedla: „Protahování. A ten soudce, jak jsem říkala. Nad tím kroutila hlavou i moje maminka, protože té se ptal také podobně blbě. Tenhle soudce měl prostě takové zvláštní otázky. A pořád jako že nechápal a pořád hrozný otázky. A potom ještě mě zarazilo, když se mě ptal zase jiný, jestli fakt chci odpovídat zvlášť mimo přítomnost pachatele, že tím se to prodlouží. Tomu jsem musela vysvětlovat, že to před ním nedám. A pak také to čekání na rozsudky. A pořád to odvolávání a rušení. Ted' zase bude další soud. Je to nekonečné. Zase jsem předvolaná k soudu a musím znovu vypovídat. To už se týká té mojí věci. Za dceru už byl odsouzený. Já už chci konec, abychom mohli začít normálně žít. Pořád tam musím jezdit, nikdo mi to nezaplátí. Beru čas dětem a další. To protahování je hrozné. Jak se můžu vyléčit, když to pořád musím ožивovat.“ **R3** uvedl: „Nemohu, nebyl jsem tam.“ **R4** uvedla: „Nemůžu hodnotit.“ **R5** uvedla: „Nemůžu hodnotit.“

(O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)

Všichni dotazovaní měli zkušenost i s osobami mimo okruh OČTŘ a mají rozdílné zkušenosti. Dotazovaní přišli do kontaktu se zmocněnci, znalci i pracovníky OSPOD. **R1** svou zkušenost hodnotí takto: „První zmocněnec mě zklamal. Aniž by mi řekl, tak skončil. Potom velmi kladně hodnotím pána z pomoci obětem. Prostě jako má přístup on, takový by měla mít i policie. Cítila jsem se příjemně, bezpečně. To samé s paní zmocněnkyní. Příjemná. Cítila jsem se dobře, povídala jsem si. Bylo mi dobře, že za mnou někdo stojí, pomůže mi, že v tom nejsem sama. Ze znalců jsem byla hodně nervózní, když jsem tam jela. Přístup jak jednoho, tak druhého úplně v pořádku. Profesionální, super. Odcházela jsem od nich s pocitem, že se zase něco děje.“ **R2** hodnotí velmi kladně všechny, se kterými se setkala a uvedla: „Zmocněnkyni hodnotím skvěle. Ona je taková rázná, ona mě vždycky usměrní. Když jsem tam šla se strachem co se zase děje, tak ona mě vždycky uklidnila. Neřeší se mnou zbytečnosti a dává mi jen důležité informace, aby mě nestresovala. Znalce hodnotím dobře, bylo to profesionální. Po dceřině vyšetření mě paní znalkyně i podpořila. I moje znalkyně byla zlata. Dcery psychiatr znalec byl chlap, a i tak byl výbornej. Řekl mi, že prostě dceru prostě k soudu nepustí, aby to tam musela znovu vyprávět. Jedna paní OSPOD byla taky úplně zlatá, taková mladičká. Druhá byla v pohodě.“ **R3** nemohl hodnotit na základě osobního

setkání, ale měl převzaté informace od rodičů. Uvedl: „Zmocněnkyni jsem osobně neviděl. Všechno mi bylo předáváno od rodičů. Asi pracovala a pracuje dobře. To co vím od mamky, tak ta komunikace byla taky v pořádku. OSPOD tam nebyl.“ U **R4** jsem se i přes způsob řešení její věci přiklonil k přijetí hodnocení orgánu sociálně právní ochrany. Na základě jejího vyjádření lze mít pochybnosti o nestrannosti pracovnic OSPOD, se kterými měla zkušenost. Uvedla, že: „OSPOD ze začátku úplně katastrofa. Nikdo nepochopil, proč jsem toho malýho nemohla vidat. Vůbec se mi nelíbilo jejich jednání, jejich postupy. Mě přišlo, že on si je úplně omotal a ony mu všechno věřily. Byly na mě hmsné. Když jsem potřebovala něco já, tak to nešlo, ale když on, tak na mě hned nastoupily. Mě přišlo, že prostě ke mě si víc dovolily, protože já jsem ta slabší, ale z něj jde respekt. Třeba malej se mě potom hrozně bál. Říkal mi mami pšt, když jsme se hádali.“ **R5** neměla se zmocněncem žádný problém a hodnotila jej: „Zmocněnec, jo více měně. Všechno zařizoval, radil mi. Po lidské stránce se choval úplně normálně.“

(O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?

Zkušenost s advokáty patele měla pouze respondentka R2 a svou zkušenost hodnotí negativně na základě jejich vystupování a hlavně kvůli pokládaným otázkám, které byly zraňující a vyvolaly v ní vztek. **R1** uvedla: „Nemám zatím žádnou zkušenost.“ **R2** zhodnotila svou negativní zkušenost takto: „No hrozný no. Já vím, že je to práce, ale jako jak ho může někdo zastupovat. Já jsem poznala dva. Do očí se mi nepodíval ani jeden. Když už mi dali otázky, tak jsem to otočila proti nim. Třeba se mě jeden zeptal, jak jsem se cítila, když jsem zjistila, že mi údajně zneužíval dceru. Tak jsem se ho zeptala, jak by se cítil on. Kdyby se mi alespoň do očí podíval. Mě přišlo jako bych tam pro něj ani nebyla, jako bych byla nějaký odpad společnosti. Žádná lidskost. To samé si o nich mysleli i moji rodiče i ta moje kamarádka, že jsou na ránu přes ústa.“ **R3** uvedl: „Nepřišel jsem s ním do kontaktu.“ **R4** uvedla: „Nebyl u toho řešení na policii. Jen u soudu ohledně dítěte.“ **R5** uvedla: „On neměl.“

Souhrn k DVO1

Položením jednotlivých tazatelských otázek jsem se snažil najít odpověď na dílčí výzkumnou otázku: *Jak oběti hodnotí přístup/chování jednotlivých OČTŘ a dalších osob na trestním řízení zúčastněných?*

Na základě odpovědí mohu konstatovat, že pouze **R5** má od počátečního kontaktu s policií až po ukončení trestního řízení pouze pozitivní zkušenost se všemi profesionály, se kterými se vlivem statusu oběti setkala. Pozitivně hodnotí lidský přístup, komunikaci, poskytnutí informací a další. Byla poučena i s vysvětlením, měla zmocněnce, neprošla zbytečným opakováním úkonů a trestní řízení pro ní bylo rychle. Zaujaly mne drobné úkony, které měly ve výsledku velmi silný dojem. Mám tím na mysli například její vyzdvižení následných krátkých návštěv hlídek, u kterých se jí policisté zeptali jak se má. Díky přístupu všech se i přes nepříjemný zážitek rychle vrátila do běžného života, a to i nadále s životním optimismem. Nejistil jsem náznak zraňování přispívající k sekundární viktimizaci. Musím ovšem poznamenat, že i přes poměrně krátkou dobu jsem z respondentky nabyl dojmu, že se může těšit ze zvýšené míry resilience a celkovým kladným nastavením pohledu na svět. Tímto však nesnižuji její pozitivní zkušenost.

V případě **R3** nedošlo k vyloženému zraňování prostřednictvím chování a přístupu některé z osob, ovšem trestní řízení jako takové pro něj zraňující bylo. Důvodem byly několikrát se opakující úkony, nedostatek informací a nejistota, zda už může začít novou etapu života po trestním řízení. Uvedl, že po určitém čase přestával ve své hlavě přehrávat své ošklivé zážitky, ale následně mu volali z policie a celé mu to oživilo. Délka trestního řízení se mu rovněž zdála nepřiměřená, zvláště když policie měla k dispozici svědky a kamerový záznam. Jako poměrně zásadní nedostatek vidím v tom, že v jeho případě by byla na místě pomoc psychologa respektive psychoterapeuta. Ten by mu domohl zdravě se vyrovnat s prožitým traumatem. Domnívám se, že nejenže byl sekundárně viktimizován, ale zaznamenal jsem u něj prvky terciární fáze viktimizace. Příkladem je vyhýbání se určitým místům, podezřívavost vůči neznámým osobám, neustálý předpoklad dalšího útoku apod.

Pokud jde o **R1**, **R2** a **R4**, tak zde je na místě konstatovat, že bohužel byly všechny sekundárně viktimizovány, a to v poměrně velkém rozsahu. U všech tří jsem rovněž zaznamenal prvky terciární fáze viktimizace. V případě R2 naštěstí byla míra sekundární viktimizace redukována skvělým přístupem klíčových kriminalistů a rovněž pracovníků OSPOD. Bohužel ani to nepomohlo a celkový dojem z trestního řízení je

silně negativní. U R1, R2 i R4 také dopady kompenzovala profesionální pomoc psychiatrů a psychologů a mohu jen doufat, že postupem času bude profesionální pomoc maximálně účinná. Závěrem k souhrnu DVO1 musím uvést, že bohužel ani v jednom případě nebyl na počátku přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog, byť mám dojem, že jejich přítomnost by měla pozitivní dopad.

(DVO2): Jak oběti hodnotí přístup/chování dalších osob, které se o trestném činu dozvěděly?

Pro zodpovězené dílčí výzkumné otázky DVO2 slouží odpovědi na tazatelské otázky O4 TO1 až O4 TO6. V té části výzkumného šetření jsem zjišťoval, jak respondenti hodnotí přístup a chování dalších osob, které měly možnost dozvědět se o tom, co se oběti stalo.

(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)

Tato otázka sloužila ke zjištění dalšího okruhu osob, které se o trestném činu dozvěděli a měli možnost ovlivnit psychiku oběti. **R1** uvedla: „Svěřila jsem se až po oznámení dceři. Potom jsem se postupně svěřila kamarádce. Potom i syn se to dozvěděl, kvůli výslechu. Také můj otec, který po smrti mé matky už 14 let žije s přítelkyní. Tam se to tak nějak obrátilo proti mně. Tátova přítelkyně. Lékaři ano. Sociální služba ano. Psychologové také. Jinak to nikdo nevěděl.“ **R2** uvedla: „Rodina to věděla celá. Přátelé také. Sousedi taky, prostě se to rozkřiklo, co se stalo. Média ne. Lékaři ano. Sociální služby ne. IC ano. Psychologové, psychiatři.“ **R3** uvedl: „Rodina ano, tedy nejbližší okruh. Pár mých kamarádů. Spolužáci to nevěděli hned, ale potom postupně. Lékaři ano.“ **R4** uvedla: „Rodina to věděla, třeba rodiče a sestra, přátelé také, sousedi to museli slyšet. Lékaři ano. Intervenční centrum to vědělo. Psycholožka ano.“ **R5** uvedla: „Oba synové, sestra, sousedi, kamarádky a kamarádi, média, lékaři.“

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob

Zodpovězením této otázky jsem se snažil zjistit, jaké chování zažily oběti od osob, které měly tu možnost mít informace o tom, že se někdo jim známý stal obětí trestného činu. **R1** uvedla: „No právě ta tátova přítelkyně. Chtěla jsem vlastně poprosit, jestli bych u nich mohla chvíli zůstat, přespat tam. Řekla jsem jí, že mám syndrom týrané ženy. A ona mi na to řekla, že snad ho nechci nechat zavřít. Tak už jsem pak o azyl nepožádala.“

Dala jsem tátovi pusu a odešla jsem. Potom jsem se snažila tátovi dovolat, ale vzala to ona s tím, že táta prý se mnou nechce mluvit. Prostě jsem se tátovi chtěla svěřit, ale ona to nedovolila. Asi jí ten můj něco nakukal, že to zveličuju. Jinak asi všichni v pohodě. Bylo to samozřejmě těžké, třeba syn tomu nechtěl věřit, ale to jsem chápala.“ R2 uvedla: „Ti odborníci byli v pohodě. Rodina byla v šoku a někteří tomu nechtěli věřit. Pro sousedy jsem blázen já a on dokonalej. On asi těm lidem nakecal to svoje. Stalo se nám, že některý na nás byli sprostý, nadávali nám, měly narážky, dělali ostudu, různé naschvály. Nevím co jim nakukal, ale lidi úplně obrátili. Asi jako že jsem to udělala kvůli penězům, přitom je to blbost. Dokonce se nějak různě navázeli do dětí.“ R3 uvedla: „Rodinu to podle mě ovlivnilo víc jak mě. Máma mě ještě dneska vyslýchá kam jdu, s kým jdu, kde budu a co tam budu dělat. Má o mě strach. Větší než před tím. Rodina mi byla oporou. Táta se to snažil odlehčit. Kámoši byli zvědaví, ale jinak se zajímali a podpořili mě. Spolužáci nevěděli, tak asi nic zvláštního. Těm jsem lhal o tom co se mi stalo. Doktoři byli v pohodě.“ R4 uvedla: „Rodina se mi snažila pomoci a podpořili mě. Přístup rodiny hodnotím kladně. Přátelé mě také podpořili a radili mi abych od něj šla. Sousedi mě v tom nechali a nepomohli mi. Lékaři v pohodě, nemám žádnou zlou zkušenost. Psychiatricka i psychologka jsou skvělí. Psycholožku musím hodně pochválit.“ R5 uvedla: „Neřekli mi nic co by mě zbolelo. Všechno v pohodě. Doktoři dobří a sestřičky byly takové litostivé, hodné.“

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

Účelem této otázky bylo zjistit, jaký vliv mělo chování ostatních osob na oběť a zda nepřispěli ke zlepšení či zhoršení psychického stavu oběti. R1 těžce nesla odstrižení od svého otce díky jeho družce, která jí zároveň ranila i svými slovy. Uvedla: „U někoho mě to mrzelo, třeba u syna, ale tam jsem měla pochopení. U toho táty a jeho přítelkyně jsem se cítila strašně. Hlavně, že ona mi zabránila, abych to řekla tátovi. Tomu jsem se chtěla svěřit. Já s ním sama nemohla a nemůžu mluvit, protože je tam pořád ona. Asi ho hodně ovlivnila.“ Pro R2 byl nejvíce zraňující přístup sousedů, kteří aktivně zraňovali oběť svým jednáním a slovy. Uvedla: „Cítím se tak, že nechci ani vylízt z baráku. Úplně mě to vždycky rozklepe.“ V případě R3 se blízké osoby snažily být oběti oporou. Jeho negativní pocity vycházely z neopodstatněného pocitu zodpovědnosti za to, co se stalo. Uvedl: „Mě štvalo to, že jsem přidělal starosti mým blízkým. Házel jsem si to všechno na sebe. Ne co se stalo, ale že se to stalo.“ R4 byla rodina oporou a pomáhá jí i nadále. Negativní pocity v ní vyvolalo pasivní chování sousedů, kteří přehlíželi její utrpení.

Uvedla: „*Díky rodině a přátelům jsem se cítila lépe. Díky odborníkům také. Sousedí mě zklamali.*“ **R5** nezažila negativní zkušenosti od ostatních osob. Uvádí, že: „*Bez problémů.*“

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

V rámci této otázky jsem se snažil zjistit stručné vyjádření k nejvíce zraňujícímu jednání ostatních osob. **R1** uvedla: „*Jak jsem řekla, nejvíc to odmítnutí z tátovo strany. Ale za to může ta jeho.*“ **R2** k sousedům uvedla: „*Asi to, že se k nám takhle zachovali, že se chovají nelidsky. Dokonce se otírali i o mojí mamku, která umřela na COVID.*“ **R3** uvedl: „*Neranilo mě nic. Nikdo mi z nich neublížil a nikdo mi nic nevyčítal.*“ **R4** uvedla: „*Chápu, že se do toho sousedi nechtěli zapojovat, ale i tak mě to od nich bolelo.*“ **R5** uvedla, že: „*Nic.*“

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Tato měla přinést odpověď, zda chování a přístup ostatních osob donutil oběť učinit ve jejím životě změny. U **R1** tomu tak nebylo a k veškerým změnám jí donutil trestný čin samotný, respektive jeho pachatel. Hlavní příčinou nebyly ostatní osoby. Uvedla, že: „*Všechno jsem musela změnit. Odejít a začít nový život. Přišla jsem o své věci, které jsem tam nechala.*“ Naopak u **R2** měly ostatní osoby významný vliv na změny v životě. Uvedla: „*Musela jsem se odstěhovat z toho bytu, kde se to stalo. Vyhýbám se lidem, nechci s nima mluvit.*“ **R3** rovněž nečinila změny ve svém životě přednostně kvůli přístupu ostatních osob. Možná jen vyslovované obavy jeho matky nějakým dílem přispívají k jeho nadměrné opatrnosti. Uvedl: „*Musel jsem změnit své myšlení a chování. Chodím jinými trasami. Prostě se chovám takticky, chovám se jinak. Asi jsem i skrze tuhle bolest dospěl. Dřív jsem byl hodně stydlivej. Teď už dokážu i něco říct a něco si nechat pro sebe. Nedávám na to, číst lidi podle vzhledu. Musím lidi nejdřív poznat. To napadení ve mně probudilo takový filtr.*“ U **R4** se díky této odpovědi objevila další osoba, která přinesla negativní pocity. Jednalo se o nového partnera, který se s ní rozešel kvůli tomu, že nevydržel tlak od pachatele. Jinak veškeré změny učinila vlivem trestného činu, respektive vlivem chování pachatele. Uvedla: „*Musela jsem se odstěhovat, postavit se na vlastní nohy. No mám docela obavy si někoho najít. Už tolik nedůvěřuju, prostě jim nevěřím. Nevěřím, že bych si našla chlapa, kterej by byl skvělejší. Jednoho partnera jsem chvíli měla a byl moc fajn, ale kvůli tomu bývalému to skončilo, protože mi dělal dál peklo a ten nový to nezvládl. Docela mě to mrzelo. Ten bývalý asi*

nechce abych někoho měla. Chci teď spíš fungovat jen pro syna. “ **R5** nezažila negativní chování ostatních osob, které by přispělo k nějaké životní změně. Na nějakou dobu ovlivňoval její život pouze trestný čin, respektive chování pachatele. Uvedla: „*Několik měsíců jsem byla opatrná a ostražitá. Měla jsem strach. Týden u mě byla sestra. Jinak asi nic.*“

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

Díky zodpovězení jsem se snažil zjistit, zda ze strany ostatních osob trvá tlak na oběť. V případě **R1** je stále bolestivý fakt, že nemůže svému otci říci co se stalo. Uvedla: „*S dětmi dobré. Stýkám se s dcerou i synem. Jen ten táta pořád nic. Já nemám odvalu abych tam jela. Napsala jsem tátovi i sms, ve které jsem se mu to snažila vysvětlit.*“ **R2** stále trpí přístupem ostatních osob a žije v neustálém napětí a obavách. Dokonce změnila své chování, aby jí to tolik nezraňovalo. Uvedla: „*Pořád stejně špatně. Nadávají mi. I já jsem musela začít chovat se víc zle, aby si nedovolovali.*“ **R3** nevidí chování ostatních osob jako negativní, ovšem trpí tím, jak trestný čin ovlivnil jeho matku. Uvedl: „*Všichni jsou v pohodě. Akorát moje mamina o mě má prostě větší strach. Občas kvůli tomu blbě spí.*“ **R4** změnila své bydliště a zůstala jí pozitivní podpora rodiny. Uvedla: „*Všichni mě dál podporují. S bývalými sousedy už se nevidám.*“ **R5** cítí od ostatních osob podporu a zájem o její život i bezpečnost. Uvedla: „*Poptávají se jestli je vše v pořádku a ujišťují se, že se ke mně nevrátí.*“

Souhrn k DVO2

Položením jednotlivých tazatelských otázek jsem se snažil zjistit: ***Jak oběti hodnotí přístup/chování dalších osob, které se o trestném činu dozvěděly?***

Opět pouze **R5** nezažila negativní přístup. Chování osob, se kterými se setkala, mělo spíše podporující charakter a obdržela právě takovou pomoc, která jí přišla vhod. Snad jen mírně negativně hodnotí chování zdravotních sester, které byly na její vkus „příliš hodné a litostivé“. **R3** rovněž nezaznamenal úmyslné negativní chování. Nejvíce jej mrzí, že jeho matka i nadále trpí tím, co se jemu stalo. I v tomto případě se domnívám, že je na místě zvažovat odbornou psychologickou pomoc nejen oběti samotné, ale i jeho rodině. **R1** a **R2** zažila a zažívá zraňující jednání, které má negativní důsledky na kvalitu jejich života. **R1** nadále cítí potřebu vejít v kontakt se svým otcem a sdílet s ním své zážitky. Zdůraznila i potřebu učinit tak co nejdříve, jelikož její otec je již v pokročilém věku a ona si přeje, aby se jejich vztah obnovil dříve, než on zemře. **R2**

nadále trpí útoky sousedů a obyvatel města, kde bydlí. Dokonce uvedla, že začala být také zlá, aby se dokázala bránit. **R4** byla epizodicky zraňována vlivem chování ostatních osob. V prvním případě se jednalo o pasivní přístup sousedů, kteří řekněme svou nevšímavostí přispívali k pokračování utrpení oběti a následně i odmítli pomoc vůči OČTR. V druhém případě se jednalo o nového partnera, který jí opustil pod tlakem jednání pachatele. Obě záležitosti se oběť snaží uzavřít s tím, že má pochopení pro důvody chování jak sousedů, tak nového partnera.

(DVO3): Co oběti považují v rámci své viktimizace za nejvíce zraňující?

Pro zodpovězení dílčí výzkumné otázky DVO3 slouží odpovědi na tazatelské otázky O2 TO1 až O2 TO7, O3 TO16 až O3 TO23 a O4 TO2 až O4 TO6. Co je vlastně tím nejvíce úkorným bodem nebo body jejich zážitku? Jde o něco v rámci skutku samotného, něco z trestního řízení, nebo zraňující chování lidí okolo nich?

(O2 TO1) Popište průběh trestného činu

Z popisu trestného činu jsem se snažil získat okamžiky a činy, které byly pro oběť zvláště útrpné. V rámci vyhodnocení této otázky jsem byl nucen provést významnou redukci z rozsáhlých příběhů a vložil jsem pouze heslovitě, čím oběti trpěly. Kompletní informace jsou v příloze této práce, coby kompletní přepisy všech rozhovorů. **R1** uvedla: „Zjistila jsem, že jsem pořád zavřená doma, a tam mě on chtěl mít. Vyžadoval pohlavní styk i přes můj nesouhlas a odpor. Chtěl mít ten standard včetně sexu. Bez něj jsem se nemohla nikam hnout. Prostě žárlil. No a ž pak to vygradoval potom tím, že byly hádky kvůli tomu sexu a tak mě začal i vyhazovat z toho bytu. Tak jsem neváhala, vzal si tašku a šla jsem, ale vzápětí jsem ho měla za zády. Pak už začaly takový ty narážky, že má svoje potřeby, že je chlap, že má vedle sebou ženskou a jsem k ničemu. Tak jsem se mu snažila vysvětlit, že teď o to nemám zájem. A on to asi prostě nějak nevydržel a tak došlo k tomu znásilnění. Neměla jsem ani sílu, ani odvahu. Prostě ten prvotní šok, i to ponížení.“ **R2** uvedla: „On mě prostě slovně urážel, fyzicky mě napadal, pořád jsem musela být doma. Peníze mi nedával na potřebné věci. Furt mě prostě jenom shazoval. Styděla jsem se, že se mám špatně. Přišla jsem o kamarády. Pořád nadával mým dětem. Když nakoupil, tak jsem si to musela odpracovat sexem. Zneužíval několik let moji nezletilou dceru“ **R3** uvedl: „Začaly na mě pokřikovat dvě individua mužského pohlaví. A pak se začali přibližovat. Najednou vidím tu jeho ruku před mým obličejem. Tak se mu nějak snažil vyhnout, prostě vykřít. Tak mě ta pěst jen lizla přes obočí a trefil se mi

tady na klíční kost. Ještě tady mám jizvu. Potom mě začali oba mlátit. Prostě pěsti, nohy. Chtěli mě prostě jen zmlátit, tak mě zmlátili. Šel jsem pešky do města, kde bydlím. Zkrvavenej jsem šel po cestě a svítil si telefonem s puštěnýma písničkama.“ **R4** uvedla: „Nebylo všechno podle něho. Takže jsem se začali dost hádat. Mě nevadilo, že byl ze začátku takový puntičkář a hned za všechno nadával. On prostě, on prostě třeba když jsem s ním nespala, tak všechno chtěl řešit penězma. Říkal, že mi malého vezme, zbaví mě rodičovských práv, už ho nikdy nevidím, že jsem špatná máma a takovýhle věci. Dopadlo to tak, že jsem se teda odstěhovala. Pak jsme se samozřejmě začali hádat o syna. Nejdřív byla střídavá péče po týdnu, ale to se mu nelíbilo. Takže šel na sociálku a řekl, že dítě týrá, musí mi být odebraný a budu mít styk jenom s dohledem. On mě třeba zbil, vyhodil mě ze dveří a pak si to třeba všechno začal natáčet. Jak mě zbil a já ležela zoufalá na zemi, tak u toho byl ten syn a on to dal na sociálku, že dělám před dítětem mrtvou. Řekl jim, že jsem psychicky labilní, dělám před dítětem mrtvolu a tyhle věci. Zmlátil mě hodněkrát. Když jsem třeba byla ve vaně a nechtěla jsem s ním spát, tak jsem se šla koupat a on mi prostě násilím strčil prsty mezi nohy a říkal mi, že takhle jsem to chtěla. A on mi jako řekl třeba, že mi dá tisícovku, když se s ním vyspím. Pak když se to párkrát stalo, neříkám, že ne, tak jsem šla a nakoupila jsem pro rodinu jídlo.“ **R5** uvedla: „Můj přítel začal hodně pít. Začal být agresivní. Vyhržoval, že mě zabije, že mě vyhodí z okna. Říkám mu, aby se sbalil a opustil můj byt. Takže pak taková strkačka a bylo to. Pak jsem šla asi nějak otevřít dveře a řekla jsem mu ať vypadne. A on nějak přibouchl ty dveře, pak mě nějak chytil, už si to přesně nepamatuju, a natlačil mě na tu linku. On na mě vlastně vytáhl mačetu a řval, že mi uřízne hlavu. Při tom mi tu mačetu dal normálně pod krk. Potom se mi podařilo vytrhnout tu mačetu a vyhodit ji z okna. Snažila jsem se ho pořád dostat ven, abych se mohla zamknout a zavolat policii. Otevřela jsem mu dveře a řekla ať vypadne. Normálně mě povalil na zem a pěstma do mě tlouk. Do obličeje, do hlavy.“

(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?

Účelem této otázky bylo získat sumarizační informace o tom, jaká obětem vznikla v souvislosti s trestným činem újma. **R1** uvedla: „Fyzické zranění jsem neměla žádné. To on si dával sakra pozor. Prostě se jen uspokojil během té chvíle. Nejhorší asi bylo to ponížení, ta nesvoboda. A samozřejmě jsem byla úplně psychicky na dně.“ **R2** uvedla: „Po fyzické stránce jsem měla modřiny. Také mi asi dvakrát vytrhl docela dost vlasu až jsem tam měla holá místa. Samozřejmě to mělo i důsledky psychického rázu. Musela

jsem také začít chodit k psychiatrovi a psychologovi. Mám i léky. Děti neměly nějaká fyzická zranění. Děti samozřejmě mají následky psychický. Hlavně ta zneužívaná dcera, ale i ta prostřední. Ta prostřední asi kvůli tomu napadání. Když mě třeba zbil.“ R3 uvedl: „Měl jsem tržnou ránu na obočí, podlitiny, pohmožděniny a měl jsem poraněnou klíční kost. Měl jsem potom ruku v šátku a chodil jsem potom několik měsíců na rehabilitace. Potom jsem samozřejmě měl nějakou duševní újmu. Měl jsem problém kamkoliv chodit. Pořád jsem měl v hlavě co mi kdo udělá.“ R4 uvedla: „Způsobil mi nějaká zranění. Modřiny byly běžné a potom mi i rozbil hlavu. Mám i jizvy. Samozřejmě jsem trpěla psychicky. Kvůli sobě i kvůli dítěti. Důsledek toho všeho je, že u sebe nemám svoje dítě a vidím ho hodně málo. A vlastně teď mi poškodil auto, vytrhal kabely a před tím ukopl zrcátko. Také mi zlomil několik telefonů.“ R5 uvedla: „Zlomený nos a nějaké slabé krvácení do mozku. Samá modřina jsem byla samozřejmě. Já měla obličej úplně modrej. Měla jsem strach, abych ho už nepotkala. Vždycky, když jsem měla vylézt z baráku, tak jsem bála a hlídala jsem se jestli někde není. Já se psem ven musela. Ven jen tak jsem nechodila. Na nákup rychle do auta a pryč.“

(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

Touto otázku jsem se snažil od obětí zjistit, co pociťovali jako nejhorší a nejútrpnější. R1 uvedla: „No, že prostě nemám svobodu, že nemůžu nic, jsem od všeho omezená, úplně paralyzovaná. Ten strach mi nedovolil nic. Pak už jsem byla unavená, i fyzicky. Nemohla jsem nic. Měla jsem strach i spát. Prostě jsem byla člověk bez života, úplně vycucaná, vyždímaná.“ R2 uvedla: „No a asi ta bezmoc a ponížení. Že jsem prostě nezjistila dřív co se mé dceři děje. Bohužel si to asi nesu o do tohohle vztahu. Třeba i co se týče toho sexu. Třeba když jsem chodila do vany, tak on za mnou přišel a třeba mě počůral. Řekl mi, že sameček si značí své teritorium. Teď každý den když jdu do sprchy, tak to v té hlavě pořád mám a připomene se mi to. Kdykoliv vidím dceru, tak tam se vrátí hned to, co jí prováděl. Kolikrát mám problém i třeba jí jenom obejmout. Prostě zničený život.“ R3 uvedl: „Nejvíce jsem trpěl asi tím časem, který mi to potom vzalo. Já jsem musel chodit na ty rehabilitace a musel jsem otravovat rodiče, aby mě tam vozili. Celej ten skutek je jako drasticej, ale já vnímám nejvíce to, že mi sebrali ten čas. To, že to zatížilo lidi kolem mě.“ R4 uvedla: „Asi strach o to dítě a taky vychovávat dítě bez otce. Samozřejmě to ponižování, protože mě opravdu ponižoval kde mohl. Deptal mě, že mě malej nemá rád a že mě nechce vidět. Já jsem ho snad teďka neviděla tři měsíce.“ R5 uvedla: „Možná nejvíce takovým tím zklamáním, že s někým žijete a po

sedmi letech zjistíte co je zač. Já ani nevím jestli jsem měla strach o život, když mi držel tu mačetu pod krkem. Já jsem v tu chvíli myslela jen na to jak se z toho dostat. Mě se vlastně ulevilo, protože se to tímhle vlastně všechno vyřešilo.“

(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?

V rámci této otázky se oběti vyjadřovali, zda jim vznikly následky trvalejšího charakteru. **R1** uvedla: *„Posttraumatický syndrom, syndrom týrané ženy, porucha přizpůsobení. To mi řekli ti soudní znalci.“* **R2** uvedla: *„U dcery diagnostikovali PTSP. Já beru prášky na úzkosti, zklidnění, abych mohla spát.“* **R3** uvedl: *„Pořád mi občas křupne v té klíční kosti. Je to nepříjemný, ale už to nebolí. Po tý stránce psychický. Já si teď nedovolím ani v autobusu si pustit písničky. Pořád se dívám, kde jsou východy, pozoruju lidi, dávám si na všechno pozor.“* **R4** uvedla: *„Ty psychický. A vlastně mám na zádech ty jizvy jak mě táhmul.“* **R5** uvedla: *„Asi nebyly. Je fakt, že asi ten nos. Pořád cítím ten nos. Není úplně v pohodě. Budu muset k doktorovi. Jinak asi nic.“*

(O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?

Tento dotaz směřoval na odbornou pomoc. Zároveň poukázal na fakt, že u některých osob jsou tendence řešit pouze fyzické zdraví, ale psychické příliš neřeší. **R1** řešila následky psychického rázu a uvedla: *„Ano, musela. Nebylo vyhmutí, musela.“* **R2** uvedla: *„U mě i dcer psychiatr a psycholog.“* **R3** je právě příklad, kdy i přes evidentní problémy psychického rázu, řešil pouze své fyzické zdraví. Uvedl: *„Řešil jsem jen to tělesný zdraví. S tím ostatním jsem se musel porvat nějak sám. Prostě jsem nikam nešel.“* **R4** uvedla: *„Se zraněním jsem šla k lékaři na ošetření. Šla jsem až s tou rozseklou hlavou, protože to jsem byla celá od krve. Jezdím k psychiatrice a mám léky na zklidnění.“* **R5** rovněž řešila pouze fyzické zdraví a uvedla: *„Se zraněním jsem byla u lékařů. Měla jsem jedno sezení v intervenčním centru. Já si umím poradit sama.“*

(O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?

Tato otázka navazuje na předchozí a jejím cílem je zjistit, zda již oběti, ač již s pomocí nebo bez, došly k ukončení řešení. **R1** uvedla: *„Řeším to i nadále. Nevím jaký je výhled. Psychiatricka mi teď dala silnější léky. Není se čemu divit, protože teď čekám ten soud. Taký mi paní doktorka napsala žádanku na lázně. Teď se ještě domlouvám na psychoterapii.“* Vyjádření **R2** je velmi stručné, ale odpovídá závažnosti skutku, který se udál. Uvedla: *„Řeším, a je to dlouhodobě. Výhled žádný není.“* **R3** byl sice ještě

stručnější, ale v jeho případě je to dáno tím, že své následky nijak nechce řešit. Uvedl: „No neřeším.“ **R4** uvedla: „Řeším to pořád a nevím na jak dlouho. Třeba na rok. Asi až se to všechno zklidní. Jede to pořád dál.“ **R5** uvedla: „Už to vlastně neřeším.“

(O2 TO7) Jak jste pocítoval/a samotný trestný čin a proč?

Účelem této otázky, byť může vyvolat pocit opakovaného dotazování na to samé, bylo zjistit rámcový pocit z trestného činu. U některých obětí se podařilo zjistit i další informace. **R1** uvedla: „Před tím jsem měla normální život. Prostě normální, harmonické. Potom mi začalo docházet, že s ním je něco špatně. Prostě ten rok byl strašný, to nebyl život. Katastrofa.“ **R2** uvedla: „Prostě hrozný. Hlavně to co se stalo dceři.“ **R3** uvedl: „Hledal jsem důvody proč se to stalo. Ne, proč zrovna mě. Spíš mě to dokopalo k tomu, abych zjistil co udělat jinak, aby se to nestalo. Třeba dnes bych se vrátil a šel jinou cestou. Když bych už viděl potenciální nebezpečí, tak bych se snažil tomu vyhnout. Nešel bych naproti.“ **R4** uvedla: „Je mi to všechno líto, že jsem ztratila pět let života s takovým člověkem. A nejvíc je mi líto, že tím trpí ten malej. On na mě totiž podal trestní oznámení, že před dítětem masturbuju a beru drogy, že malej se mě šíleně bojí. A malej není u něj, protože on řekl, že uchrání dítě přede mnou a dá ho do pěstounské péče, takže dal podnět s právníčkou, aby šel malej do té pěstounky.“ **R5** uvedla: „Jak jsem říkala, že vlastně nejvíc jsem pocítovala zklamání.“

(O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?

Často je v naší společnosti kritizována délka trestního řízení, a i proto jsem se oběti dotázal, jak ony samy tento problém hodnotí na základě své zkušenosti. **R1** uvedla: „Je to příliš dlouhý. Prostě už je to přes rok a ještě nebyl soud. Já myslím, že to pro mě bylo dlouhý i proto, že jsem nevěděla, že se něco děje. Prostě žádná informace a už jsem si myslela, že se to zametlo pod stůl. Myslím si, že kdybych prostě věděla jestli se něco dělá nebo nedělá, tak by mi to pomohlo.“ **R2** je z délky trestního řízení velmi frustrovaná a uvedla pouze: „Katastrofa.“ **R3** uvedl: „Připadá mi to dlouhé. Říkal jsem si, že do roka by to mělo být vyřešené. Po těch výsleších byl půl roku klid. Já se to snažil zapomenout a být v pohodě. No a po půl roce telefon a zase znovu abych to říkal a znovu se mi to všechno vybavilo.“ U **R4** je až k neuvěření, že vlastně ani netuší jak se její věc řešila a jak byla ukončena. Uvedla: „Já ani nevím, když ani nevím jak to skončilo. Většina věcí skončila na úřadě, ale jak skončily ty moje věci nevím. Prostě

jsem nevěděla nic. “ R5 byla s délkou trestního řízení spokojená a uvedla: „Asi do tří měsíců to bylo vyřízené, takže dobrý. “

(O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?

Jak tedy rámcově hodnotí oběti trestní řízení? Jaký z něj mají pocit? Právě tyto informace mělo přinést zodpovězení této tazatelské otázky. **R1** uvedla: *„Mám z toho takový zvláštní pocit. Chápu, že neměli takový nějaký hmatatelný důkaz na mě. Já jsem jim ale říkala, že on na tohle byl hodně opatrný, aby na mě nebylo nic vidět. Že se to všechno dělo psychicky. Nevím. Prostě to trvalo dlouho. Prostě, když mají důkaz, že jsem kvůli tomu na tom špatně psychicky, tak já nevím. Prostě proč ho teda nevykázali? Proč to všechno bylo na mě? Zařídte si bydlení, zařídte si tohle a tohle. Prostě pocit jako když je jim to všechno jedno co se děje.“* Pro **R2** je trestní řízení vyčerpávající a domnívá se, že je vlastně ve výhodě pachatel. Uvedla: *„Myslím si, že pro toho pachatele je to lepší. On je pořád na svobodě a může ubližovat. Jak se to celé táhne, tak má víc času. Ten počet těch výslechů taky. Abych to říkala třeba jen dvakrát. Je nefér, že se může pořád odvolávat, dovolávat, pak se to shodí a jede to celé znova. Prostě pořád dokola. Mělo by to být o hodně rychlejší, nemělo by se to pořád opakovat. Mám pocit, že on má větší práva než já.“* **R3** uvedl: *„Dobrý je to, že to řeší. S největší pravděpodobností, protože musí, ale řeší. Akorát to řeší dlouho. I to předávání informací mezi těma orgánama trvá dlouho. Na mě je tam až zbytečně moc papírování. Já když jsem viděl těch papírů a kolik autogramů jsem musel porozdávat.“* **R4** uvedla: *„Já mám prostě takové rozporuplné pocity. Jsem taková bezmocná. Bez informací na začátku i během.“* **R5** uvedla: *„Vlastně všechno dobrý. Nebyl žádný problém.“*

(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?

Zodpovězením této tazatelské otázky měly být získány informace o celkovém dojmu z trestního řízení po jeho ukončení. Pravomocného ukončení se v době rozhovorů dočkala pouze **R5**. **R1** se vyjádřila k přípravnému řízení a uvedla: *„Když to shrnu, tak jsem měla pocit, že jsem v tom sama, neměla jsem pocit bezpečí a všem je to jedno.“* **R2** uvedla: *„Celkově ještě ukončeno nebylo. Ta část u policie byla celkem v pohodě.“* **R3** uvedl: *„Na to neumím odpovědět, protože to ukončený není.“* **R4** uvedla: *„Nevím jak mám odpovědět, když to prostě řešili jinak nebo asi neřešili.“* **R5** má po ukončení pozitivní pocit a uvedla: *„Tím, že to bylo docela rychlý, tak asi fajn. Jsem ráda, že byl nějak potrestaný aby si uvědomil, že něco udělal.“*

(O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?

Ačkoliv z vypovězených příběhů je evidentní, že vyjma R5 docházelo k zraňování obětí v několika rovinách, oběti paradoxně na tuto otázku odpovídali poměrně smířlivě. Spíše než konkrétními osobami se cítily být zraňovány systémem trestního řízení. **R1** uvedla: „Že by mi přímo řeklo něco ošklivého, to ne. Prostě spíš jako, že jsem cítila tu lhostejnost. Necítila jsem se dobře v tom.“ **R2** uvedla: „Konkrétníma osobama asi ne. Spíš jakoby tím řízením jako takovým.“ **R3** uvedl: „Ano měl. Já jsem se to snažil v sobě uzavřít, ale potom se to zase otevíralo dalším výsledkem. Těžko říct kým. Oni mě chtěli vyslechnout, ale nevím jestli to museli dělat.“ **R4** jako jediná blíže pojmenovala konkrétní příklady zraňování. Uvedla: „Byla jsem zraňovaná. Tím jak se ke mně chovali, jak to řešili. Jedna policajtko mi třeba řekla, že se mám jít léčit a jiné věty. Já jsem přišla ubrečená, protože mě bolelo, že neuvidím své dítě, a to bylo špatně. Ze strany OSPOD také. Na mě byli přísní a na něj ne.“ **R5** uvedla: „Ne, nebyla.“

(O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?

Naštěstí vyloženě v důsledku trestního řízení nikdo z dotazovaných nebyl nucen vyhledat další pomoc. Je ale možné, že ty oběti, kterým již byla pomoc poskytována vlivem trestného činu samotného, začlenily negativní zážitky jako další zakázku u odborníka. **R1** uvedla: „Ne.“ **R2** uvedla: „Ne. Spíš celkově, ne jen kvůli tomu trestnímu řízení.“ **R3** uvedl: „Ne.“ **R4** uvedla: „Ne přímo. Já už jsem tam docházela kvůli němu, takže jsem pak řešila i to co jsem prožívala dál.“ **R5** uvedla: „Ne.“

(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?

Na závažnost prožitého traumatu a zážitku z trestního řízení může poukazovat i diagnóza post traumatické stresové poruchy. **R1** uvedla: „Ano“ **R2** uvedla: „Mě zřejmě ne, ale dceři ano.“ **R3** uvedl: „Nebyl jsem u odborníků, tak nevím.“ **R4** uvedla: „Já nevím jestli mi ji diagnostikovali, ale asi jsem tím trpěla. Bojím se do teďka.“ **R5** uvedla: „Ne.“

(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?

Zajímalo mne, jak se jednotlivé osoby cítí v době rozhovoru, ačkoliv se jejich příběhy výrazně liší. Navíc u nich uběhla různě dlouho doba od skutku, respektive, jeho ukončení i řešení OČTŘ. **R1** uvedla: „Tak padesát na padesát. Chtěla bych to mít už za

sebou. S tou psychikou to bude ještě asi na dlouho. Mám takové ty stavy úzkosti a tak. Chtěla bych prostě začít nový hezky život, pracovat, žít jak já chci. Není to ono. Je to na dlouhý lokte. Na jednu stranu chci aby už to trestní řízení u konce, ale potom mám zase strach, co bude někdy potom až ho pustěj. Já vím, že je blbí takhle o tom už teď přemýšlet. Snad nějakých pár let dostane. Uvidíme. Třeba to nebude tak zlý. Prostě aby už tam byl ten rozsudek. Žádali jsme i odškodnění za nemajetkovou újmu. Mám teď tříměsíčního vnoučka, tak mám trochu radosti. V klidu a postupně začít a přidávat do svého života další věci.“ **R2** uvedla: „Zatím v nejistotě. Až bude konečně konec, tak uvidím jaké to bude.“ **R3** uvedl: „Dneska už je to lepší. Už to trochu pomínulo. Z tý hlavy to trošku vyprchalo. Pořád mi zůstalo, za což jsem trochu rád, ta obezřetnost. Víc se koukám přes rameno. Ale největší změnu pocituji v tom, že bych dokázal být agresivnější. Abych to uvedl na pravou míru. Já nosím nůž. Měl jsem ho i tehdy. Prostě mám ho pořád u sebe, když je třeba něco v lese nebo tak. No a tehdy jsem si říkal, hlavně abych nesáhl po tom noži, že bych byl špatný já. Dnes už bych ho použil. Ne třeba bodnout, ale prostě nějakou menší řeznou ránu třeba. Prostě bych ho dnes použil. Také jsem začal nosit teleskop. Ten jsem dřív nenosil.“ **R4** uvedla: „Dnes už je to asi lepší. Už vidám malého, tak se cítím mnohem líp.“ **R5** uvedla: „Dnes dobře, výborně. Já život беру jak přichází.“

(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin

Zkušenosti obětí s trestním řízením mohly v různém duchu ovlivnit i jejich ochotu znovu do trestního řízení vstoupit z vlastní iniciativy. **R1** podmiňovala svou ochotu jiným přístupem osob, se kterými by přišla do kontaktu. Uvedla: „Asi kdyby tam byli takoví lidi jako je ten pán od pomoci obětem trestných činů a paní zmocněnkyně, tak bych klidně i šla.“ U **R2** dosavadní zkušenost přinesla odpor k trestnímu řízení a raději by to řešila po svém. Uvedla: „Už bych do toho nešla. Radši bych snad vyřešila sama, i kdybych měla jít sama do vězení. Kvůli tomu jak dlouho trvá a člověk pořád nemá klid, nemůže začít znovu.“ **R3** i přes kritiku délky a opakování úkonů uvedl: „Šel bych do toho znovu.“ **R4** mi sdělila, že má pocit bezmoci, a že nemá smysl něco řešit s policií, protože to nemá žádný efekt. Uvedla: „Záleží asi čeho by se to týkalo. Přemýšlela bych o tom jestli to má cenu někde sedět dvě hodiny a něco sepisovat, když se to pak vlastně nedá vyřešit. Asi kdyby to třeba bylo prokazatelný ublížení na zdraví nebo tyhle věci,

tak samozřejmě ano. Nebo kdybych měla nějaký důkaz.“ R5 uvedla: „Není problém u mě. Nebojím se ničeho a určitě bych trestný čin oznámila.“

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob (ostatní osoby)

Pro porovnání, co mohlo být pro oběti celkově nejvíce zraňující, je třeba samozřejmě hodnotit i osoby mimo trestní řízení. **R1** uvedla: *„Tátovo přítelkyně mi na to řekla, že snad ho nechci nechat zavřít. Potom jsem se snažila tátovi dovolat, ale vzala to ona s tím, že táta prý se mnou nechce mluvit. Prostě jsem se tátovi chtěla svěřit, ale ona to nedovolila. Asi jí ten můj něco nakukal, že to zveličuju. Jinak asi všichni v pohodě. Bylo to samozřejmě těžké, třeba syn tomu nechtěl věřit, ale to jsem chápala.“* **R2** uvedla: *„Ti odborníci byli v pohodě. Rodina byla v šoku a někteří tomu nechtěli věřit. Pro sousedy jsem blázen já a on dokonalej. Stalo se nám, že některý na nás byli sprostý, nadávali nám, měly narážky, dělali ostudu, různé naschvály. Dokonce se nějak různě navázeli do dětí.“* **R3** uvedl: *„Rodinu to podle mě ovlivnilo víc jak mě. Máma mě ještě dneska vyslýchá kam jdu, s kým jdu, kde budu a co tam budu dělat. Má o mě strach. Větší než před tím. Rodina mi byla oporou. Táta se to snažil odlehčit. Kámoši byli zvědaví, ale jinak se zajímali a podpořili mě. Doktoři byli v pohodě.“* **R4** uvedla: *„Přístup rodiny hodnotím kladně. Přátelé mě také podpořili a radili mi abych od něj šla. Sousedi mě v tom nechali a nepomohli mi. Lékaři v pohodě, nemám žádnou zlou zkušenost. Psychiatricka i psycholožka jsou skvělí. Psycholožku musím hodně pochválit.“* **R5** uvedla: *„Neřekli mi nic co by mě zbolelo. Všechno v pohodě. Doktoři dobrý a sestřičky byly takové lítostivé, hodné.“*

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

Právě pocity obětí z chování dalších osob nám mohou ukázat, jak moc zraňujícím způsobem se tyto osoby chovaly. **R1** uvedla: *„U někoho mě to mrzelo, třeba u syna, ale tam jsem měla pochopení. U toho táty a jeho přítelkyně jsem se cítila strašně.“* **R2** uvedla: *„Cítím se tak, že nechci ani vylízt z baráku. Úplně mě to vždycky rozklepe.“* **R3** uvedl: *„Mě švalo to, že jsem přidělal starosti mým blízkým. Házel jsem si to všechno na sebe. Ne co se stalo, ale že se to stalo.“* **R4** uvedla: *„Díky rodině a přátelům jsem se cítila lépe. Díky odborníkům také. Sousedi mě zklamali.“* **R5** uvedla: *„Bez problémů.“*

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

Dotaz směřující ke konkretizaci jednání, které oběti nejvíce ranilo. **R1** uvedla: „*Jak jsem řekla, nejvíce to odmítnutí z tátovo strany. Ale za to může ta jeho.*“ **R2** uvedla: „*Asi to, že se k nám takhle zachovali, že se chovají nelidsky. Dokonce se otírali i o moji mamku, která umřela na COVID.*“ **R3** uvedl: „*Neraniło mě nic. Nikdo mi z nich neublížil a nikdo mi nic nevyčítal.*“ **R4** uvedla: „*Chápu, že se do toho sousedi nechtěli zapojovat, ale i tak mě to od nich bolelo.*“ **R5** uvedla: „*Nic.*“

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

I otázka na změnu mi mohla přinést informaci k zhodnocení, která záležitost měla nejpodstatnější negativní vliv na oběti. Pro **R1** se příčina změny týká hlavně trestného činu samotného. Uvedla: „*Všechno jsem musela změnit. Musela jsem zmizet odtamtud. Odejít a začít nový život. Přišla jsem o své věci, které jsem tam nechala. Všechno od základu. Šlo mi hlavně o bezpečí. On neví, že jsem tady a i kdyby asi věděl, tak nepřijde. Všechno ale skončí až skončí soud. To i ten táta pochopí, že na tom jeho dcera špatně.*“ **R2** uvedla: „*Musela jsem se odstěhovat z toho bytu, kde se to stalo. Vyhýbám se lidem, nechci s nima mluvit.*“ **R3** také nejvíce ovlivnil trestný čin samotný. Uvedl: „*Musel jsem změnit své myšlení a chování. Chodím jinými trasami. Prostě se chovám takticky, chovám se jinak. Asi jsem i skrze tuhle bolest dospěl. Dřív jsem byl hodně stydlivej. Teď už dokážu i něco říct a něco si nechat pro sebe. Nedávám na to čist lidi podle vzhledu. Musím lidi nejdřív poznat. To napadení ve mně probudilo takový filtr.*“ **R4** rovněž zdůrazňovala především změny, ke kterým musela přistoupit vlivem trestného činu. Uvedla: „*Musela jsem se odstěhovat, postavit se na vlastní nohy. No mám docela obavy si někoho najít. Už tolik nedůvěřuju, prostě jim nevěřím. Nevěřím, že bych si našla chlapa, kterej by byl skvělejš. Jednoho partnera jsem chvíli měla a byl moc fajn, ale kvůli tomu bývalému to skončilo, protože mi dělal dál peklo a ten nový to nezvládl. Docela mě to mrzelo. Ten bývalý asi nechce abych někoho měla. Chci teď spíš fungovat jen pro syna.*“ **R5** nejvíce ovlivnil trestný čin samotný. Alespoň ze začátku její zážitek ovlivňoval denní režim. Uvedla: „*Několik měsíců jsem byla opatrná a ostražitá. Měla jsem strach. Týden u mě byla sestra. Jinak asi nic.*“

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

I nadále trvající negativní přístup může mít zásadní význam pro hodnocení obětí, co jí působilo celkově největší bolest. **R1** uvedla: „*Táta pořád nic. Já nemám odvahu abych*

tam jela. Napsala jsem tátovi i sms, ve které jsem se mu to snažila vysvětlit. “ **R2** uvedla: „*Pořád stejně špatně. Nadávají mi. I já jsem musela začít chovat se víc zle, aby si nedovolovali.*“ **R3** uvedl: „*Moje mamina o mě má prostě větší strach. Občas kvůli tomu blbě spí.*“ **R4** uvedla: „*Všichni mě dál podporují. S bývalými sousedy už se nevidám.*“ **R5** uvedla: „*Poptávají se jestli je vše v pořádku a ujišťují se, že se ke mně nevrátí.*“

Souhrn k DVO3

Položením jednotlivých tazatelských otázek jsem se snažil zjistit odpověď na otázku: *Co oběti považují v rámci své viktimizace za nejvíce zraňující?*

V rámci tvorby tazatelských otázek jsem nejprve zvažoval, že jedna z nich bude znít obdobně jako DVO3, tedy že dotazovaní určí jednu hlavní viktimizační položku, kterou vidí jako nejvíce zraňující. Rozhodl jsem se však, že nebudu vyvíjet tlak na volbu, která z nepříjemných věcí byla pro oběti tou nejvíce nepříjemnou. Toto zhodnocení jsem tak ponechal na svých bedrech. Domnívám se však, že každá fáze viktimizace má svou moc silně ovlivnit oběť. Ovšem i zraňujících interakcí může být velké množství a dopady jednotlivých těchto fragmentů se mohou oběti spojit do jednolitého utrpení. Samozřejmě jsou oběti, které v okamžiku uvedou jeden jediný nejhorší fragment své zkušenosti. Chtěl jsem však zachovat jisté rozvrstvení nejvíce zraňujících prvků.

Pro **R1** byla kaskáda následující. V primární fázi jí bylo ubližováno blízkou osobou, což je pro člověka samo o sobě velmi traumatizující. Ačkoliv u ní nedocházelo k vyloženě fyzickému násilí s následky na těle, byla ponižována její důstojnost i v sexuální oblasti. Ve stručnosti subjektivně hodnotím R1 jako poměrně křehkou osobnost submisivního typu náchylnou k manipulaci. Každodenní psychický nátlak a manipulátorské schopnosti pachatele jí přivedli k psychickému zhroucení. Při volání o pomoc v podobě prvotních kontaktů s policií odcházela s tím, že od něj má odejít ačkoliv neměla kam a hlavně neměla sílu. Nakonec byl podnět vytvořen na OSZ a R1 byla vtažena do trestního řízení, ve kterém došlo v nějaké míře k sekundární fázi viktimizace. Důvodem byla nevhodná komunikace ze strany OČTŘ, nedostatek informací a ponechání v nejistotě. Rovněž také nebyly využity dostupné zákonné prostředky k zajištění jejího bezpečí, čímž ještě narostl její pocit, že je v celé situaci sama. Dalším problémem byla disfunkční spolupráce s prvním zmocněncem a rovněž zamezení kontaktu s otcem a zraňující komentáře jeho partnerky.

U **R2** docházelo k fyzickým atakům, ponižování, a to i v sexuální oblasti. Pachatelem byla rovněž osoba blízká. Ještě více útrpně R2 prožívala zneužívání její dcery. Začala si vyčítat, že na to nepřišla dříve a cítila spoluvinu. Až po těchto zjištěních se obrátila na PČR s tím, že neměla v plánu řešit jednání vůči sobě a pouze onen závažnější skutek vůči dceři. Při prvotním kontaktu se dočkala nevhodných poznámek a vyloženě nevhodného přístupu i s ohledem na přítomnost jejího dítěte. Naštěstí situaci vylepšil následný přístup a jednání policistů se specializací na tento druh trestné činnosti. Na pomyslné misky vah byla následně přidána negativa v podobě úniku informací, jednání některých uniformovaných policistů a značné negativně přispěla reakce okolí oběti. Ještě více přibylo negativ během soudního řízení v podobě jednání obhájců i některých soudců a hlavně nekonečně se táhnoucí řízení jako takové.

V případě **R3** byla primární fáze viktimizace značně zraňující z několika důvodů. Mladý nekonfliktní chlapec byl fyzicky napaden bez zjevného důvodu přesilou a napadení proběhlo poměrně zákeřně a surově. R3 začal vyčítat sám sobě, že ne zvolil jinou trasu, nesprávně odhadl situaci a měl obavy bránit se. Následně trpěl neopodstatněným pocitem viny, že kdyby se zachoval jinak, tak se mu to nestalo a nepřidělal by rodičům starosti. Výrazně negativně pociťoval opakující se výsledky, mezi kterými byly prodlevy. Jak sám uvedl, již začal ve své mysli celou věc uzavírat a došlo k opětovnému oživení. Vlivem prožitého výrazně změnil své chování a pohyb v nedomáckém prostředí. Je podezíravý a velmi opatrný. On sám to však vydává za pozitiva s tím, že jeho napadení mu svým způsobem pomohlo dospět.

V případě **R4** se vyjma reakce vlastní rodiny a odborníků na duševní zdraví sešly snad všechny negativní vlivy. V primární fázi viktimizace zakoušela těžká příkoří v podobě fyzických i psychických ataků ze strany nejbližší osoby, a to včetně ponížení její důstojnosti v sexuální oblasti. K tomu přibyl nátlak týkající se jejího malého dítěte, se kterým jí byl dokonce omezen styk. V sekundární fázi se dále přidalo stěží pochopitelné jednání policistů a pracovníků OSPOD. Znovu zdůrazňuji, že mi nepřísluší soudit jednotlivé osoby a způsob řešení dané věci. Vycházím-li však z výpovědi dotazované, je pro mne způsob řešení její situace jednoduše nepochopitelný. Pokládám si otázku. Jak je možné, že v rámci rozhovoru se mnou, se dokázala po relativně krátké době otevřít? Jak to, že mi dokázala popsat choulostivé detaily sexuálních útoků, což při opakovaných kontaktech na příslušném obvodním oddělení nedokázala?

Na příkladu **R5** je vidět, jak lidský a profesionální přístup všech zúčastněných pomáhá překonat těžký zážitek. Troufám si říct, že v primární fázi byla R5 v ohrožení

života. Útočníkem byla opět blízká osoba a útok byl relativně surový vedený od fyzicky silnějšího jedince. Následovala však kladně hodnocená pomoc od prvního setkání s hlídkou policie, přes zdravotní péči i ohleduplné jednání před i během úkonů trestního řízení. Kladně hodnocený přístup pokračoval v informovanosti a opakování kontaktu s policií pro zvýšení pocitu bezpečí. K tomu se přidala pomoc IC a zmocněnce. Celé trestní řízení bylo rychle ukončeno a úkony nebyly zbytečně opakovány. Výsledkem je, že R5 jako nejhorší pociťuje „pouze“ zklamání z toho, jak se zachoval jí blízký člověk.

(DVO4): Co by oběti v rámci trestního řízení změnilo a co by jim pomohlo snáze jím projít?

Pro zodpovězení dílčí výzkumné otázky DVO4 slouží odpovědi na tazatelské otázky O3 TO23 až O3 TO24.

(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin

Ačkoliv tato tazatelská otázka již byla položena, v souvislosti s DVO4 přináší nové informace. **R1** uvádí: „*Asi kdyby tam byli takoví lidi jako je ten pán od pomoci obětem trestných činů a paní zmocněnkyně, tak bych klidně i šla. Tam jsem pociťovala nějakou pomoc. Ochota, povídání, vysvětlení.*“ **R2** uvedla: „*Už bych do toho nešla. Radši bych snad vyřešila sama, i kdybych měla jít sama do vězení. Kvůli tomu jak dlouho trvá a člověk pořád nemá klid, nemůže začít znovu.*“ **R3** uvedl: „*Šel bych do toho znovu.*“ **R4** uvedla: „*Záleží asi čeho by se to týkalo. Přemýšlela bych o tom jestli to má cenu někde sedět dvě hodiny a něco sepisovat, když se to pak vlastně nedá vyřešit. Asi kdyby třeba bylo prokazatelný ublížení na zdraví nebo tyhle věci, tak samozřejmě ano. Nebo kdybych měla nějaký důkaz.*“ **R5** uvedla „*Není problém u mě. Nebojím se ničeho a určitě bych trestný čin oznámila.*“

(O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup pomoc, délka, opakování úkonů apod.)

Otázka v podstatě přímo zodpovídající DVO4. Zde měli respondenti prostor vyjádřit se, k jakým změnám by mělo dojít, aby pro ně trestní řízení bylo přívětivější a snazší. **R1** uvedla: „*Asi mít víc informací. Aby mi někdo zavolal a řekl mi co se děje. Prostě ze strany policie více komunikace. Prostory hodnotím dobře. Ta výslechová místnost byla hezká, příjemná. Ty lidi dobrý, ale chtěla bych takový lidštější přístup, abych se necítila*

tolik nervózně. (Vysvětlení činnosti krizového intervenanta. Jak by se Vám líbilo, kdyby tam někdo takový byl s Vámi a pomohl Vám tím projít?). To by se mi líbilo. Tam nikdo nebyl. Bylo by to příjemnější asi bych tím prošla líp. Ta délka. Ano, dlouhé to bylo, ale to bych ještě pochopila, je kdybych dostávala ty informace a mohla jsem mít nějakou jistotu.“ R2 uvedla: „Na prostorech mi nezáleží, pro mě je nejdůležitější to, jak se mě chovají ty lidi. Ty lidi z kriminálky dobrý, ale ne ty obvodního oddělení. Jinak jsem říkala, že by to mělo být kratší, miň to opakovat a aby byl brzy konec. Prostě miň těch úkonů a miň opakování.“ R3 uvedl: „No ty prostory co jsem zažil, to rozhodně není pro někoho, kdo trpí klaustrofobií. Jinak asi kdyby to tam vypadalo jako tady, tak by to bylo příjemnější. Myslím tím, že tady je to takové domáctější. To by bylo asi příjemnější než klasická kancelář. Osoby a komunikace byla podle mě v pohodě. Délka kdyby byla kratší, tak by bylo lepší. To opakování tolikrát na mě bylo také moc. Nebo kdyby mi na začátku řekli, co všechno mě čeká. Mít takovou osnovu co ještě bude. Pořád jsem byl ve stresu, pak jsem to začal uzavírat a zase telefon a musel jsem tam znovu. Prostě mít ty informace.“ R4 uvedla: „No jako když vás někdo vyslýchá na chodbě, pořád tam zvoní telefony, tak stáhne to okýnko a za chvíli se ptá u čeho jsem skončili. Chtěla bych mít ten pocit, že v tu chvíli je tam ten člověk pro mě. Mít tam svůj klid na řešení mého problému. A třeba ten interevent, který by mi tam pomohl to zvládnout a uklidnil mě. Také více informací, abych věděla co se celou dobu děje. Kdyby mi třeba občas někdo zavolal co se ještě musí něco udělat. Také abych věděla jak to bylo ukončené a proč. Teď mám třeba zkušenost odjinud kvůli tomu mému poškozenému autu a tam mi prostě všechno říkají.“ R5 uvedla: „Vlastně mě nic nenapadá. Měla jsem to dobrý. Měla jsem i čísla na všechny. Dokonce si pro mě dojeli a potom i hlídka za mnou párkrát zajela. To bylo také příjemné.“

Souhrn k DVO4

Položením jednotlivých tazatelských otázek jsem se snažil zjistit odpověď na otázku: ***Co by oběti v rámci trestního řízení změnilo a co by jim pomohlo snáze jim projít?***

Pokud jde o změny, které by mohly mít pozitivní dopad na oběť a její prožívání během trestního řízení, tak nebyly objeveny žádné převratné záležitosti. Příjemné prostory a zařízení přiblížené terapeutickým místnostem. Zcela bych ukončil využívání přežitých „výdejních okének“ za přítomnosti dalších osob. Cílem je poskytnout bezpečný prostor vyvolávající pocit důvěry. V tomto bezpečném a příjemném prostoru

poskytnout profesionální, ale lidský a empatický přístup. Při jednání je třeba zdržet se nevhodných poznámek, činění předčasných závěrů a vyslovovat plané sliby. Oběť potřebuje upřímnost, informace a oprávněný pocit, že je na místě, kde jí profesionálové pomůžou. Právě informovanost jednotliví dotazovaní zdůrazňovali. Oběti potřebují jistotu a nějaký plán pro následující období. Častější, byť telefonický, kontakt znamená pro oběť projev zájmu a je přínosem. V předchozích souvislostech apeluji na zvýšené využívání služeb krizových interventů, kteří mohou alespoň v prvotních fázích trestního řízení přispět ke stabilizaci oběti. Z činnosti krizového intervenanta mohou těžit i policisté konající prověřování/vyšetřování, neboť se mohou naplno věnovat policejní práci. Značným přínosem by také byla eliminace opakování výsledků a výrazné zkrácení délky trestního řízení. Právě doba jeho trvání u rozhovorů opakovaně rezonovala.

(DVO5): Jak hodnotí svůj status oběti jako celek a k jakým následkům a změnám u nich došlo?

Pro zodpovězení dílčí výzkumné otázky DVO4 slouží odpovědi na tazatelské otázky O2 TO2 až O2 TO7, O3 TO18 až O3 TO22 a O4 TO5.

(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?

Tato tazatelská otázka slouží k rekapitulaci následků trestného činu. **R1** uvedla: „Fyzické zranění jsem neměla žádné. To on si dával sakra pozor. Prostě se jen uspokojil během té chvíle. Nejhorší asi bylo to ponížení, ta nesvoboda. A samozřejmě jsem byla úplně psychicky na dně.“ **R2** uvedla: „Po fyzické stránce jsem měla modřiny. Také mi asi dvakrát vytrhl docela dost vlasu až jsem tam měla holá místa. Samozřejmě to mělo i důsledky psychického rázu. Musela jsem také začít chodit k psychiatrovi a psychologovi. Mám i léky. Děti neměly nějaká fyzická zranění. Děti samozřejmě mají následky psychický. Hlavně ta zneužívaná dcera, ale i ta prostřední. Ta prostřední asi kvůli tomu napadání. Když mě třeba zbil.“ **R3** uvedl: „No po fyzické stránce jsem měl tržnou ránu na obočí, podlitiny, pohmožděniny a měl jsem poraněnou klíční kost. Měl jsem potom ruku v šátku a chodil jsem potom několik měsíců na rehabilitace. Potom jsem samozřejmě měl nějakou duševní újmu. Měl jsem problém kamkoliv chodit. Pořád jsem měl v hlavě co mi kdo udělá.“ **R4** uvedla: „Způsobil mi nějaká zranění. Modřiny byly běžné a potom mi i rozbil hlavu. Mám i jizvy. Samozřejmě jsem trpěla psychicky. Kvůli sobě i kvůli dítěti. Důsledek toho všeho je, že u sebe nemám svoje dítě a vidím ho hodně málo. A vlastně teď mi poškodil auto, vytrhal kabely a před tím ukopl zrcátko.“

Také mi zlomil několik telefonů. “ R5 uvedla: „Zlomený nos a nějaké slabé krvácení do mozku. Samá modřina jsem byla samozřejmě. Já měla obličej úplně modrej. Měla jsem strach abych ho už nepotkala. Vždycky když jsem měla vylézt z baráku, tak jsem bála a hlídala jsem se jestli někde není. Já se psem ven musela. Ven jen tak jsem nechodila. Na nákup rychle do auta a pryč. “

(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

Touto otázkou jsem snažil získat informace o tom, co z toho všeho bylo pro oběť nejhorší. **R1** uvedla: *„Že prostě nemám svobodu, že nemůžu nic, jsem od všeho omezená, úplně paralyzovaná. Ten strach mi nedovolil nic. Pak už jsem byla unavená, i fyzicky. Nemohla jsem nic. Měla strach i spát. Byla člověk bez života, úplně vycucaná, vyždímaná. Pak jsem si dokonce i vycvakala prášky. Nakonec na ty prášky nedošlo a asi bylo štěstí, že jsem prostě tak unavená usmula.“* **R2** uvedla: *„No a asi ta bezmoc a ponížení. Že jsem prostě nezjistila dřív co se mé dceři děje. Já bych asi řekla, že to co dělal mě, s tím bych se zvládla srovnat, ale to co se stalo dceři, s tím ne. I když můj současný přítel by řekl, že jsem ani s tím co dělal mě, jsem se nesrovnala. Bohužel si to asi nesu o do tohodle vztahu. Třeba i co se týče toho sexu. Ono to prostě bylo buď po dobrým nebo po zlým. Třeba když jsem chodila do vany, tak on za mnou přišel a třeba mě počůral. Řekl mi, že sameček si značí své teritorium. Teď každý den když jdu do sprchy, tak to v tý hlavě pořád mám a připomene se mi to. Kdykoliv vidím dceru, tak tam se vrátí hned to, co jí dělal. Kolikrát má problém i třeba ji jenom obejmout. Prostě zničený život.“* **R3** uvedl: *„Nejvíc jsem trpěl asi tím časem, který mi to potom vzalo. Já jsem musel chodit na ty rehabilitace a musel jsem otravovat rodiče, aby mě tam vozili. Celej ten skutek je jako drastickéj, ale já vnímám nejvíc to, že mi sebrali ten čas. To, že to zatížilo lidi kolem mě.“* **R4** uvedla: *„Asi strach o to dítě a taky vychovávat dítě bez otce. Samozřejmě to ponižování, protože mě opravdu ponižoval kde mohl. Třeba se mi vysmíval co mám na sobě nebo koukal po jiných říkal, že tu by teď vošukal. Jako já jsem nikdy neměla seběvědomí jako no a samozřejmě jsem si myslela, že má i jiný partnerky. Potom jsem se dozvěděla, že to tak bylo. A ještě mě také deptal po tom po telefonu po zprávách. Deptal mě, že mě malej nemá rád a že mě nechce vidět. Já jsem ho snad teďka neviděla tři měsíce.“* **R5** uvedla: *„Možná nejvíc takovým tím zklamáním, že s někým žijete a po sedmi letech zjistíte co je zač. Já ani nevím jestli jsem měla strach o život, když mi držel tu mačetu pod krkem. Já jsem v tu chvíli myslela jen na to jak se z toho dostat. Mě se vlastně ulevilo, protože se to tímhle vlastně všechno vyřešilo.“*

(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?

Touto otázkou jsem se snažil zjistit, zda jsou si oběti vědomé následků trvalejšího charakteru. **R1** uvedla: „*Posttraumatický syndrom, syndrom týrané ženy, porucha přizpůsobení. To mi řekli ti soudní znalci.*“ **R2** uvedla: „*U dcery diagnostikovali PTSP. Já beru prášky na úzkosti, zklidnění, abych mohla spát.*“ **R3** uvedl: „*Pořád mi občas křupne v té klíční kosti. Je to nepříjemný, ale už to nebolí. Po tý stránce psychický. Já si teď nedovolím ani v autobusu si pustit písničky. Pořád se dívám, kde jsou východy, pozoruju lidi, dávám si na všechno pozor.*“ **R4** uvedla: „*Ty psychický. A vlastně mám na zádech ty jizvy jak mě táhmul.*“ **R5** uvedla: „*Asi nebyly. Je fakt, že asi ten nos. Pořád cítím ten nos. Není úplně v pohodě. Budu muset k doktorovi. Jinak asi nic.*“

(O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?

K zhodnocení statusu oběti, následků a změn rovněž posloužila tato tazatelská otázka. **R1** uvedla: „*Před tím jsem měla normální život. Prostě normální, harmonickéj. Prostě ten rok byl strašný, to nebyl život. Katastrofa.*“ **R2** uvedla: „*Prostě hrozný. Hlavně to co se stalo dceři.*“ **R3** uvedl: „*Hledal jsem důvody proč se to stalo. Ne, proč zrovna mě. Spíš mě to dokopalo k tomu, abych zjistil co udělat jinak, aby se to nestalo. Třeba dnes bych se vrátil a šel jinou cestou. Když bych už viděl potenciální nebezpečí, tak bych se snažil tomu vyhnout. Nešel bych naproti.*“ **R4** uvedla: „*Je mi to všechno líto, že jsem ztratila pět let života s takovým člověkem. A nejvíc je mi líto, že tím trpí ten malej. Je teď u pěstounů. On na mě totiž podal trestní oznámení, že před dítětem masturbuju a beru drogy, že malej se mě šíleně bojí. A malej není u něj, protože on řekl, že uchrání dítě přede mnou a dá ho do pěstounské péče, takže dal podnět s právníčkou, aby šel malej do té pěstounky. Nikdo nechápe, že vlastně nechtěl, aby bylo dítě se mnou, ale proč zároveň nechtěl, aby bylo s ním, to nikdo neví.*“ **R5** uvedla „*Jak jsem říkala, že vlastně nejvíc jsem pociťovala zklamání.*“

(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?

Jak hodnotí své pocity po ukončení trestního řízení se pokusily dotazovaní zhodnotit v této otázce. **R1** uvedla: „*Když to shrnu, tak jsem měla pocit, že jsem v tom sama, neměla jsem pocit bezpečí a všem je to jedno.*“ **R2** uvedla: „*Celkově ještě ukončeno nebylo. Ta část u policie byla celkem v pohodě.*“ **R3** uvedl: „*Na to neumím odpovědět, protože to ukončený není.*“ **R4** uvedla: „*Nevím jak mám odpovědět, když to prostě řešili*

jinak nebo asi neřešili. “ R5 uvedla: „Tím, že to bylo docela rychlý, tak asi fajn. Jsem ráda, že byl nějak potrestaný aby si uvědomil, že něco udělal. “

(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?

Ukazatelem změn je jistě i diagnóza post traumatické stresové poruchy. **R1** uvedla: „*Ano*“ **R2** uvedla: „*Mě zřejmě ne, ale dceři ano.*“ **R3** uvedl: „*Nebyl jsem u odborníků, tak nevím.*“ **R4** uvedla: „*Já nevím jestli mi ji diagnostikovali, ale asi jsem tím trpěla. Bojím se do teďka.*“ **R5** uvedla: „*Nebyla*“

(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?

Tato otázka směřovala k zamyšlení oběti nad tím, jak se cítí po tom všem, čím si do současné doby prošla. **R1** uvedla: „*Tak padesát na padesát. Chtěla bych to mít už za sebou. S tou psychikou to bude ještě asi na dlouho. Mám takové ty stavy úzkosti a tak. Chtěla bych prostě začít nový hezky život, pracovat, žít jak já chci. Není to ono. Je to na dlouhý lokte. Na jednu stranu chci aby už to trestní řízení u konce, ale potom mám zase strach co bude někdy potom až ho pustěj. Já vím, že je blbí takhle o tom už teď přemýšlet. Snad nějakých pár let dostane. Uvidíme. Třeba to nebude tak zlý. Prostě aby už tam byl ten rozsudek. Žádali jsme i odškodnění za nemajetkovou újmu. Mám teď tříměsíčního vnoučka, tak mám trochu radosti. V klidu a postupně začít a přidávat do svého života další věci.*“ **R2** uvedla: „*Zatím v nejistotě. Až bude konečně konec, tak uvidím jaké to bude.*“ **R3** uvedl: „*Dneska už je to lepší. Už to trochu pomimulo. Z tý hlavy to trošku vyprchalo. Pořád mi zůstalo, za což jsem trochu rád, ta obezřetnost. Víc se koukám přes rameno. Ale největší změnu pocituji v tom, že bych dokázal být agresivnější. Abych to uvedl na pravou míru. Já nosím můž. Měl jsem ho i tehdy. Prostě mám u pořád u sebe, když je třeba něco v lese nebo tak. No a tehdy jsem si říkal, hlavně abych nesáhl po tom noži, že bych byl špatný já. Dnes už bych ho použil. Ne třeba bodnout, ale prostě nějakou menší řeznou ránu třeba. Prostě bych ho dnes použil. Také jsem začal nosit teleskop. Ten jsem dřív nenosil.*“ **R4** uvedla: „*Dnes už je asi lepší. Už vidám malého, tak se cítím mnohem líp.*“ **R5** uvedla: „*Dnes dobře, výborně. Já život беру jak přichází.*“

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Tazatelská otázka přímo směřující k zodpovězení DVO5. **R1** uvedla: „*Všechno jsem musela změnit. Musela jsem zmizet odtamtud. Odejít a začít nový život. Přišla jsem*

o své věci, které jsem tam nechala. Všechno od základu. Šlo mi hlavně o bezpečí.“ R2 uvedla: „Musela jsem se odstěhovat z toho bytu, kde se to stalo. Vyhýbám se lidem, nechci s nima mluvit.“ R3 uvedla: „Musel jsem změnit své myšlení a chování. Chodím jinými trasami. Prostě se chovám takticky, chovám se jinak. Asi jsem i skrze tuhle bolest dospěl. Dřív jsem byl hodně stydlivej. Teď už dokážu i něco říct a něco si nechat pro sebe. Nedávám na to číst lidi podle vzhledu. Musím lidi nejdřív poznat. To napadení ve mně probudilo takový filtr.“ R4 uvedla: „Musela jsem se odstěhovat, postavit se na vlastní nohy. No mám docela obavy si někoho najít. Už tolik nedůvěřuju, prostě jim nevěřím. Nevěřím, že bych si našla chlapa, kterej by byl skvělej. Jednoho partnera jsem chvíli měla a byl moc fajn, ale kvůli tomu bývalému to skončilo, protože mi dělal dál peklo a ten nový to nezvládl. Docela mě to mrzelo. Ten bývalý asi nechce abych někoho měla. Chci teď spíš fungovat jen pro syna.“ R5 uvedla: „Několik měsíců jsem byla opatrná a ostražitá. Měla jsem strach. Týden u mě byla sestra. Jinak asi nic.“

Souhrn k DVO5

Položením jednotlivých tazatelských otázek jsem se snažil zjistit odpověď na otázku: ***Jak hodnotí svůj status oběti jako celek a k jakým následkům a změnám u nich došlo?***

Prakticky u všech obětí, které se účastnily mého výzkumného šetření došlo k životním změnám. Vyjma R5 došlo dokonce k velmi výrazným následkům a změnám dlouhodobého charakteru.

V případě **R5** existují mírnější následky fyzického charakteru po zlomeninách nosních kůstek, a to v podobě nekomfortních pocitů v oblasti nosu. V rovině psychické byla nucena na několik týdnů výrazně změnit své chování vlivem obav z hrozícího nebezpečí od svého bývalého partnera. Musela změnit své návyky, spíše se zdržovala v bezpečí domova za přítomnosti rodinného příslušníka. Venkovní pochůzky omezila jen na ty nutné a zmínila i obavu z vniknutí pachatele do bytu vzhledem k jeho poloze v přízemí. Zřejmě i díky charakteru její osobnosti došla k závěru, že si nemůže nechat ovlivňovat život od pachatele a postavila se svým obavám. Vešla opět do kontaktu s pachatelem s tím, že ukáže jemu i sobě, že se nebojí a má moc nad svým životem.

Pokud jde o **R3**, tak ten se snaží najít na nastalých změnách, a zážitku samotném, něco pozitivního. Mimo domácí prostředí se nechová přirozeně, omezuje se ve svých aktivitách a snaží se odhalit ve svém okolí potencionální nebezpečí. Ve své mysli se

připravuje na další možný střet s nepřítelem, vyhledává únikové trasy a ozbrojil se. V souvislosti s ozbrojením se i vážně zabýval tím, kdy a jak moc by použil při sobě nošené zbraně. Ačkoliv nejsem klinický psycholog, nesdílím s R3 jeho pozitivní náhled na změny jeho chování. Mám-li vycházet z jeho popisu, jeho chování mi nápadně připomíná obdobu PTSP, kterou trpí vojáci vlivem traumatických zážitků z bojových konfliktů.

V případě **R1**, **R2** a **R4** se nemusím uchýlovat k mým laickým úsudkům. Všechny tři jsou v psychiatrické péči s naordinovanou medikací. R2 a R4 využívají i služeb psychologa a R1 se snaží najít psychologa v blízkosti svého současného bydliště. U všech tří došlo ke změnám v myšlení i chování, zřejmě všechny trpí PTSP a museli velmi zásadním způsobem změnit svůj dosavadní život.

4.3 Závěr k výzkumnému šetření

Prostřednictvím výzkumného šetření jsem se pokusil zjistit informace, které by mi pomohly zodpovědět hlavní výzkumnou otázku: *Jaké jsou hlavní zdroje a příčiny sekundární viktimizace obětí trestných činů v Karlovarském kraji?*

Všechny zdroje a příčiny jsou v teoretické rovině pojmenovány a jsou i popsány možné dopady na psychiku oběti. Jestliže jsem měl pochopit, jak se oběti se zkušenostmi z trestního řízení skutečně cítily, musel jsem se zeptat právě jich. Ačkoliv to nebylo původně mým záměrem, díky dotazované R5 jsem měl dokonce možnost porovnání oběti s pozitivními zkušenostmi a oběti s negativními zkušenostmi. Aby bylo možné dostatečně zhodnotit prožitky obětí zapříčiněné trestním řízením, snažil jsem se i zjistit maximum o primární fázi viktimizace. Pokud jde o primární fázi viktimizace, tak všichni dotazovaní prožili velmi traumatizující zážitky. Jednalo se o útoky na tělesné zdraví, útoky sexuálního charakteru i útoky na majetek. Nepřekvapivě však samotná fyzická újma nebyla ani pro jednu oběť tím nejhorším. Nejvíce útrpně například prožívali ponížení, pocit bezmoci, zklamání, ztrátu bezpečí nebo pocit osamocení. Jestliže si představíme, že něco takového prožijeme, pro návrat do normálního života potřebujeme obnovit právě ono ztracené. Potřebujeme návrat sebevědomí, mít pocit vlastní hodnoty a důstojnosti. Musíme obnovit pocit bezpečí a žít s vědomím, že na to vše jsme nezůstali osamoceni. Již od prvotního kontaktu nám s hledáním ztraceného mohou pomoci právě policisté. Zajistí nám pocit bezpečí a jsou tu aby nám podali pomocnou ruku. Najednou nestojíme sami uprostřed pusté pláně

vydání démonům na pospas, ale máme na své straně profesionální bojovníky. Někdo je tu najednou s námi, Někdo, kdo nám pomůže nést těžké břímě oběti. Potkáme státního zástupce, který se neohroženě bije za obnovení práva a požaduje spravedlivý trest pro toho, kdo nám ublížil. Potkáme i soudce, který je zárukou zákonnosti a spravedlnosti. Je nestranný, ale má pochopení pro naše útrapy. Díky těmto a dalším lidem co nám pomáhají, to všechno zvládneme a z traumatického zážitku zbyde posilující životní zkušenost.

Bohužel z mého výzkumného šetření nevzešly příliš pozitivní informace. Z vyhodnocení jednotlivých DVO vyplývá:

DVO1: Jak oběti hodnotí přístup/chování jednotlivých OČTŘ a dalších osob na trestním řízení zúčastněných?

- pouze **R5** má od počátečního kontaktu s policií až po ukončení trestního řízení pouze pozitivní zkušenost
- pro **R3** trestní řízení jako takové zraňující bylo. Důvodem byly několikrát se opakující úkony, nedostatek informací, délka trestního řízení byla nepřiměřená, nepřítomnost první psychické pomoci
- **R1, R2** a **R4** byly všechny sekundárně viktimizovány, a to v poměrně velkém rozsahu, první psychická pomoc nebyla přítomná od počátku, nedostatek informací, nedostatečné poučení, u **R1** a **R4** postup policie s velkým otazníkem, délka trestního řízení, opakování úkonů, nevhodné až zraňující komentáře, neposkytnutí pocitu důvěry a bezpečí

DVO2: Jak oběti hodnotí přístup/chování dalších osob, které se o trestném činu dozvěděly?

- **R5** a **R3** nezažili negativní přístup
- **R1** a **R2** zažily a zažívají zraňující jednání, které má negativní důsledky na kvalitu jejich života. **R1** trpěla a trpí při zamezení styku s otcem a zraňujícími poznámkami otcovi partnerky. **R2** trpěla a trpí aktivními útoky sousedů a obyvatel města, kde bydlí
- **R4** zažila pasivní přístup sousedů, kteří se jí nezastali a zranilo ji jednání nového partnera, který jí opustil pod tlakem jednání pachatele

DVO3: Co oběti považují v rámci své viktimizace za nejvíce zraňující?

- pro **R1** to bylo ublížení blízkou osobou, ponižování její důstojnosti i v sexuální oblasti, každodenní psychický nátlak, nevhodná komunikace ze strany policie, nedostatek informací a ponechání v nejistotě, nezajištění

- jejího bezpečí, disfunkční spolupráce s prvním zmocněncem, zamezení kontaktu s otcem a zraňující komentáře jeho partnerky
- pro **R2** to byly fyzické ataky i před dětmi, ponižování, a to i v sexuální oblasti, ubližování osobou blízkou a nejvíce prožívala zneužívání její dcery. Dále trpěla výčitkami, pocity viny, při prvotním kontaktu s policií nevhodnými poznámkami a vyloženě nevhodným přístupem. Následovaly úniky informací od policie, negativní jednání uniformovaných policistů a reakce okolí oběti. Během soudního řízení jednání obhájců i některých soudců a hlavně nekonečně se táhnoucí řízení jako takové
 - v případě **R3** to bylo napadení bez zjevného důvodu, přesilou, zákeřně a surově. Následovaly výčitky, pocity viny, opakující se výslechy, nedostatek informací, znovuožívání nepříjemných vzpomínek, délka trestního řízení
 - v případě **R4** to byly fyzické i psychické ataky ze strany nejbližší osoby, ponižení její důstojnosti i v sexuální oblasti, nátlak týkající se jejího dítěte, omezení styku s dítětem. Následovala nedbalá nebo záměrně pasivní činnost policie, věc nebyla řešena dle očekávání, nebyla poskytnuta pomoc a bezpečí, neposkytnuty informace na počátku ani během a na konci řešení, žádná první psychická pomoc, nevhodné a zraňující chování policistů, nevhodné a zraňující chování pracovníků OSPOD, omezení styku s jejím dítětem, pokračující útoky pachatele a jím prováděné pronásledování či útoky na majetek. Prohluboval se pocit bezmoci, osamocení a obav o dítě.
 - pro **R5** to bylo napadení blízkou osobou, ohrožení života, pocit zklamání

DVO4: Co by oběti v rámci trestního řízení změnily a co by jim pomohlo snáze jím projít?

- příjemné prostory a zařízení, bezpečný prostor, profesionální přístup, lidské a empatické jednání, zdržení se nevhodných poznámek, nečinění předčasných závěrů, nevyslovování planých slibů, upřímnost, informace, první psychickou pomoc, neopakovat výslechy, zkrátit trestní řízení, znát svá práva

DVO5: Jak hodnotí svůj status oběti jako celek a k jakým následkům a změnám u nich došlo?

- u všech obětí došlo k životním změnám. Vyjma R5 došlo k velmi výrazným následkům a změnám dlouhodobého charakteru.
- v případě **R5** následky fyzického charakteru po zlomeninách nosních kůstek, a to v podobě nekomfortních pocitů v oblasti nosu
- **R3** se mimo domácí prostředí nechová přirozeně, omezuje se ve svých aktivitách, snaží se odhalit ve svém okolí potencionální nebezpečí, připravuje na další možný střet, vyhledává únikové trasy, ozbrojil se
- **R1, R2** a **R4** jsou v psychiatrické péči s naordinovanou medikací. R2 a R4 využívají služeb psychologa a R1 se snaží najít psychologa v blízkosti svého současného bydliště. U všech tří došlo ke změnám v myšlení i chování, zřejmě všechny trpí PTSP a museli velmi zásadním způsobem změnit svůj dosavadní život.

Výsledky výzkumného šetření naznačují, že 4 z 5 obětí byli místo adekvátní pomoci poměrně významně sekundárně viktimizováni. A jaké jsou hlavní zdroje a příčiny sekundární viktimizace obětí trestných činů v Karlovarském kraji? Dílem je příčinou systém trestního řízení, který zatěžoval oběti opakováním úkonů, ale hlavně svou délkou. Právě vlivem této délky žily a žijí oběti v nejistotě. Nemohou zdárně započít nebo dokončit ozdravný proces a žít znovu normálním životem. Možná ještě větším dílem k zraňování přispěly konkrétní osoby, ať již aktivně či pasivně. Nevhodný přístup, laxní přístup, nevhodná slova, neposkytnutí informací, nezajištění bezpečí nebo bolestivé útoky na oběť a její rodinu. To jsou významné zdroje rozvíjející sekundární viktimizaci. Všechny tyto a další fragmenty vytvořily obětem viktimizační klec, ze které se jen obtížně dostávají. Jen díky alespoň částečné protiváze v podobě vnější odborné pomoci jsou dnes dotazované oběti schopné alespoň částečně fungovat. Domnívám se však, že sekundárně viktimizační zátěž byla v mnoha případech zcela zbytečná. Znovu opakuji, že trestním řízením lze projít i s pozitivními vzpomínkami a respondentka R5 je toho důkazem.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo poskytnout částečný vhled do problematiky viktimizace obětí trestných činů. Ve stručnosti jsem se pokusil zmapovat základní informace o daném tématu a rovněž jsem se pokusil vnést do této práce část mých profesních zkušeností a názorů vytvořených na základě odborného pozorování.

Samotnou práci jsem rozčlenil do 4 hlavních kapitol a tyto následně do podkapitol odpovídajících zaměření kapitole hlavní. Teoretická část čítá 3 kapitoly a výzkumné části jsem věnoval 4. kapitole.

V 1. kapitole jsem se věnoval především základním pojmům, jejichž znalost a pochopení je základním kamenem pro další orientaci v problematice viktimizace. Nemohl jsem začít jinak, než představením vědního oboru viktimologie. Velmi stručně jsem charakterizoval pojem trestný čin a pojem trestní řízení. Následně jsem se snažil stručně charakterizovat oběť a zabrousil jsem do tématu mýtů o obětech. Pokračoval jsem v představení procesu viktimizace a popisu jednotlivých fází viktimizace, kterými může oběť projít.

V 2. kapitole jsem se věnoval právům oběti tak, jak jsou obsaženy v zákonu o obětech trestných činů. Z tohoto zákona jsem vybral pro práci nejdůležitější práva, které jsem snažil komentovat s důrazem na praktické využívání. Šlo především o základní zásady, právo na poskytnutí odborné pomoci, právo na informace, právo na ochranu soukromí a především právo na ochranu před druhotnou újmou.

Ve 3. kapitole jsem se pokusil velmi stručně nabídnout příklady možné prevence před hlubší sekundární viktimizací. Základním kamenem omezení sekundární viktimizace je vhodné jednání s obětí, kterou by měli aplikovat všechny osoby, které se vědomě s obětí setkají a komunikují s ní. Následně jsem popsal systém krizové intervence u PČR, jehož správné využívání může zásadním způsobem ovlivnit míru sekundární viktimizace obětí. Poslední část třetí kapitoly jsem věnoval několika vybraným psychoterapeutickým přístupům, které jsou vhodné pro oběti trestných činů a s jejichž pomocí se mohou oběti uzdravit.

Ve 4. závěrečné části jsem se věnoval výzkumnému šetření, které jsem pro účely této práce podnikl. Zvolil jsem formu kvalitativní výzkumného šetření za využití polostrukturovaných rozhovorů. Své příběhy, pocity a názory mi v rozhovorech poskytlo 5 obětí trestných činů. Mým cílem bylo zjistit, co od počáteční fáze pociťovaly oběti jako nejvíce útrpné. Hlavně jsem si ale přál zjistit, jaké jsou vlastně hlavní zdroje

a příčiny sekundární viktimizace, tedy získat odpověď na mou hlavní výzkumnou otázku. V rámci rozhovorů mi jednotliví respondenti vyprávěli svůj viktimizační příběh a zodpovídali jednotlivé tazatelské otázky zaměřené na jednotlivé fáze viktimizace. Nekladl jsem si za cíl na základě výpovědi pěti respondentů stanovit obecně platné výroky použitelné na celém území naší republiky. To ovšem ani není možné, jelikož každá oběť je jedinečná, stejně jako „její“ pachatel, jakož i prožitý skutek. Rovněž tak jsou jedinečné osoby, se kterými se oběti setkali. A tato jedinečnost, té které osoby, se mění v čase i místě. Z příběhů a odpovědí respondentů si však můžeme vytvořit představu o jejich pocitech a prožitcích během jejího setkání s trestným činem i během jeho následného řešení.

Z mého výzkumného šetření vyplynulo, že nám mnohým se ani nezdá jak velmi traumatizující může být zážitek oběti trestného činu. Bohužel však, i jak traumatizující může být zážitek při jeho řešení. Před započítím šetření jsem si nedělal iluze o tom, že trestní řízení je pro oběti přívětivé, ani že přístup policistů a dalších osob má jen pozitivní dopad. Z výsledků však nemám příliš radost. O to více rezonují výsledky při porovnání respondentů R1-R4 s respondentkou R5. U té byla míra zatížení v sekundární fázi minimální, a to díky souhře všech pozitivních faktorů. Proč to tak nemohlo být u všech respondentů? Proč to tak nemůže být u všech obětí trestných činů? Výzkumným šetřením se mi samozřejmě potvrdila teoretická východiska obsažená v teoretické části této práce. Tato jsem si vypůjčil od daleko zdatnějších odborníků na tuto problematiku a nemám argumentaci pro jejich zpochybnění.

Úplným závěrem bych zde rád uvedl svá přání a možná i podněty k možnému zlepšení situace obětí. V první řadě se domnívám, že kvalitní služba krizové intervence ihned při prvotním jednání oběti s policií může významnou měrou snížit rozsah sekundární viktimizace. Tento názor není pouze nepodloženou domněnkou. Jako krizový intervent a zároveň kriminalista jsem měl možnost vyzkoušet si práci s oběťmi v obou rolích. V několika málo případech jsem mohl být podporou oběti přímo během úkonů trestního řízení a i pouhým pozorováním byl vidět pozitivní dopad přítomnosti někoho, kdo v tu chvíli není policistou, ale empatickou podporou. V souvislosti s provedeným výzkumným šetřením se také upevnil můj názor, že bez získání dat a bez zpětné vazby obětí, bude posun k lepšímu mnohem zdlouhavější. Je tedy na čase zvažovat, zda by neměla být zavedena obdoba evaluačního dotazníku, která by nám nastavila zrcadlo a dopomohla ke zlepšení našeho přístupu k obětem. Na to samozřejmě navazuje i potřeba periodického vzdělávání odborníků v problematice zraňování obětí

a lze i zvažovat metodické změny v praktické aplikaci trestní legislativy, popřípadě urychleně dokončit nový trestní řád. Jelikož hlavní tíha komunikace s oběťmi spočívá na bedrech jednotlivých policistů, je třeba začít právě zde. Vzdělávací program pro policisty zaměřený na jejich pochopení viktimizace by byl velkým přínosem. Zároveň by mohla probíhat edukační kampaň přímo na jednotlivých útvarech. Dle mého je nejdůležitější, aby se policisté dokázali vcítit do oběti a pochopili, co v tu chvíli prožívá. K tomu by mohly dopomoci realisticky vytvořené modelové situace, které by vtáhly účastníky do problematiky. Rovněž by bylo na místě vytvořit vzdělávací publikace, které by jednoduchým a poutavým způsobem představily prožívání obětí. Doplnit je mohou krátké filmy v období kampaně „Nemyslíš, zaplatíš!“, ve kterých by mohly být představeny reálné příběhy. Většině policistů totiž chybí zpětná vazba. Málokterý zažil, že by jim oběť popsala jak se tehdy u toho trestního řízení cítila, co jí nejvíc bolelo a co by jí naopak pomohlo. Takže evaluace, reflexe, publikace, edukace, zážitek, periodika.

Cíle, které jsem si vytýčil v úvodu mé práce i záměry mého výzkumném šetření považuji za splněné.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BAŠTECKÁ, Bohumila a kol. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. 299 s. Psyché. ISBN 80-247-0708-X.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 431 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-86473-86-4.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015. 318 stran. ISBN 978-80-7380-581-4.

GJURIČOVÁ, Šárka, KOCOURKOVÁ, Jana a KOUTEK, Jiří. *Podoby násilí v rodině*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000. 101 s. ISBN 80-7021-416-3.

HIRSCH, Mathias. *Schuld und Schuldgefühl: zur Psychoanalyse von Trauma und Introjekt*. 2. Aufl. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, ©1998. 341 s. Sammlung Vandenhoeck. ISBN 3-525-01435-X.

HOFMANN, Arne. *EMDR: terapie psychotraumatických stresových syndrómov*. Trenčín: Vydavateľstvo F, 2008. 252 s. ISBN 978-80-88952-51-0.

JOCHMANNOVÁ, Leona. *Trauma u dětí: kategorie, projevy a specifika odborné péče*. Vydání 1. Praha: Grada, 2021. 218 stran. Psyché. ISBN 978-80-271-2842-6.

KRATOCHVÍL, Stanislav. *Základy psychoterapie*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2012. 403 s. ISBN 978-80-262-0302-5.

MOŽNÝ, Petr a PRAŠKO, Ján. *Kognitivně-behaviorální terapie: úvod do teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: Triton, 1999. 304 s. ISBN 80-7254-038-6.

MAREŠOVÁ, Alena. *Resortní statistiky - základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. 148 s. Studie. Vybrané metody kriminologického výzkumu; sv. 2. ISBN 978-80-7338-110-3.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2. nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 276 s. ISBN 978-80-246-1916-3.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. 208 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3133-9.

SOCHŮREK, Jan. *Nástin vybraných problémů viktimologie*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita, 2003. 81 s. ISBN 80-7083-745-4.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. xliv, 1009 s. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-496-4.

ŠOLCOVÁ, Iva. *Vývoj resilience v dětství a dospělosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. 102 s. Psyché. ISBN 978-80-247-2947-3.

ŠVARŤÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. vyd. Praha: Portál, 2014. 384 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Vydání 1. Praha: Grada, 2016. 168 stran. Psyché. ISBN 978-80-247-4849-8.

ZBOŘILOVÁ, Klára. *Oběti trestných činů : Základy viktimologie*. In Gillernová, Ilona, Boukalová, Hedvika, et al. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. s. 280. ISBN 80-246-1293-3.

Legislativa

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1961. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. ze dne 30. ledna 2013 o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>

ČESKO. Pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách In: *Sbírka interních aktů řízení Policie České republiky*.

ČESKO. Zpráva o činnosti týmu KI PČR KVK za r. 2022 ze dne 27.02.2023.

Internetové zdroje

Česká kriminologie 1–2/2021 — Čeština. [online]. Copyright © [cit. 10.04.2023] Dostupné z: <https://ceskakriminologie.cz/cs/archiv/2021-120132> [online].

Institut pro kriminologii a sociální prevenci - Úvod. [online]. [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/index.html>.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci - Publikace: Studie [online]. [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/p_stud.html#s2015

Krádeže a podvody na seniorech - Policie České republiky. *Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kradeze-a-podvody-na-seniorech.aspx>

Oběti trestné činnosti - Portál justice. [online]. Copyright ©2017 *Ministerstvo spravedlnosti České republiky* [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/rozvoj-sluzeb-pro-obeti-trestne-cinnosti?clanek=registr-poskytovatelu-pomoci-obetem-trestnych-cinu>

Odborná knihovna. *Šance Dětem* [online]. Copyright © [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/odborna-knihovna>

Statistiky kriminality. Dokumenty - *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

Veřejná databáze. Statistiky – Kriminalita – Trestné činy. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 10.04.2023].

Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31008&pvo=KRI05&str=v32&evo=v104!_KRI05-H-6068_1

Přílohy

Přepisy jednotlivých rozhovorů s respondenty **R1** až **R5**

R1 – délka rozhovoru 1 hod 48 min

Okruh č. 1 – obecné informace

(O1 TO1) Uveďte své pohlaví

žena

(O1 TO2) Uveďte svůj přibližný věku v rozmezí 5 let (např. 20-25)

40-45

(O1 TO3) Uveďte okres svého bydliště

Sokolov

(O1 TO4) Jakým trestným činem Vám bylo ublíženo? (postačí laicky)

Znásilnění, omezování osobní svobody, vydírání

(O1 TO5) Jaká doba od tohoto činu uplynula? (postačí přibližně)

Přibližně rok

(O1 TO6) Kde a kým byl trestný čin prvotně oznámen?

Oznámila jsem to sama na státním zastupitelství

(O1 TO7) Jaká součást následně vedla prověřování/vyšetřování?

Vyšetřovala to kriminální policie

(O1 TO8) Jak bylo trestní řízení ukončeno? (odložení x odevzdání + potrestání za PŘ x odsouzení)

Policie vyšetřování ukončila a předala na státní zastupitelství. Teď čekám na soud.

Okruh č. 2 – informace o trestním jednání/primární viktimizace

(O2 TO1) Popište průběh trestného činu

Jsem už nějakou dobu v invalidním důchodu. Že je něco špatně mi začalo docházet postupně. Zjistila jsem, že jsem pořád zavřená doma a tam mě on chtěl mít. Nikam jsem nesměla. Vyhovovalo mu, že když přijde z práce, tak jsem doma, má uklizeno, uvařeno. Tak se prostě najedl, sedl si k televizi a pak prostě vyžadoval pohlavní styk. Časem to pro mě bylo dost nepříjemný, nebavilo mě to, nechtěla jsem to (pohlavní styk). Byla jsem i taková psychicky unavená. Pořád doma mezi čtyřma zděma. No až se to potom začlo stupňovat s mojí psychikou. Šla jsem za svojí obvodní doktorkou a ta mě poslala k psychiatrice, která mě vyšetřila. Své obvodní doktorce jsem se totiž časem svěřila co se u nás doma děje. Že prostě nikam nesmím a že mi začíná i vyhrožovat. Psychiatricka mě vyšetřila, dávala mi nějaké konkrétní otázky a předepsala mi léky. Tak jsem potom vrátila domů a řekla jsem příteli, že jsem nemocná a ať mě nechá na pokoji. Chtěla jsem po něm, aby mě nechal v klidu abych si odpočinula. Prostě aby si mě nevšímal a dělal jako že tam nejsem. Bohužel se to nějak, no ten sex prostě vyžadoval. Prostě, že má to co má mít a tohle nemá. Chtěl mít ten standard včetně sexu. Tak jsem jednoho dne navštívila vedoucí obvodního oddělení s tím, že bych chtěla poradit co mám dělat, že se u nás děje tohle a tohle. Že mě prostě omezuje na návštěvách, prostě když jsem jela na návštěvu, tak musel se mnou. Bez něj jsem se nemohla nikam hnout. Prostě žárlil. On se mi i přiznal, že nechtěl, abych chodila do práce, protože měl strach, že bych si tam někoho našla. Říkal i jak mu na mě záleží, že mě miluje a takový ty sladký řeči pořád dokola. No a tak jsem prostě si domluvila s paní vedoucí schůzku, protože ona má prostě hodně práce. Tak jsem s ní mluvila v jedné místnosti v soukromí a paní vedoucí mi poradila, že má prostě z toho bytu odejít. A já jí říkám, že nemám kam, že u syna je to složitý a dcera měla garsonku v té době. S otcem, no v té době jsme tak nějak bavili, ale potom se to nějak, to je prostě teď složitější vysvětlit. Prostě jsem v tu danou dobu neměla kam jít, abych z toho bytu odešla a nebyla v přítomnosti jeho. I když on by si mě stejně našel a přemlouval. No a ž pak to vygradoval potom tím, že byly hádky kvůli tomu sexu a tak mě začal i vyhazovat z toho bytu. Tak jsem neváhala, vzal si tašku a šla jsem, ale vzápětí jsem ho měla za zády. Asi si myslel, že třeba nastoupím

k někomu do auta, že mám třeba nějakýho milence. Jak jsem prostě vylezla z bytu, tak jsem ho měla hned za sebou. Že to tak prostě nemyslel a tak podobně. V těch prvotních chvílích jsem si říkala tak dobrý, že to jen nějak přehnala a šla jsem domu. Potom se to ale opakovalo a i o Vánocích mě vyhodil. No a tak mě u vedoucí zarazilo, že to byla jako jenom rada a ani neoznámení. Myslím si, že měla asi zakročit trochu jinak. Že měla jako něco sepsat, že je třeba nějaký to omezování a jediný co mi poradila, abych šla z toho bytu pryč. Když jsem neměla kam, tak jsem se tam musela zase vrátit. Pak mě přítel, když jsem brala ty léky, tak asi po týdnu mi říká takový ty narážky co mi dávaj. Že mi to vůbec nezabírá, to se mnou nic neděla. Tak jsem mu řekla, že ty prášky nejsou na týden. To je na delší dobu, že jo. Pak už začaly takový ty narážky, že má svoje potřeby, že je chlap, že má vedle sebou ženskou a jsem k ničemu. Tak jsem se mu snažila vysvětlit, že teď o to nemám zájem, že k tomu mám odpor a takový. No až se potom zase vygradovalo k tomu, že jsme seděli u televize a já přes sebe měla takovej dlouhej župan jako každě večer. On měl nataženou takovou matračku před sedačkou a já seděla na té sedačce. A on to asi prostě nějak nevydržel a tak došlo k tomu znásilnění. Ale takovým způsobem, že já jsem ho ale ze strachu nedokázala jakýmkoliv způsobem nějak odkopnout s tím, že mi třeba ublíží ještě nějak víc. U něj ale byla výhoda, že já jsem věděla, že tak jeho potřeba bude taková velmi rychlá. Prostě to trvalo tak dvě tři minuty a já jsem věděla, že to nějak přetpím, ale ten strach mi nedovolil ho nějak odkopnout nebo odstrčit. Neměla jsem ani sílu, ani odvalu. Prostě ten prvotní šok, i to ponížení. Utýct z toho bytu, když byl třeba v koupelně. To byla taky garsonka, tak toho místa tam moc nebylo. Nebo třeba vyskočit z okna, nějak utýct. Ten strach mi to prostě nedovolil. Já jsem prostě věděla, že on by si mě stejně našel a utíkal za mnou. (Jak dlouho trvalo tohle Vaše žití, nežití?). Takový to omezování, to trvalo určitě rok, no spíš třičtvrtě roku možná. (Myslíte to to nyní popisujete, ty nejhorší zážitky?). No, ano. (A byly tam před tím nějaké náznaky? Myslím, že to jeho chování by takové mohlo být.). No já jsem to brala. Na něm prostě bylo vidět, že mě jako opravdu má rád. Pomáhal mi. Třeba jsem něco nesla, tak mi to vzal. Takové ty běžné chlapské pomoci. S taškama pomůže, udělá kafe nebo tak. Třeba když jsme jezdili k jeho mámě a seděli u kafe na zahradě, tak si mě všimal. Mě to prostě dělalo dobře, že si mě po takové době nějaký chlap všimal, že mě má rád. Pak jsem si ale začala všimat, že je to až

moc. Že nemám svoje soukromí. I když jsem se mu snažila vysvětlit, že každý chlap má svoje koníčky a každá ženská má svoje koníčky, svoje kamarádky. Že když si chce zajít za kamarádkou na kafe a pokecat si prostě jako ženská se ženskou. Že on má taky svého kamaráda za kterým si zajde a jdete na pivo. Že prostě já sedím pořád doma mezi čtyřma zdma., že nikam nesmím. A on, že mi nic nezakazuje. Jenže to bylo pořád v kolik přijedu. Když jsem přijela třeba za čtyři hodiny, tak to bylo, že kde jsem tak dlouho. Když jsem přijela třeba za hodinu, tak ty jsi tu nějak brzo. Prostě pořád takovýchle narážky. Mě to prostě připadalo, že on žárlí a myslí si, že jezdím za nějakým milencem. Ale já jsem mu kolikrát vysvětlovala, že prostě o chlapi nemám zájem. Prostě že se léčím z nějakého stresu a potřebuju se dostat zpátky do normálního života. Že potřebuji komunikovat s kamarádkama, za známýma, zajet si na hřbitov. Ale on prostě furt, že přece jezdíme spolu za známýma. Ale já chtěla pokecat s tou svojí kamarádkou, se kterou jsem dřív dělala léta v práci. Shodou okolností je zrovna ta moje kamarádka svědkyně, protože jsem se jí postupem času začala svěřovat s tím, co se u nás děje a že mě prostě hlídá. No a s tím jedním skutkem jsem se svěřila jen jedné osobě. Svému švagrovi, který je bývalý policista, a také si prošel problémy. Pomáhal mi s insolvencí a všiml si, že jsem nějaká divná. Tak jsem mu to řekla, protože je to rodina. Vlastně mi přítel bránil s v té insolvenci. Že z důchodu to nezvládnou, a že nepracuju. (A přítel normálně pracoval a měl příjem?). No pracoval na černo. Potom byl na pracáku kvůli sociálnímu a zdravotnímu. (Směřuji k tomu, zda on byl tím, kdo měl z vás dvou příjem a Vás držel doma. Kvůli závislosti, protože on byl tím živitelem). To on zase spíš vydělával na svoje alimenty. Samozřejmě dal takhle peníze na stůl, ale prostě muselo se jet nakoupit. Bydleli jsme v takové malé vesnici, kde nic nebylo. I tohle mi přišlo jako že si mě tam nastěhoval abych byla odstřižená od světa. A jak se utratily ty peníze, tak mi řekl, že potřebuje na zaplacení těch alimentů. Říkala jsem mu, že nejsem povinná mu to platit. Vždy na mě takhle vybalil nějaké placení. On byl na to placení takový hrozný flegmatik. Neřešil to. Prostě se vždycky vyždímal ten můj důchod na nějaké placení. Mě potom přišlo, že se snaží ze mě ty peníze vždycky nějak vyždímat abych se potom nikam nedostala. Já jsem jezdila k mé psychiatrice nebo do obchodu, ale pořád jsem musela koukat na hodinky abych byla včas doma. Ve výsledku jsem mu nechala i svoje auto. Byla jsem z toho jeho vyptávání tak otrávená, že jsem už neměla

ani chuť na to auto a někam jezdit. Potom i prostě i vylézt z baráku. Jen s pejskem na dvůr. Na všechno jsem prostě rezignovala. Mělo bylo opravdu zle. Věčný výčítky, narážky. Já jsem mu dala i klíče od bytu a řekla mu, že budu prostě doma, že nikam nebudu chodit. I toho psa že vyvenčím z okna. Úplně jsem to vzdala. Potom to se mnou vygradovalo tak, že mě paní doktorka poslala do nemocnice. Tam jsem byla čtyři měsíce. Bylo tam nádherně. Za mnou se zavřely dveře a já jsem byla v bezpečí. On nevěděl kde jsem. Nikdo to nevěděl. Neměla jsem takový ten strach, že když jdu na procházku, tak tam bude někde čekat. Doma jsem mu řekla, že mě nemá kontaktovat, že mi stejně vezmou telefon. Já jsem tam přetáhla ten pobyt o měsíc. Normálně tam člověk má být tři měsíce, ale když je vám zle, tak to o měsíc prodlouží. A najednou mi doktorka řekla, že už musím jít domů. A já jsem si uvědomila, že nevím co teď. Tak jsem oslovila neziskovou organizaci. Zeptali se mě čeho jsem se ochotná vzdát. Tak jsem řekla, že všeho, ale že chci začít někde znovu, sama, v nějaké garsonce, že třeba někde pracovat na částečný úvazek. Já jsem potřebovala kontakt s lidma, to bylo úplně šílený. Jenže v té době byl problém najít bydlení. Všude byli Ukrajinci a tak podobně. Tak jsem začala bombardovat dceru. Jenže tam měla tu malou garsonku. Vyzvedla mě v nemocnici, ale neměla jsem kam jít. Tak jsem se nechala odvézt k bydlišti, k němu. On zrovna přicházel se psem. Já jak jsem ho zahlídla, tak jsem šla do kolen. Prostě jsem se složila. Teď jsem zavolala toho mýho pejska po kterým se mi tak strašně stýskalo. On mě nějdřív nepoznal, ale pak běžel ke mně, tak jsem byla šťastná. Dcera mi řekla ať jdu auta a odvezla mě do hotelu, kde jsem mohla přespat. Jenže já měla její auto plné věci co jsem měla v nemocnici. Potřebovala jsem to vyprat. Řekla jsem jí, aby mě odvezla domů, že to prostě nějak překousnu. A tak to bylo. On si mě nevšiml, koukal na televizi a já prala a dávala si do kupy ty věci z nemocnice. Pořád jsem ale byla napjatá, ve stresu. Přemýšlela co bude, co bude večer, co se stane. Sama sobě jsem říkala, že tam nesmím být, že je to špatně. Šťastnou náhodou jsem se skamarádila s jedním pacientem v té nemocnici. Prostě on má také problémy. Je to ale jako sourozenecký vztah, nic jiného v tom není. A on mi nabídl, že mi pomůže, protože má volný byt. (A v době kdy jste se vrátila z té nemocnice, to už bylo po Vašem oznámení? A tehdejší přítel to věděl, že jste to oznámila?). No to je také otázka. Tehdy při tom výsledku mi paní vyšetřovatelka, že si ho pozvou. Potom jsem se vrátila domů a ona mi volala, že si ho pozvala a on se

dostaví k podání vysvětlení. Ptala jsem se jí jestli mu řekla o co jde a ona mě ujišťovala, že ne. Potom byl on asi dvacet minut doma, sedl si ke mně a ptá se mě jestli jsem na něj byla podat trestní oznámení, že má jít podat vysvětlení. A já mu říkám, ale úplně v klidu. Co si vůbec myslel, že mu já tohle budu trpět celý život. Že já jsem prostě úplně psychicky zničená. Že už jsem to nevydržela a šla to oznámit. On furt nevěděl o co jde. Pak mi říká, že si vědom, že mi ublížil, že mi nechtěl ublížit, že tohleto nechtěl. Říkám mu, že ať mi to nevysvětluje. Už jsem byla v té fázi, že jsem byla úplně v klidu. Prostě jsem mu to v klidu říkala a vůbec mě nezajímalo co říkal on. A pak se stalo to, že on se vrátil z toho podání vysvětlení a choval se prostě jakoby se nic nestalo, že si jako snad na něj někdo něco vymyslel. Přišlo mi, že to nebral vůbec vážně. A přišlo mi to tak až do nedávna. On má svého právníka a ještě nedávno mi posílal sms, ale já jsem je vůbec neotevřela. Psal mi i jinde než jsem si ho vymazala z přátel. Psal mi takové to, že si je vědom, že mi ublížil, že to nechtěl. Prostě pořád takové ty sladké řeči. Mě připadlo jakoby vůbec nechápal co se vážného děje. Psal mi třeba, že zase tak moc mi neublížil, že jsem to musela jít oznámit. Potom zase přestal psát, když měl toho advokáta. No a vlastně já když jsem šla odtamtud, tak jsem měla jen pár věci na sebe. Tak mi paní magistra řekla, že se mám domluvit třeba s dcerou nebo někým jiným z rodiny, aby mi u něj vyzvedl věci. Neměla jsem tam ale chodit já, aby se to nějak špatně nevyvrátilo. Aby třeba pak neříkal, že jsem tam něco ukradla nebo prostě se něco nestalo. Já jsem tam byla vlastně po té nemocnici asi ještě týden dva. A potom pustili toho mého kamaráda. Já jsem pak využila příležitost, když byl přítel v práci, sbalila si svoje věci, naházela je do auta a odjela. (Vy jste tedy vyprávěla, že na Vás sexuálně útočil a že Vás nějakým způsobem omezoval. Byly z jeho strany třeba i nějaké fyzické útoky?). To ne, to on nedělal. Když jsem byla u té psychiatricky a vyprávěla jí to, tak ho označila za psychopata, že on mě prostě umí ovládat přes sladké řečičky.

(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?

Fyzické zranění jsem neměla žádné. Ptala se mě i policie, byla jsem na prohlídce i na gynekologickém vyšetření. To on si dával sakra pozor. Prostě se jen uspokojil během té chvíle. Nejhorší asi bylo to ponížení, ta nesvoboda. A samozřejmě jsem byla úplně psychicky na dně.

(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

No, že prostě nemám svobodu, že nemůžu nic, jsem od všeho omezená, úplně paralyzovaná. Ten strach mi nedovolil nic. Snažila jsem se mu to nejdřív vysvětlovat jak to mají normální lidi, ale prostě nic. Pak už jsem byla unavená, i fyzicky. Nemohla jsem nic. Bála jsem se co zase vymyslí, co bude řešit. Ale potom co mi udělal, tak jsem měla strach i spát. Nemohla jsem spát, protože jsem měla strach co si zase dovolí. Takže jsem nespala. Prostě se něco šustlo a já hned byla v pozoru co se děje. Paní doktorka mi potom napsala i léky na spaní. Prostě jsem byla člověk bez života, úplně vycucaná, vyždímaná. Pak jsem si dokonce i vycvakala prášky a on na mě tak koukal. Naštěstí při mně stál nějaký anděl strážný a já jsem byla tak unavená, že jsem prostě usnula. Když se pak probudila, tak jsem říkala, co jsem to sakra chtěl udělat. Že tu mám děti. Jsem mu i říkala, že když je takovej frajer, tak ať skončí se mnou, s těma praškáma. On říkal, že jo, že beze mě nemůže být. Nakonec na ty prášky nedošlo a asi bylo štěstí, že jsem prostě tak unavená usnula. Jsem na sebe byla naštvaná co mě to napadlo, že tu mám děti a on mi za to přeci nestojí. Mě opravdu hodně pomohla ta nemocnice. Tam jsem se cítila v bezpečí hned jak se zavřely dveře. Lidi tam byli jako rodina. Všichni měli svoje psychický potíže. Když někdo brečel na chodbě, tak jsme se objali. To byla terapie objetím. To bylo tak hezké, protože to mi i v tom vztahu chybělo.

(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?

Posttraumatický syndrom, syndrom týrané ženy, porucha přizpůsobení. To mi řekli ti soudní znalci.

(O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?

Ano, musela. Nebylo vyhnutí, musela.

(O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?

Řeším to i nadále. Nevím jaký je výhled. Psychiatrička mi teď dala silnější léky. Není se čemu divit, protože teď čekám ten soud. Taky mi paní doktorka napsala žádanku na lázně. Teď se ještě domlouvám na psychoterapii.

(O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?

Před tím jsem měla normální život. Prostě normální, harmonické. Potom mi začalo docházet, že s ním je něco špatně. Prostě ten rok byl strašný, to nebyl život. Katastrofa.

(O2 TO8) Byla jste obětí trestného činu jen v tomto jediném případě?

Ano. To bylo poprvé, ale stálo to za to.

Okruh č. 3 – informace o trestním řízení/sekundární viktimizace

(O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Nejdřív to státní zastupitelství. Tam jsem u okýnka řekla o co jde a přišel státní zástupce. Vzal si mě s sebou do kanceláře. Byl to teda mladý muž. Začali jsem to sepisovat, teda zapisovala to zapisovatelka. Samozřejmě začaly nervy pracovat, tak bylo probřečený, rozklepaný, protože jsem musela vlastně mluvit o tom co se dělo. Potom jsem se teda nějak uklidnila a bylo sepsaný, podepsaný. Potom mi řekl, abych jela to obvodní oddělení. Asi to tam mezitím nějak poslal nebo tam zavolal, netuším. Prostě už to tam věděli. A vlastně jak jsem říkala, tak jsem byla úplně nejdřív na tom obvodním oddělení, kde jsem se bavila s tou vedoucí. Tam jsem si vlastně jen popovídala a dostala jsem tu radu, že mám z toho bytu odejít. Já jsem tam vlastně šla, aby jako policie měla nějaký záznam o tom, že se u nás doma něco děje. Ale to se nestalo, nic se nepsalo. Prostě se mnou mluvila jako v soukromí, v uvozovkách jako kamarádka, která mi radila, že mám od něj odejít. (A řekl Vám někdo, že existuje institut vykázaní ze společného obydlí?). Ne, to mi nikdo neřekl.

(O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu?

Řekla bych, že jsem byla spokojená. Tak na 80-90%. Prostě jsem jako byla psychicky rozhozená, protože jsem to tam musela vyprávět, ale chápala jsem, že prostě musím. Možná i že to byl muž, tak jsem byla nervózní, nevím. Prostě dobrý. Prostory no, taková malá kancelářička. Celkově dobrý.

(O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Přijela jsem tam na obvodní oddělení a mluvila jsem s nějakým mužem. Neměl uniformu, nevím kdo to byl. Ten mě tam zavedl na nějaký místní úřad, kde

v kanceláři sídlí ta paní vyšetřovatelka. S tou jsem se dole v suterénu domluvila, kdy přijdu, na určitý datum. A potom v ten datum jsem tam přišla a vyslychala mě. Tam ty prostory byly také v pohodě. Ještě jsem si vzpomněla, že to už to bylo vlastně po tom oznámení. Asi někdy před těma Vánoce. To mě zase vyhazoval, tak jsem volala policii. Šla jsem ven na dvůr. On potom vyšel na dvůr aby věděl co se děje. Mezitím mi volala ta hlídka, že mám být někde venku od něj. No a on mi říká, jaký že frajer přijede a rozbije mu hubu. A že mi nějak frajer nejede. No a mezitím tam přijelo to policejní auto. Jeden policista si měl vzal úplně mimo před barák a ten druhý šel mluvit s ním na ten dvorek. Já úplně v totálním třesu a brečení. Neumím to popsat. Mezitím ten policista co mluvil se mnou volal té mojí vyšetřovatelce, protože se znali. Co si říkali, to netuším. Ale to chci taky potom říct, že se mi nelíbilo. Paní vyšetřovatelka mu asi zřejmě řekla, že je to jako mezi náma jen nějaká neshoda. To už ale bylo po tom oznámení. Ona už ode mě všechno věděla. Po tom co s ní domluvil, tak mi řekl, že mám jít domů. Já už byla celá vymrzlá. Tak jsem šla a oni si ho vzali do auta. Odvezli ho tenkrát do vedlejší vesnice přes noc k mámě s tím, že domů mám jít až druhý den a máme si to vypovídat. (Když tedy shrneme všechna Vaše následná jednání s těmi orgány, jak jste se cítila? Bezmocná jsem se cítila. Prostě žádná pomoc. Já jsem jako chápala, že ho odvezli na tu jednu noc. Já jsem ale nevěděla jestli se nevrátí a nerupne mu v bedně. Nebo druhý den co se stane až přijde. Mě potom už přišlo, i jak s tou vyšetřovatelkou mluvil ten policista, že ta vyšetřovatelka mi nevěří. Já nevěděla co ten přítel jí tam napovídal. Prostě jsem cítila nedůvěru. Byl to můj pocit. Přímo najevo mi to ona nedala, ale tak jsem se cítila z těch telefonátů a komunikace. Ale já jsem přece proto podstoupila to vyšetření u těch znalců. Ale prostě ten postup tý vyšetřovatelky, já prostě nevim. Já jsem volala na tu policii, já byla na té policii, protože jsem čekala nějakou pomoc. Nějakou oporu. I kdyby třeba mě odvezli někam od něj. Já chtěla pryč od něj. Říkala jsem jim to. Říkala jsem jim, že jsem v trestním řízení, že mi furt ubližuje a že prostě chci pryč. Že mám strach a nemůžu nic. Odvezli ho na noc a to bylo všechno. (Vysvětluji institut vykazání, činnost IC, návrh na předběžné opatření. A tohle Vám nikdy nikdo neřekl, že něco takového existuje? Že násilná osoba je vykazaná a ta oběť je domácím prostředím v bezpečí.) Ne, tohle jsem vůbec nevěděla. To mě právě

zaráželo, že není žádná pomoc. Mě se právě ulevilo, když jsem šla na státní zastupitelství. Prostě jsem byla ráda, že jsem udělala ten krok.

(O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?

Třikrát. Jednou státní zastupitelství a dvakrát před policií. Jednou to bylo pod těma kamerama.

(O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech oběti?

Ano byla.

(O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)

Zmocněnec nejdřív nebyl. V té době nebyl nikdo. Pak jsem s tím svým švagrem volala na Probační a mediační službu a tam mi dali kontakt na jednoho pána. Ten si přečetl ty moje výpovědi a že ten můj případ tedy vezme. Jenže potom se to nějak zaseklo a já pořád neměla podepsanou tu plnou moc. Potom jsem nastoupila do té nemocnice a pořád mi volala vyšetřovatelka, že ještě potřebuje výsledky, a potřebuje tohle tamto. Snažila jsem se jí i jemu vysvětlit, že se nemůžu jen tak sebrat v době hospitalizace a někam jet. Potom mi přišlo pozvání k těm soudním znalcům, jenže já byla v té nemocnici. Tak jsem se toho pana zmocněnce ptala jestli tam musím, když jsem hospitalizovaná. On mi řekl, že nejspíš musím a řekl mi ať tam teda, že on tam dorazí a podepíšu mu tu plnou moc. T se nestalo. Do té Prahy jsem se dostala díky neziskové organizaci. Prostě jedna moje spolupacientka jela domů a vzala mě s sebou. Tam na mě čekala paní z neziskové organizace a doprovodila mě do té budovy k znalcům. Já Prahu neznám, tak nevím jak bych to nenašla. Tak jsem tedy u pana psychiatra a psychologa podstoupila ty výsledky a testy. No a pan zmocněnec nikde. Nakonec jsem se dozvěděla, že o s tou pomocí obětem praštil a už to nedělá. Takže jsem po tom propuštění z nemocnice znovu volala na Probační a mediační službu. Tam mi dali kontakt na pána, který pomáhá obětem a ten mi dal kontakt na paní advokátku. Ta je úplně úžasná. Zařídilo se to úplně rychle. Rychle podepsaná plná moc a už to jede. Psychologická pomoc ze strany policie ne. Do intervenčního centra jsem akorát volala o informace a kontakty. Potom mi pomohla ještě nezisková organizace.

(O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?

Krizový intervent ani policejní psycholog nebyl.

(O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?

Nemůžu hodnotit, protože nebyla. Chodila jsem ke své psychiatři.

(O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTŘ?

To už jsem vlastně řekla. Prostě bezmocná, bezradná. Že mi nikdo nepomůže. Také, že mi nevěří.

(O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)

Ještě nebylo, tak nemůžu hodnotit.

(O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?

Hodnotím to nedobře. Žádná pomoc. Prostě nevím. Já jsem musela z té nemocnice jet znovu tam. Já už ho nechtěla vidět. Měla jsem strach. Napadlo mě jestli mě třeba nezabije. Že nějaký rok navíc je už jedno. Pokud jde o chování jednotlivých policistů, tak od té vyšetřovatelky mi přišlo, že to jako zlehčovala. Prostě jako že to bude dobrý, to přejde. Připadala jsem si jako, že jsem nějaký kus, který přišel a nemá co dělat, tak si vymýšlí takové věci. Že z obyčejných hádek si vymýšlí tohle. Prostě ona mi přišla taková otrávená, že ještě jako musíme tohle a tamto. Že se vůbec se mnou jako zahazuje. Takový pocit. Nelíbilo se mi to. (Co by třeba musela udělat nebo říkat aby Vám bylo lépe? Zkuste mi to říct.) No já nevím. Teď když jsem se dozvěděla o tom vykazání, tak třeba to. Ona mi dala kontakty na azylové domy a asi si myslela, že hned ten den mě tam vezmou. Ale nebylo kam. Všude byli ti Ukrajinci. Obvolala jsem nejspíš takových 6-7 azylových domů. Všude pořádník. Žádné místo. Tak jsem jí to volala a ona, že no vidíte, že si myslela jak budou mít místo a já alespoň půjdu z toho bytu. Říkala jsem bohužel, že není kam. Jí prostě zaráželo, že jako jsem pořád s ním, ale já neměla kam jít. Všude jsem říkala, že nemám kam jít. (A zkuste mi říct příklad nějakého chování, příklad nějaké takové té lidské podpory, které by Vám pomohli. Zkuste si představit, že teď za mnou přijdete, tak jak bych se měl chovat, co bych měl říkat, aby Vám bylo lépe?). Nevím.

Třeba poradit co mám dělat. Jako cítit takový ten zájem a že mě někdo chápe. Je to hrozně těžké vysvětlit.

(O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?

Tam bylo všechno v pohodě. Nemám, co bych vytkla.

(O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?

Nemůžu zatím hodnotit.

(O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)

První zmocněnec mě zklamal. Aniž by mi řekl, tak skončil. Potom velmi kladně hodnotím pána z pomoci obětem. Ten byl skvělej. Prostě jako má přístup on, takový by měla mít i policie. Takový vstřícněj, ochotnej. Cítila jsem se příjemně, bezpečně. To samé s paní zmocněnkyní. Příjemná, cítila jsem se dobře, povídala jsem si. Bylo mi dobře, že za mnou někdo stojí, pomůže mi, že v tom nejsem sama. Ze znalců jsem byla hodně nervózní, když jsem tam jela. Přístup jak jednoho, tak druhého úplně v pořádku. Profesionální, super. Odcházela jsem od nich s pocitem, že se zase něco děje.

(O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?

Nemám zatím žádnou zkušenost.

(O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?

Je to příliš dlouhý. Prostě už je to přes rok a ještě nebyl soud. Já myslím, že to pro mě bylo dlouhý i proto, že jsem nevěděla, že se něco děje. Prostě žádná informace a už jsem si myslela, že se to zametlo pod stůl. Potom přišli ti znalci, tak jsem si řekla aha, něco se přeci jen děje. Myslím si, že kdybych prostě věděla jestli se něco dělá nebo neděla, tak by mi to pomohlo.

(O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?

Mám z toho takový zvláštní pocit. Chápu, že neměli takový nějaký hmatatelný důkaz na mě. Já jsem jim ale říkala, že on na tohle byl hodně opatrněj, aby na mě nebylo nic vidět. Že se to všechno dělo psychicky. Nevim. Prostě to trvalo

dlouho. Třeba některé řízení trvá i déle. Prostě, když mají důkaz, že jsem kvůli tomu na tom špatně psychicky, tak já nevím. Prostě proč ho teda nevykázali? Proč to všechno bylo na mě? Zařídte si bydlení, zařídte si tohle a tohle. Prostě pocit jako když je jim to všechno jedno co se děje.

(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?

Když to shrnu, tak jsem měla pocit, že jsem v tom sama, neměla jsem pocit bezpečí a všem je to jedno.

(O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?

Že by mi přímo řeklo něco ošklivého, to ne. Prostě spíš jako, že jsem cítila tu lhostejnost. Necítila jsem se dobře v tom.

(O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?

Ne.

(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?

Ano

(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?

Tak padesát na padesát. Chtěla bych to mít už za sebou. S tou psychikou to bude ještě asi na dlouho. Mám takové ty stavy úzkosti a tak. Chtěla bych prostě začít nový hezky život, pracovat, žít jak já chci. Není to ono. Je to na dlouhý lokte. Na jednu stranu chci aby už to trestní řízení u konce, ale potom mám zase strach co bude někdy potom až ho pustěj. Já vím, že je blbí takhle o tom už teď přemýšlet. Snad nějakých pár let dostane. Uvidíme. Třeba to nebude tak zlý. Prostě aby už tam byl ten rozsudek. Žádali jsme i odškodnění za nemajetkovou újmu. Mám teď tříměsíčního vnoučka, tak mám trochu radosti. V klidu a postupně začít a přidávat do svého života další věci.

(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin

Asi kdyby tam byli takoví lidi jako je ten pán od pomoci obětem trestných činů a paní zmocněnkyně, tak bych klidně i šla. Tam jsem pocítovala nějakou pomoc. Ochota, povídání, vysvětlení. U paní vyšetřovatelky tam to nebylo. V každém rohu kamera, asi ještě státní zástupkyně a nějaký pán co ovládal ty kamery. Prostě pro mě to bylo poprvé takový výslech. Já jsem byla strašně nervózní. Samozřejmě jsem si ani nemohla vzít ty svoje léky. Myslím si, že mě na to mohla líp připravit, nějak mě navést. Já jsem prostě byla nervózní, viděla jsem ty kamery a měla jsem knedlík v krku. Na spoustu věcí jsem si nemohla vzpomenout a hodně věcí jsem tak nevyprávěla. Na to jsem si vzpomněla až teď po nějaké době léčby. Seděla jsem tam prostě a odpovídala jednoduše. Plno věcí jsem neřekla.

(O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup, pomoc, délka, opakování úkonů apod.)

Asi mít víc informací. Aby mi někdo zavolal a řekl mi co se děje. Prostě ze strany policie více komunikace. Prostory hodnotím dobře. Ta výslechová místnost byla hezká, příjemná. Ty lidi dobrý, ale chtěla bych takový lidštější přístup, abych se necítila tolik nervózně. (Vysvětlení činnosti krizového intervenanta. Jak by se Vám líbilo, kdyby tam někdo takový byl s Vámi a pomohl Vám tím projít?). To by se mi líbilo. Tam nikdo nebyl. Bylo by to příjemnější asi bych tím prošla líp. Ta délka. Ano, dlouhé to bylo, ale to bych ještě pochopila, je kdybych dostávala ty informace a mohla jsem mít nějakou jistotu. To opakování výslechu nebylo tak hrozné. Bylo to třikrát. To jsem myslím zvládla.

Okruh č. 4 – informace o přístupu a chování osob mimo OČTŘ/sekundární viktimizace

(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)

Svěřila jsem se až po oznámení dceři. Nechtěla jsem s tím nikoho otravovat a dělat starosti. Potom jsem se postupně svěřila té kamarádce. Potom i syn se to

dozvěděl, kvůli výslechu. Také můj otec, který po smrti mé matky už 14 let žije s přítelkyní. Tam se to tak nějak obrátilo proti mně. Tátova přítelkyně. Lékaři ano. Sociální služba ano. Psychologové také. Jinak to nikdo nevěděl.

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob

No právě ta tátova přítelkyně. Chtěla jsem vlastně poprosit, jestli bych u nich mohla chvíli zůstat, přespat tam. Jenže ona jak mě viděla, tak říká, že jsem jako nějak zhubla a co mi je. Tak jsem jí řekla, že mám syndrom týrané ženy. A ona mi na to řekla, že snad ho nechci nechat zavřít. Tak už jsem pak o azyl nepožádala. Dala jsem tátovi a odešla jsem. Potom jsem se snažila tátovi dovolat, ale vzala to ona s tím, že táta prý se mnou nechce mluvit. Prostě jsem se tátovi chtěla svěřit, ale ona to nedovolila. Asi jí ten můj něco nakukal, že to zveličuju. Jinak asi všichni v pohodě. Bylo to samozřejmě těžké, třeba syn tomu nechtěl věřit, ale to jsem chápala.

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

U někoho mě to mrzelo, třeba u syna, ale tam jsem měla pochopení. U toho táty a jeho přítelkyně jsem se cítila strašně. Hlavně, že ona mi zabránila, abych to řekla tátovi. Tomu jsem se chtěla svěřit. Já s ním sama nemohla a nemůžu mluvit, protože je tam pořád ona. Asi ho hodně ovlivnila. On je takovej hodnej a takovej ňouma jako já.

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

Jak jsem řekla, nejvíc to odmítnutí z tátovo strany. Ale za to může ta jeho.

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Všechno jsem musela změnit. Musela jsem zmizet odtamtud. Odejít a začít nový život. Přišla jsem o své věci, které jsem tam nechala. Všechno od základu. Šlo mi hlavně o bezpečí. On neví, že jsem tady a i kdyby asi věděl, tak nepřijde. Všechno ale skončí až skončí soud. To i ten táta pochopí, že na tom jeho dcera špatně.

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

S dětmi dobré. Stýkám se s dcerou i synem. Jen ten táta pořád nic. Já nemám odvahu abych tam jela. Napsala jsem tátovi i sms, ve které jsem se mu to snažila vysvětlit.

R2 – délka rozhovoru 2 hod 11 min

Okruh č. 1 – obecné informace

(O1 TO1) Uveďte své pohlaví

Žena

(O1 TO2) Uveďte svůj přibližný věku v rozmezí 5 let (např. 20-25)

30-35

(O1 TO3) Uveďte okres svého bydliště

Karlovy Vary

(O1 TO4) Jakým trestným činem Vám bylo ublíženo? (postačí laicky)

Zneužívání mojí nezletilé dcery. Psychické a fyzické týrání mě i mých dětí

(O1 TO5) Jaká doba od tohoto činu uplynula? (postačí přibližně)

3 roky (3 roky byl TČ páchán)

(O1 TO6) Kde a kým byl trestný čin prvotně oznámen?

Já s mojí kamarádkou na obvodním oddělení.

(O1 TO7) Jaká součást následně vedla prověřování/vyšetřování?

Kriminální policie

(O1 TO8) Jak bylo trestní řízení ukončeno? (odložení x odevzdání + potrestání za PŘ x odsouzení)

Ještě úplně nebylo. Pořád je to u soudu. Dvakrát dostal asi sedm let, ale potom se odvolal, tak se to řeší dál. Oni řešili to zneužívání i tu moji věc dohromady a dostal souhrnný trest. Jenže teď to rozdělil a za dceru dostal sedm a mě pořád řeší.

Okruh č. 2 – informace o trestním jednání/primární viktimizace

(O2 TO1) Popište průběh trestného činu

No já jsem hlavně nevěděla, že se u té dcery něco takového děje. Já měla jen takové tušení, protože on byl takovej divnej. Ale byla jsem s ním asi 8-9 let, už nevím pořádně. On byl prostě takovej trošku, no ne trošku, takovej uchylnej. O mě prostě slovně urážel, fyzicky mě napadal, pořád jsem musela být doma. S dětma jsem pořádně nikam nesměla. Peníze mi nedával na potřebný věci. Furt mě prostě jenom shazoval. Furt jsem byla problém u mých rodičů a on byl ten dokonalej. Já byla to problémová. On je prostě dokázal tak dobře zmanipulovat. Já jsem prostě ani nebyla schopná jim říct, že se mám špatně. Styděla jsem se, že se mám špatně. On mě podváděl s mojí nejlepší kamarádkou. Otcovství u děti mi nepodepsal. Přišla jsem o kamarády. Byla jsem prostě úplně jako vězeň ve svém vlastním bytě. Moje děti neustále byly pro něj jen dementi zasraný. Pořád jim jenom nadával. Byli jsme prostě neschopní. Furt bylo něco špatně. Já měla příjem mateřskou a dávky. On mi tvrdil, že pracuje, ale pořád říkal, že nemá peníze. Pak jsem se dozvěděla, že pracuje na černo. No a ty moje peníze se všechny utratily a mě nic nezbylo. Dětem jsem třeba dělala Vánoce, že jsme prodali jejich staré hračky a potom koupili zase jiné použité. On mi nic do ruky prostě nic nedal. Když už viděl, že nemám, tak se mnou šel na nákup, ale peníze do ruky mi nedal. To už muselo být, že se mu nechtělo, ale to jsem šla jen s jednou dcerou a druhou si nechal doma. A když už se dělal nákup třeba za dva tři tisíce, teda on to nakupoval, tak to byly samé věci jen pro něj. Prostě sladkosti nebo maso, ale třeba plenky nebo sunar, to byly zbytečnosti. No a pak když jsme přišli domů, tak jsem si to musela odpracovat. Sexuálně. Takže tak. No a já jsem ho několikrát vyhodila. To bylo docela často, pravidelně. Prostě jsem mu zabalila jeho věci do pytlů a bylo. Jenže on se vždycky večer vrátil a bylo haló. A když už to došlo do takové stádia, že mi fláknul jeho facku a já jsem mu jí chtěla vrátit, tak to samozřejmě naštvalo a bylo to. Takhle to bylo pořád dokola. Já dneska nechápu jak jsem s ním mohla být, jenže tehdy jsem neviděla jinou možnost. Já jsem tak nějak doufala, že když už mě podvádí a jako že měl podváděl často, dokonce i s jednou náctiletou, tak jsem si myslela, že si někoho najde a odejde pryč. Když jsem třeba byla v porodnici, tak se tahal s mojí tehdy šestnáctiletou sestřenicí. On jako by mi záviděl, že já jsem měla hezké dětství a záviděl mi moje rodiče. On to asi neměl dobré v dětství. Třeba

když jsem spolu první rok, tak viděl poprvé jak u nás děláme Vánoce a on se rozbřečel. Prostě poznal něco, čeho potom akorát zneužil. Té dobroty. Já si vzpomínám jak potom na mě moje mamka viděla modřiny a ptala se ho jestli mě bije. On jí samozřejmě řekl, že ne. Mamka mu řekla, že jestli zjistí, že mi ubližuje, tak ať si ho nepřeje. No a on je jí normálně vysmál, že co mu jako udělá. On byl úplně flegmouš. S ním nic nehlo. Když jsem mu řekla, že dcera je nemocná, má problém se vzaly a potřebuje speciální boty, tak s ním to ani nehlo. Takovej bezcitnej. Ze začátku takovej nebyl. Ale to jsem si ho nepustila do bytu. To bylo takové chození. Psal mi, jezdil za mnou do práce. Trvalo to než jsem si pustila blíž. Tvrdil mi, že nikoho nemá, ale jednou když jsem se vracela s dcerou, tak tam na mě čekala jeho přítelkyně a ta mi taky dala pěknou nálož. On když začínal se mnou, tak ještě měl vztah s ní. V té době jsme spolu ale nic kromě pusy neměly. Já vlastně ani nevím proč jsem s ním začala. Asi lidi říkaly, že on je dobřej, tak jsem uvěřila. Prostě jsem si říkala, že už je starší, nemá děti, tak to třeba bude dobrý. Pak jsem ale postupně zjišťovala ty jeho nevěry. On se ze začátku choval opravdu hezky. I k dceři se choval hezky. Opravdu hezky, tak jsem si říkala, že dobrý. Koukala jsem na tu dceru, že budeme mít rodinu. No a k tomu dceři zneužívání. To tenkrát mě kamarádka přesvědčila, že si mám udělat kurz asistenta pedagoga. To už jsem měla tři děti a další jsem nechtěla. Dvě dcery s ním a nejstarší dceru z předchozího vztahu. On nechtěl, abych šla na ten kurz a do práce, že je to k ničemu. Samozřejmě mi na to peníze nedal, tak jsem si musela půjčit od našich. Tak jsem začala dělat ten kurz a jednou jsem se vracela domů asi v půl druhé. On se mihnul mezi dveřma, šel pryč. Jsem si řekla, že asi nic no. A přišla za mnou prostřední dcera, která byla v té době nemocná. A říká mi, že oni se prali, oni se prali a on jí kousl do krku. Tak jsem si zavolala nejstarší dceru. Jsem se jí zeptala jestli jí kousl do krku a ona mi řekla, že jí udělal cucáka. Ona to říkala tak, jako že vlastně ani neví o čem mluví. Já jsem byla úplně v šoku. Jenže já jsem jí vynadala. A pak mi to šrotovalo. I jsem mu říkala, že zajdu s holkama na vyšetření jestli jsou poctivé. Jsem si myslela, že jsem normálně blázen. Ale pořád mě to hlodalo. Cítila jsem takovou tu intuici, chvění v těle. Já jsem prostě věděla, že mi dcera řekne něco špatného. Já jsem pak znovu mluvila s dcerou. Úplně jsem jí viděla v očích, že mi něco řekne. Tak jsem se jí zeptala, jestli mi nechce něco říct. A potom jsem si vzpomněla, že i na tom kurzu jsme se učili mluvit s dětma, abychom je do

něčeho netlačili nebo naopak neumlčeli. A i ze školy jsem si něco pamatovala něco z té psychologie. Tak jsem se jí ptala jakože okolo. Jak si třeba s ní hraje. Jak si jako hrajou a jak se to stalo, že se jí při hraní udělal takovej cucák. A dcera začala vyprávět, že on si na ní takhle lehl a takhle jí jako šahal mezi nohy, a pak jí tak do toho krku kousl a pořád jí chtěl dávat pusy a ona nechtěla. Tak jsem se jí ptala jestli to je všechno nebo tam bylo ještě něco jinýho. A říkala jsem jí, že určitě přes tričko na ní šahá. A dcera, že ne přes tričko, ale šahá jí takhle pod tričko. A taky, že za ní chodí do koupelny a myje jí záda. Potom jí sahá i mezi nohy, že si to tam jako taky musí umýt. To už jsem myslela, že půjdu a zabiju ho. Najednou mi dcera ještě říká, že tady jsem si musela kleknout a musela jsem si to dávat do pusy. Nejdřív že to bylo takový malý a potom to bylo velký a potom jsem musela něco polykat. A to už mi prostě stačilo. Hned jsem oblíkla děti a volala jsem kámošce, že je potřebuju pohlídat. Vyptával se mě co se stalo, tak jsem jí to nakonec. Já ho chtěla prostě najít a zabít ho, ale ona mě pak dotáhla na policii a tam už mě nepustili. Až potom během toho vyšetřování jsem se dozvídala další věci. Že jí zneužíval už nějakých 7-8 let. On si dával pozor, aby se to neprovalilo. On jí uplácel. Byl tam i anální styk. To tam prostě všechno bylo. Kolikrát v obchodě jako že našla padesátikorunu, ale když potom mluvila už sama doma když on byl na vazbě, tak mi řekla, že jí za to dával i peníze. Pak jí taky vyhrožoval, že když to řekne, tak půjde do dětského domova a nikdo jí nebude chtít. Já jsem si myslela, že se mi nic takovýho stát nemůže. To je prostě jak zlej sen. Strašně jsem si přála aby si to vymyslela. Abych klidně byla nějak potrestaná za to, že si to vymyslela. Moc jsem si přála aby to nebyla pravda. Jako každý dítě občas lže. Já jsem na ní viděla ty problémy. Třeba ve škole byla šikanovaná, kousla si nehty. Myslela jsem si, že to jak jí je, je kvůli škole. Byli jsme i v poradně. Řešila jsem to s učitelkama v pedagogicko-psychologické poradně. Pořád jsem to dávala za vinu sobě, svým rodičům, protože oni z ní dělali jako takový miminko. Ona byla smutná i doma. Já nevěděla, že je to kvůli tomu co jí dělá. Pořád jsem i vstupovala do jejich hádek. Myslela jsem si, že jí nemá rád. Nenapadlo mě, že jí dělá tohle. On z ní jakoby dělal i služku. Prostě uklid', odnes, přines. Ona žádné kroužky neměla. On, že je to zbytečné a že on to také v dětství neměl. Ve škole mi řekli, že je prostě pomalejší. Já jsem se ptala, jak je teda možné, že do šesté třídy mi nosila samé jedničky. Prostě pořád jsem to dávala za vinu sobě a rodičům. Podle mě to

všechno bylo volání o pomoc. Ona to nemohla říct doma, protože se bála, že přijde o rodinu. Dcera se potom prostě rozpovídala. Ona mi vlastně popsala intimnosti, které dělal se mnou. To jsem prostě věděla, že si to nemohla vymyslet. Pořád jsem se modlila, aby to pravda nebyla, aby si to vymyslela. Nechtěla jsem tomu věřit. Když vidím co všechno teď máme, psychiatry, psychology. Když ho holky potkají, tak jsou úplně mimo. On už není ve vazbě, protože se to táhlo kvůli Covidu a nakonec ho propustili. Až potom jsem se o něm dozvěděla, že nějaký ty přítelkyně před tím byly nějak uvězněny, podváděl je. Jedný zničil byt, pak její dceru stolkoval náctiletou, a to už byl se mnou. Já jsem prostě věděla, že on je nějaký uchylne. Jsem u říkala, že je pedofil. On prostě někde byl s kamarádem a viděl tam desetiletou cikánku a hned na ní měl nářky. Ty děti jsou dneska v jedenácti letech vyspělý. Ona moje dcera je vyspělejší než já. On mojí dceru srovnával se mnou. Když prošla, tak jí plácl přes zadek. Hned z toho byla hádka a šlo až do bitky, že na mojí dceru nebude šahat. Vlezl jí do koupelny, tak jsem ho seřvala, že jí tam nebude chodit, že má třeba zaklepat. On jako by se chtěl podívat. Furt jí říkal, že bude mít velký prsa, větší než máma. Že bude lepší než máma. Jednou jí řekl, že bude kurva. Já si ale pořád myslela, že na moje děti nešáhne. Že to jsou prostě jen jeho kecy. Já jsem mu říkala, že holky vezmu na vyšetření, jestli jsou po té ženské stránce v pořádku, jestli jim něco neudělal. A on mi řekl, že v pohodě, tak jdem. On s tím problémem neměl. Je pravda, že mi potom dcera řekla, to bylo když se úplně zhroutila, že jí nabízel hodně peněz když jí bude moct odpanit. Bylo tam toho mnohem víc, ale nejde to všechno říct. Je to hodně těžký o tom mluvit.

(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?

Po fyzické stránce jsem měla modřiny. Třeba na krku, protože mě držel pod krkem. Na nohách, protože mi neustále dával pěstí, takový ty koňáry do nohou. Také mi asi dvakrát vytrhl docela dost vlasu až jsem tam měla holá místa. Samozřejmě to mělo i důsledky psychického rázu. Musela jsem také začít chodit k psychiatrovi a psychologovi. Mám i léky. Nevím teď diagnózu. Děti neměly nějaká fyzická zranění. Děti samozřejmě mají následky psychický. Hlavně ta zneužívaná dcera, ale i ta prostřední. Ta prostřední asi kvůli tomu napadání. Když mě třeba zbil.

(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

No a asi ta bezmoc a ponížení. Že jsem prostě nezjistila dřív co se mé dceři děje. Já bych asi řekla, že to co dělal mě, s tím bych se zvládla srovnat, ale to co se stalo dceři, s tím ne. I když můj současný přítel by řekl, že jsem ani s tím co dělal mě, jsem se nesrovnala. Bohužel si to asi nesu o do tohodle vztahu. Třeba i co se týče toho sexu. Ono to prostě bylo buď po dobrým nebo po zlým. Třeba když jsem chodila do vany, tak on za mnou přišel a třeba mě počůral. Řekl mi, že sameček si značí své teritorium. Teď každý den když jdu do sprchy, tak to v tý hlavě pořád mám a připomene se mi to. Je to tam. Ale já si myslím, že já jsem věkově někde jinde, že já se s tím srovnám. Nesmíříte se s tím, ale naučíte se s tím žít. Nic jinýho prostě nezbyvá. Ale kdykoliv vidím dceru, tak tam se to vrátí hned. Kolikrát má problém i třeba jí jenom obejmout. Nevím. Prostě jsem byla asi slepá. Já ani nevím proč jsem s ním byla. Já ho vlastně ani nemilovala. Když jsem mu to řekla, tak jenom kvůli tomu, že mě donutil. Prostě to bylo z rozumu. Já měla lásku jenom jednu. A kdykoliv jsem ho potkala, tak mi on hned dál ránu třeba do nohy i před dětma. Prostě zničený život.

(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?

U dcery diagnostikovali PTSP. Já beru prášky na úzkosti, zklidnění, abych mohla spát.

(O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?

U mě i dcer psychiatr a psycholog.

(O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?

Řeším a je to dlouhodobě. Výhled žádný není.

(O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?

Prostě hrozný. Hlavně to co se stalo dceři.

(O2 TO8) Byla jste obětí trestného činu jen v tomto jediném případě?

Jen v tomhle případě.

Okruh č. 3 – informace o trestním řízení/sekundární viktimizace

(O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Poprvé jsem to řešila na obvodním oddělení. Byli tam mladý kluci policajti, který jako, kdybych mohla, tak je asi něčím přetáhnu. Prostě jako řešili jo kdo to byl, jo to byl tenhle, hmm. Vůbec takový, jo tak povídejte co se stalo, žádný pochopení, empatie. Říkaly ty blbý věty jak jsem říkala. Potom přišel jeden známý mojí kamarádky, který už měl nějaké osobní zkušenosti s nařčením z podobného činu, tak ten hned volal kriminálku. Oni tady ti mladí kluci, policajti, jsou kamarádi jeho bratra, kdy i samotní policajti mi potom dělali nepříjemnosti. Byli schopní mě potom zastavit i třikrát denně. Prostě ten jeho bratr se s nima kamarádí, tak nevím co jako to mělo znamenat. Nevím, mám problém tady těm policajtů věřit. Byla jsem ráda, že zavolali tu kriminálku. Že to byli lidi odjinud, které jsem viděla poprvé v životě. I když to byli chlapi s jednou ženskou a bylo těžký pro mě s nimi mluvit. I pro dceru to bylo těžké. Nemůžu ale říct, že by s k nám chovali špatně. Se vším nás prostě obeznámili, provedli nás. Byla jsem vlastně ráda za to koho jsme dostali. Ale ty první policajti, to se mi nelíbilo. Řešili to se mnou u toho okýnka na chodbě. Vlastně až potom nás posadily do té čekárny. Byly tam prostě takový dva, který tomu vůbec nevěřili a brali to na lehkou váhu. Jenže mě se hroutil svět. (O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu? Chtěla jsem v tu chvíli normálně odejít a radši si to řešit po svém. Prostě ta chvíle stačila, abych si to rozmyslela a chtěla to řešit jinak. Pak ale přišel ten další policista co se zná s tou kamarádkou a začal to se mnou řešit tak, jak jsem si před představovala.

(O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Potom ti z té kriminálky byli úplně zlatí. Já jsem to řešila i s takovým mladým, no asi stejně starým jako já. Bylo to pro mě těžké s ním o tom mluvit. Já jsem chtěla řešit jen dceru, ale on se mě i ptal, jestli bych nechtěla řešit i moje fyzické a psychické týrání, že je to na mě vidět. Já ale pořád v tu chvíli chtěla řešit jen dceru. Pro mě to bylo vlastně poprvé řešit něco takovýho. Já jsem před tím řešila jen takovou hloupost. Oni se fakt snažili. Byli takový empatický, úplně se naladili na tu mojí vlnu, ale prostě vyprávějte něco takovýho. Ale prostě byli zlatý, dokázali mě pochopit a stáli při mně, i když si tohle asi nestalo, tak třeba toho už také vyslechli hodně. No a potom se to řešilo už jen na kriminálce.

Dostali jsme dvě ženské, které byly úplně skvělé. Byla jsem ráda, že to byly ženy, protože i dceři se mluvilo daleko líp. Měla jsem na ně i telefon, kdybych cokoliv potřebovala. Byly i u nás doma, protože se tam museli podívat kde se co stalo. Já jsem k nim měla důvěru, i když jsem jim svěřovala svoje děti na výslech. Prostě jsem jim věřila. Nemůžu říct vůbec nic. Postarali se o nás prostě skvěle. Třeba ta paní vyšetřovatelka na mě musela být i ráznější, protože já jsem pořád jako že nechtěla té dceři věřit, protože jsem si přála aby se to nestalo. A ona mi jasně řekla, že je to moje dcera a musím jí věřit ať to bude nakonec tak nebo jinak. Ona mě vlastně hodila zpátky, kde jsem měla být a byla jsem dceři oporou. I když vlastně děti možná držely mě. Ještě mě také zamrzelo, že jeden z kriminálky to asi řekl tomu jeho bráchovi. Nebyly to ty, co to se mnou řešili. Nějak se to potom řešilo, ale nevím jak to dopadlo. Tak to mě také mrzelo nebo našťvalo. Potom už to tady ve městě věděli všichni. Pak jsem měla problém i jít do obchodu, protože lidi na mě koukali. Úplně jsem se zhroutila a moje nejstarší dcera se starala o ty mladší. Musela chodit i moje mamka nám pomáhat. Nefungovala jsem. Pak jsem vlastně potkala ještě dva vyšetřovatele nebo prostě z kriminálky. Mě se totiž rozbilo auto, když jsem měla jet s dcerou ke znalcům. Tak nás tam vezl chlap s ženskou. A ty byli úplně skvělí. I dcera byla spokojená. Dokonce jí koupili i mekáče a ani to po mě nechtěli zaplatit. Takže jsem vlastně poznala policajty o kterých se mi ani nesnilo.

(O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?

Hodněkrát. Ani to nespočítám. Prostě na policii, u soudu, u znalců. Prostě pořád jsem to nějakým způsobem musela vyprávět.

(O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech oběti?

Ano, to byla.

(O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)

Měla jsem všechno. Jediný co musím říct, že byl problém sehnat psychologa a psychiatra na tenhle problém. Prostě pro zneužívanou nezletilou. Nikdo nás moc vzít nechtěl. Kdybych neměla známé, tak jsem se nedostala ani tam kam

jsem se dostala. Sháněli jsme možná tak dva měsíce. Pomáhala mi policejní psychologka, která se se mnou potom několikrát sešla.

(O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?

Krizový intervent nebyl. Policejní psycholog mi poskytnutý byl, ale až potom. Ty první výsledky byly bez něj.

(O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?

Nemůžu hodnotit, protože nebyla. Ta následná byla skvělá. Prostě deset z deseti. Byla zlatá.

(O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTR?

S těmi už to bylo skvělé, to už jsem říkala.

(O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)

No kolikrát jsem nevěděla jestli jsou jako na mé straně nebo ne. Prostě někdy ty otázky byly takové, no prostě těžké. Státní zástupkyni jsme měli ženskou. Ta byla asi v pohodě. Jeden soudce byla fakt nepříjemnej. Zeptal se mě třeba, jak jsem s ním mohla být, když tohle dělal. Já až teď zpětně si sama sobě můžu říct, že jsem byla blbá. Tehdy jsem to prostě nevěděla. Byla jsem ptáček v kleci. On se mě na to ptal opakovaně. Nedokázala jsem mu odpovědět. Musím říct, že všichni soudci mi vyhověli v tom, že jsem ho nechtěla vidět. Tedy když byl ve vazbě. Až potom když ho pustili, tak jsme se třeba potkávali na chodbě. Musela jsem kolem něj projít, že jo. Prostory soudu dobrý.

(O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?

Myslím, že celkově to bylo v pořádku. Jen ten začátek a ten problém s vynášením informací se mi nelíbil.

(O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?

Dokázali se v cítit, myslím že to bylo dobré.

(O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?

Protahování. Je to prostě dlouhý. A ten soudce jak jsem říkala. Nad tím kroutila hlavou i moje maminka, protože té se ptal také podobně blbě. Tenhle soudce měl prostě takové zvláštní otázky. A pořád jako že nechápal a pořád hrozný otázky. A potom ještě mě zarazilo, když se mě ptal zase jiný, jestli fakt chci odpovídat zvlášť mimo přítomnost pachatele, že tím se to prodlouží. Tomu jsem musela vysvětlovat, že to před ním nedám. A pak také to čekání na rozsudky. A pořád to odvolávání a rušení. Teď zase bude další soud. Je to nekonečné. Zase jsem předvolaná k soudu a musím znovu vypovídat. To už se týká té moje věci. Za dceru už byl odsouzený. Já už chci konec, abychom mohli začít normálně žít. Pořád tam musím jezdit, nikdo mi to nezaplatí. Beru čas dětem a další. To protahování je hrozné. Jak se můžu vyléčit, když to pořád musím oživovat.

(O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)

Zmocněnkyni hodnotím skvěle. Ona je taková rázná, ona mě vždycky usměrní. Když jsem tam šla se strachem co se zase děje, tak ona mě vždycky uklidnila. Řekla prostě, že to bude takhle a takhle. Neřeší se mnou zbytečnosti a dává mi jen důležité informace aby mě nestresovala. Znalce hodnotím dobře, bylo to profesionální. Po dceřině vyšetření mě paní znalkyně i podpořila. I moje znalkyně byla zlata, i když to vyšetření bylo náročně. Hodně otázek. Dcery psychiatr znalec byl chlap a i tak byl výbornej. Řekl mi, že prostě dceru prostě k soudu nepustí, aby to tam musela znovu vyprávět. Jedna paní OSPOD byla taky úplně zlatá, taková mladička. Druhá byla v pohodě.

(O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?

No hrozný no. Já vím, že je to práce, ale jako jak ho může někdo zastupovat. Já jsem poznala dva ty jeho advokáty. Jeden byl takovej nemastnej neslanej, takovej nafrněnej panák. Do očí se mi nepodíval ani jeden. Když už mi dali otázky, tak jsem to otočila proti nim. Třeba se mě jeden zeptal, jak jsem cítila, když jsem zjistila, že mi údajně zneužíval dceru. Tak jsem se ho zeptala, jak by se cítil on. Kdyby se mi alespoň do očí podíval. Mě přišlo jako bych tam pro něj ani nebyla, jako bych byla nějaký odpad společnosti. Žádná lidskost. To samé si o nich mysleli i moji rodiče i ta moje kamarádka, že jsou na ránu přes ústa.

(O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?

Katastrofa.

(O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?

Myslím si, že pro toho pachatele je to lepší. On je pořád na svobodě a může ubližovat. Jak se to celé táhne, tak má víc času. Ten počet těch výslechů taky. Abych to řikala třeba jen dvakrát. Je nefér, že se může pořád odvolávat, dovolávat, pak se to shodí a jede to celé znova. Prostě pořád dokola. Mělo by to být o hodně rychlejší, nemělo by se to pořád opakovat. Mám pocit, že on má větší práva než já.

(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?

Celkově ještě ukončeno nebylo. Ta část u policie byla celkem v pohodě.

(O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?

Konkrétníma osobama asi ne. Spíš jakoby tím řízením jako takovým.

(O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?

Ne. Spíš celkově, ne jen kvůli tomu trestnímu řízení.

(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?

Mě zřejmě ne, ale dceři ano.

(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?

Zatím v nejistotě. Až bude konečně konec, tak uvidím jaké to bude.

(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin

Už bych do toho nešla. Radši bych snad vyřešila sama, i kdybych měla jít sama do vězení. Kvůli tomu jak dlouho trvá a člověk pořád nemá klid, nemůže začít znovu.

(O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup, pomoc, délka, opakování úkonů apod.)

Na prostorech mi nezáleží, pro mě je nejdůležitější to, jak se mě chovají ty lidi. Ty lidi z kriminálky dobrý, ale ne ty obvodního oddělení. Jinak jsem říkala, že by to mělo být kratší, míň to opakovat a aby byl brzy konec. Prostě míň těch úkonů a míň opakování.

Okruh č. 4 – informace o přístupu a chování osob mimo OČTŘ/sekundární viktimizace

(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)

Rodina to věděla celá. Přátelé také. Sousedi taky, pro stě se to rozkřiklo, co se stalo. Média ne. Lékaři ano. Sociální služby ne. IC ano. Psychologové, psychiatři.

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob

Ti odborníci byli v pohodě. Rodina byla v šoku a někteří tomu nechtěli věřit. Pro sousedy jsem blázen já a on dokonalej. Když byl na vazbě, tak asi ještě problém nebyl. Když ho pustili, tak to teprve začalo. On asi těm lidem nakecal to svoje. Stalo se nám, že některý na nás byli sprostý, nadávali nám, měly narážky, dělali ostudu, různé naschvály. To všechno začalo jak ho pustili. Nevím co jim nakukal, ale lidi úplně obrátili. Asi jako že jsem to udělala kvůli penězům, přitom je to blbost. Dokonce se nějak různě naváželi do dětí.

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

Cítím se tak, že nechci ani vylízt z baráku. Úplně mě to vždycky rozklepe.

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

Asi to, že se k nám takhle zachovali, že se chovají nelidsky. Dokonce se otírali i o mojí mamku, která umřela na COVID.

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Musela jsem se odstěhovat z toho bytu, kde se to stalo. Vyhýbám se lidem, nechci s nimi mluvit.

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

Pořád stejně špatně. Nadávají mi. I já jsem musela začít chovat se víc zle, aby si nedovolovali.

R3 – délka rozhovoru 1 hod 32 min

Okruh č. 1 – obecné informace

(O1 TO1) Uveďte své pohlaví

Muž

(O1 TO2) Uveďte svůj přibližný věku v rozmezí 5 let (např. 20-25)

18-25

(O1 TO3) Uveďte okres svého bydliště

Karlovy Vary

(O1 TO4) Jakým trestným činem Vám bylo ublíženo? (postačí laicky)

Ublížení na zdraví

(O1 TO5) Jaká doba od tohoto činu uplynula? (postačí přibližně)

Před více než rokem

(O1 TO6) Kde a kým byl trestný čin prvotně oznámen?

Oznámili to moji rodiče po domluvě se mnou a na obvodním oddělení.

(O1 TO7) Jaká součást následně vedla prověřování/vyšetřování?

Kriminální policie

(O1 TO8) Jak bylo trestní řízení ukončeno? (odložení x odevzdání + potrestání za PŘ x odsouzení)

Ještě nebylo. Policie to ještě neukončila. K soudu to asi nepůjde, protože jsem přijal návrh na odškodnění.

Okruh č. 2 – informace o trestním jednání/primární viktimizace

(O2 TO1) Popište průběh trestného činu

Šel jsem ven se dvěma kamarády a s nimi byl venku. Pak už se začalo stmívat, tak jsme šli domů. Já jsem šel kamarády doprovodit. Protože kamarád musel být už doma, tak jsme běželi. Běželi jsme potom tou obcí. Nejdřív šel domů ten

kamarád a já potom ještě doprovázel kamarádku. Ještě jsem si jí ptal jestli je lepší cesta po stezce nebo po silnici. Říkala mi, že po silnici, že tam nepotkám prasata. Akorát, že jsem potkal dvě, jen to nebyla zvířata. Já jsem měl po kapsách spoustu věcí, třeba peněženku, brýle, věci co jsem tiskl na 3D tiskárně a chtěl jsem se s nimi pochlubit. A jak jsem byl zpocenej z toho běhu, tak jsem si ovázal mikinu kolem pasu a hodně těch věcí jsem měl v rukách. A najednou na mě začaly pokřikovat dvě individua mužského pohlaví. A pak se začali přibližovat. Viděl jsem na nich, že nemají úplně čistou hlavu, že jsou něčím ovlivněný. A jeden z těch dvou se mě zeptal, jestli mu nevadí, že bude kouřit. Jsem mu řekl, že nevadí. Ptal se mě proč mám takhle tu mikinu. Já jsem mu slušně odpověděl. A jak si zapaloval tu cigaretu, tak najednou vidím tu jeho ruku před mým obličejem. Tak se mu nějak snažil vyhnout, prostě vykrýt. Tak mě ta pěst jen lízla přes obočí a trefil se mi tady na klíční kost. Ještě tady mám jizvu. Ono na kamerovém záznamu, mě se to zdálo mnohem delší, ale trvalo to asi pět minut, pak bylo vidět jak si se mnou pěkně hráli. Prostě pěsti, nohy. Oni se prostě chtěli porvat a vůbec nešlo o tu mojí mikinu. Prostě jsem je neznal, žádný spor jsem s nimi neměl. Chtěli mě prostě jen zmlátit, tak mě zmlátili. Potom, ale o tom už jsem nevěděl, to jsem pak viděl na záznamu, jeden se o mě pořád staral a druhý se tam začal s někým bavit. A potom to skončilo a já jsem si sebral věci. Zajímavý je, že mi nic nezmizelo, nic se mi nerozbilo. Nic mi prostě nesebrali. No a tak jsem si posbíral ty věci a šel jsem pešky do města, kde bydlím. Zkrvavenej jsem šel po cestě a svítil si telefonem s puštěnýma písničkama. Jsem byl taky hrozně inteligentní. Jsem ani nevěděl co mi bylo, ale měl jsem v sobě tolik adrenalinu, že jsem to ušel. Tak jsem došel domů, tam jsem si napustil vanu a umyl jsem se. No a v té vaně mě začalo bolet celé tělo. Jak opadl ten adrenalin, tak mě začalo bolet celé tělo. Tak jsem pak umyl vanu, pozhasínal jsem, zamkl jsem a šel jsem do nemocnice. Tam aby se se mnou bavili, tak jsem nejdřív na recepci zaplatil. Potom jsem ještě nějakou dobu čekal v čekárně, protože mi nechtěli dát ani blbou náplast dokud neprijedou rodiče. Bylo mi řečeno, že bez rodičů mě neošetří. Rodičům jsem volal až z té čekárny. Tak jsem tak čekal zkrvavenej než dorazí rodiče. Nemohl jsem se jim dovolat, tak jsem volal bráchovi a ten je sehnal.

(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?

No po fyzické stránce jsem měl tržnou ránu na obočí, podlitiny, pohmožděniny a měl jsem poraněnou klíční kost. Měl jsem potom ruku v šátku a chodil jsem potom několik měsíců na rehabilitace. Co přesně jsem s ní měl, to nevím. Potom jsem samozřejmě měl nějakou duševní újmu. Měl jsem problém kamkoliv chodit. Pořád jsem měl v hlavě co mi kdo udělá.

(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

Nejvíce jsem trpěl asi nejvíce tím časem, který mi to potom vzalo. Já jsem musel chodit na ty rehabilitace a musel jsem otravovat rodiče, aby mě tam vozili. Celej ten skutek je jako drastickéj, ale já vnímám nejvíce to, že mi sebrali ten čas. To, že to zatížilo lidi kolem mě.

(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?

Pořád mi občas křupne v té klíční kosti. Je to nepříjemný, ale už to nebolí. Po tý stránce psychický. Já si teď nedovolím ani v autobusu si pustit písničky. Pořád se dívám, kde jsou východy, pozoruju lidi, dávám si na všechno pozor.

(O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?

Řešil jsem jen to tělesný zdraví. S tím ostatním jsem se musel porvat nějak sám. Prostě jsem nikam nešel.

(O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?

No neřeším.

(O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?

Hledal jsem důvody proč se to stalo. Ne, proč zrovna mě. Spíš mě to dokopalo k tomu, abych zjistil co udělat jinak, aby se to nestalo. Třeba dnes bych se vrátil a šel jinou cestou. Když bych už viděl potenciální nebezpečí, tak bych se snažil tomu vyhnout. Nešel bych naproti.

(O2 TO8) Byla jste obětí trestného činu jen v tomto jediném případě?

Tohle je nejzávažnější co mi kdy stalo.

Okruh č. 3 – informace o trestním řízení/sekundární viktimizace

(O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Poprvé to bylo na obvodním oddělení s uniformovanou policií. Tam byli dva pánové ve stejnokroji. Nejdřív jsme si povídali co se stalo, kde se to stalo. Potom si mě nafotili, podívali jsme se na ten kamerovej záznam. Jediné co se mi vlastně nelíbilo, byly takový prázdný sliby. Když to viděli, tak řekli, že tohle je hodně blbí a že jim neprojde. Říkali mi, že i když to nebudou mít v rukou oni, tak to budou tlačit dopředu. Jsou to skoro dva roky a chýlí se to teprve ke konci. Jinak to bylo asi v pohodě.

(O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu?

Už když jsme se tam blížili, tak jsem byl hodně nervózní, i když já jsem nebyl pachatel. Jinak jsem se tam cítil jako stísněně. Chodby malý. Ale pořád mě to nějak uklidňovalo, že tam nebylo moc možností, že by se mi něco stalo.

(O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Když už jsem po třetí vyprávěl podrobně to samé, tak jsem si říkal, že snad někomu koupím poznámkový blok, aby už znovu nemusel. Na jednu stranu chápu, že jsou určitý pravidla, abych si to třeba nevymýšlel, tak ode mě chtějí třeba znovu slyšet. Jenže když jsem to stejně říkal já, shodně to odvyprávěly další dva lidi a shodoval se i ten kamerovej záznam, tak nechápu proč jsem tam musel tolikrát o tom mluvit. Mám pocit, že ještě jednou nebo dvakrát jsem to potom popisoval na obvodním oddělení a potom si to převzala kriminálka. Ten přístup pána z kriminálky byl taky v pořádku, alespoň za mě.

(O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?

Minimálně šestkrát.

(O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech oběti?

Už si to nepamatuji, ale poučený jsem byl.

(O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)

No byla nám přidělena ta paní advokátka jako zmocněnec. Nic jiného asi ne.

(O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?

Nebyli.

(O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?

Nemůžu hodnotit.

(O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTŘ?

Přístup ze strany každého byl za mě strašně příjemnej a fajn. Pro mě bylo nepříjemný pořád někam jezdit a něco řešit. Vysvětlení bylo takové, že musím znovu na výslech, aby se přesvědčili, že si to nevymýšlím.

(O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)

Soud nebyl. Byla tu možnost řešit bez soudu tím vyrovnáním.

(O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?

Vesměs kladně.

(O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?

Nebyl jsem s ním v kontaktu.

(O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?

Nemohu, nebyl jsem tam.

(O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)

Zmocněnkyni jsem osobně neviděl. Všechno mi bylo předáváno od rodičů. Asi pracovala a pracuje dobře. To co vím od mamky, tak ta komunikace byla taky v pořádku. OSPOD tam nebyl.

(O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?

Nepřišel jsem s ním do kontaktu.

(O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?

Případá mi to dlouhé. Říkal jsem si, že do roka by to mělo být vyřešené. Po těch výsleších byl půl roku klid. Já se to snažil zapomenout a být v pohodě. No a po půl roce telefon a zase znovu abych to říkal a znovu se mi to všechno vybavilo.

(O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?

Dobry je to, že to řeší. S největší pravděpodobností, protože musí, ale řeší. Akorát to řeší dlouho. I to předávání informací mezi těma orgánama trvá dlouho. Na mě je tam až zbytečně moc papírování. Já když jsem viděl těch papírů a kolik autogramů jsem musel porozdávat.

(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?

Na to neumím odpovědět, protože to ukončený není.

(O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?

Ano měl. Já jsem se to snažil v sobě uzavřít, ale potom se to zase otevíralo dalším výsledkem. Těžko říct kým. Oni mě chtěli vyslechnout, ale nevím jestli to museli dělat.

(O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?

Ne.

(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?

Nebyl jsem u odborníků, tak nevím.

(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?

Dneska už je to lepší. Už to trochu pominulo. Z tý hlavy to trošku vprchalo. Pořád mi zůstalo, za což jsem trochu rád, ta obezřetnost. Víc se koukám přes rameno. Ale největší změnu pocítuji v tom, že bych dokázal být agresivnější. Abych to uvedl na pravou míru. Já nosím nůž. Měl jsem ho i tehdy. Prostě mám u pořád u sebe, když je třeba něco v lese nebo tak. No a tehdy jsem si říkal, hlavně abych nesáhl po tom noži, že bych byl špatný já. Dnes už bych ho použil.

Ne třeba bodnout, ale prostě nějakou menší řeznou ránu třeba. Prostě bych ho dnes použil. Také jsem začal nosit teleskop. Ten jsem dřív nenosil.

(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin

Šel bych do toho znovu.

(O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup, pomoc, délka, opakování úkonů apod.)

No ty prostory co jsem zažil, to rozhodně není pro někoho, kdo trpí klaustrofobií. Jinak asi kdyby to tam vypadalo jako tady, tak by to bylo příjemnější. Myslím tím, že tady je to takové domáctější. To by bylo asi příjemnější než klasická kancelář. Osoby a komunikace byla podle mě v pohodě. Délka kdyby byla kratší, tak by bylo lepší. To opakování tolikrát na mě bylo také moc. Nebo kdyby mi na začátku řekli, co všechno mě čeká. Mít takovou osnovu co ještě bude. Pořád jsem byl ve stresu, pak jsem to začal uzavírat a zase telefon a musel jsem tam znovu. Prostě mít ty informace.

Okruh č. 4 – informace o přístupu a chování osob mimo OČTŘ/sekundární viktimizace

(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)

Rodina ano, tedy nejbližší okruh. Pár mých kamarádů. Spolužáci to nevěděli hned, ale potom postupně. Lékaři ano.

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob

Rodinu to podle mě ovlivnilo víc jak mě. Máma mě ještě dneska vyslýchá kam jdu, s kým jdu, kde budu a co tam budu dělat. Má o mě strach. Větší než před tím. Rodina mi byla oporou. Táta se to snažil odlehčit. Kámoši byli zvědaví, ale jinak se zajímali a podpořili mě. Spolužáci nevěděli, tak asi nic zvláštního. Těm jsem lhal o tom co se mi stalo. Doktoři byli v pohodě.

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

Mě štvalo to, že jsem přidělal starosti svým blízkým. Házel jsem si to všechno na sebe. Ne co se stalo, ale že se to stalo.

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

Neraniło mě nic. Nikdo mi z nich neublížil a nikdo mi nic nevyčítal.

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Musel jsem změnit své myšlení a chování. Chodím jinými trasami. Prostě se chovám takticky, chovám se jinak. Asi jsem i skrze tuhle bolest dospěl. Dřív jsem byl hodně stydlivej. Teď už dokážu i něco říct a něco si nechat pro sebe. Nedávám na to čist lidi podle vzhledu. Musím lidi nejdřív poznat. To napadení ve mně probudilo takový filtr.

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

Všichni jsou v pohodě. Akorát moje mamina o mě má prostě větší strach. Občas kvůli tomu blbě spí.

R4 – délka rozhovoru 2 hod 02 min

Okruh č. 1 – obecné informace

(O1 TO1) Uveďte své pohlaví

Žena

(O1 TO2) Uveďte svůj přibližný věku v rozmezí 5 let (např. 20-25)

30-35

(O1 TO3) Uveďte okres svého bydliště

Cheb

(O1 TO4) Jakým trestným činem Vám bylo ublíženo? (postačí laicky)

Ublížení na zdraví, týrání, pronásledování, znásilnění

(O1 TO5) Jaká doba od tohoto činu uplynula? (postačí přibližně)

Asi měsíc zpět

(O1 TO6) Kde a kým byl trestný čin prvotně oznámen?

Oznámila jsem to já na obvodním oddělení

(O1 TO7) Jaká součást následně vedla prověřování/vyšetřování?

Obvodní oddělení

(O1 TO8) Jak bylo trestní řízení ukončeno? (odložení x odevzdání + potrestání za PŘ x odsouzení)

Podle mě to odložili, ale nic jsem nedostala, tak nevím jistě.

Okruh č. 2 – informace o trestním jednání/primární viktimizace

(O2 TO1) Popište průběh trestného činu

Byla jsem s partnerem celkově pět let. Asi třičtvrtě roku od našeho seznámení jsem zjistila, že jsem těhotná. Já jsem měla radost, protože jsem si dítě přála. No on je starší, takže je v mnoha věcech dospělejší a já jsem v něčem zase taková dětinská. To mi došlo až později, ale asi prostřednictvím toho dítěte si mysle, že

mě jako bude vlastnit. Asi i proto, že je bohatý. On prostě všemu rozuměl ohledně dítěte, jako třeba kdy má jíst a spát, a tak podobně. Jenže u mě se plno věcí tím porodem změnilo. Prostě jsem chtěla být ta pravá máma. Něco jsem věděla od rodičů a od sourozenců, tak jsem začala být v té výchově taková průbojnější. Už to nebylo všechno podle něho. Takže jsem se začali dost hádat. Zároveň jsem věděla, že má nějaký milenky nebo že se baví s expartnerkama hodně, tak začaly ty hádky no. Pak už jsem poprvé řekla, že odejdu i s dítětem, a to mě poprvé zbil no. Protože on už jedno dítě má takhle pryč, protože ho odvezla ta jeho ex. On ho teda už neviděl. (A ze začátku ten vztah byl jaký?). No asi mi mělo dojít to, co jako vím teď. On mi vlastně o té jeho bývalé vyprávěl, že to byla šlapka, prostitutka, dávala mu prášky na spaní, nestarala se o dítě, že mu utekla. A teďka. Vlastně to samé říkal o ní teď říká o mě no. Jako než jsem s ním začala, tak mi pár lidí říkalo, že není úplně dobrej, ale já tomu nevěřila. Říkala, že jsem si, že to jsou pomluvy. Mě nevadilo, že byl ze začátku takový puntičkář a hned za všechno nadával. Třeba spadla vidlička a udělala důlek. Měl všude dřevěné podlahy. Tak já jsem tohle přehlížela a říkala jsem si, že se to změní. Až zpětně si uvědomuji, že to bylo špatně od začátku. On prostě, on prostě třeba když jsem s ním nespala, tak všechno chtěl řešit penězma. Říkal jestli nechci peníze. Ale byla z malého unavená a nechtěla jsem i proto, že jsme se hádali. On se hodně snažil mě ovládat penězma. Pak když jsem začala chodit do práce, tak mi i řekl abych si vybrala, buď práce nebo rodina. Takhle se se mnou bavil. Říkal, že mi malého vezme, zbaví mě rodičovských práv, už ho nikdy nevidím, že jsem špatná máma a takovýhle věci. Když mě vždycky zmlátil, tak jsem se snažila vždycky najít chybu v sobě, že za to mohu já. On měl takové dobré manipulační schopnosti. Takže jsem se nějak snažila, ale vlastně každý den jsme se hádali. Tak jsem si požádala o městský byt. Tu žádost jsem tam měla vlastně rok. (To on věděl s tím bytem?) No on mi našel ten papír. On mi totiž prohledával věci, takže věděl o všem i třeba když jsem byla v nemocnici na nějakých zákrocích. On věděl o všem. Dopadlo to tak, že jsem se teda odstěhovala. Pak jsme se samozřejmě začali hádat o syna. Nejdřív byla střídavá péče po týdnu, ale to se mu nelíbilo. On věděl, že mě přes to dítě dostane zpátky. On má nejlepší právníčku z Prahy. Takže šel na sociálku a řekl, že dítě týrá, musí mi být odebraný a budu mít styk jenom s dohledem. Takže já jsem třeba syna dva měsíce neviděla. (A kdo o tom rozhodl a na základě čeho?).

To rozhodl soud a sociálka to podpořila. Nikdo necháme jak to mohli takhle rozhodnout. No já přeskakuju, ale on mě třeba zbil, vyhodil mě ze dveří a pak si to třeba všechno začal natáčet. Jak mě zbil a já ležela zoufalá na zemi, tak u toho byl ten syn a on to dal na sociálku, že dělám před dítětem mrtvou. Řekl jim, že jsem psychicky labilní, dělám před dítětem mrtvolu a tyhle věci. Že prostě nejsem normální. Tam prostě pořád byly ty hádky. On uměl člověka vydepat a já už jsem to občas taky psychicky nevydržela. Pak tam samozřejmě byla i taková hysterie ode mě. To nešlo vydržet. Zmlátil mě hodněkrát. Prostě třeba když jsem s nim nechtěla spát, tak byl schopnej. Třeba když jsem uspala malýho a usnula jsem, tak přišel a rozsvítil. Prostě tahal mě z postele a dělal tyhle věci. To bylo prostě takový. On třeba když jsem s nim nechtěla spát, tak mi byl do rána, třeba prstě hodninu byl schopnej říkat chcípni, chcípni. Nebo mi dal třeba facku nebo pěstí, když jsem spala v posteli vedle syna. (Já vím, že je to pro Vás těžké téma, ale z toho co říkáte, neřešilo se v rámci toho oznámení i nějaké sexuální násilí?). No já jsem to nikdy neřekla. Stalo se to, ale já jsem to nikdy nechtěla řešit. Řekla jsem to jenom v intervenčce. Podle mě to nebylo úplně takový znásilnění, ale podle intervenčka jo. (A jak si tedy představujete takové znásilnění?). Když ono je takový blby mluvit o tom s chlapem. Takhle když jsem třeba byla ve vaně a nechtěla jsem s nim spát, tak jsem se šla koupat a on mi prostě násilím strčil prsty mezi nohy a říkal mi, že takhle jsem to chtěla. On má prostě život postavenej jenom na tom sexu. Pro mě to prostě bylo hezký ze začátku, ale pak už jsem byla máma že jo. Ale pak už jsem chtěla fungovat pro to dítě že jo. (Vítím, že je to pro Vás těžké, tak už o tom nemusíte mluvit jestli nechcete. Jen se ještě zeptám. Nic o tomhle jste na policii neřekla nebo se to neřešilo?). Neřekla, nechtěla jsem. Naše město je malé. Já jsem nechtěla, aby se to vědělo. Styděla jsem se. A protože se ke mně takhle choval, tak jsem se pak rozhodla najít si to bydlení. Řekla jsem si, že to bude lepší, když budeme bydlet zvlášť a budeme se vídat skrz malého, udržovat nějaký vztah, kontakt kvůli dítěti. On mě i hrozně hlídal. Když jsem tam bydlela, tak dal všechno pod kamery. Já jsem si vlastně po mateřské potřebovala najít práci, tak jsem nastoupila do práce a nemohla jsem třeba hned odjet na dovolenou, protože by mě vyhodili. To je normální že jo. A tak jsem potřebovala kvůli penězům. Já jsem teda zůstala v práci a on odjel s malým na dovolenou k moři. To mi pak vyčítal co jsem to za matku. A všechno dal pod kamery. Hlídal, kdy odcházím

do práce a přicházím z práce. Necejtila jsem se tam dobře, takovej divnej pocit. Já neměla divnej pocit, že dělám něco špatně, ale on je takovej člověk, kterej si hrozně moc vymejšlí nebo má takovou fantazii a mě to nebaví se furt odůvodňovat nebo opravňovat. Já bych jako teoreticky nemusela do práce, protože on by nás uživil. Bohatej je hodně. Ale já jsem už plánovala, že půjdu od něj a hlavně jsem se nechtěla doprošovat o peníze na nákup. A on mi jako řekl třeba, že mi dá tisícovku, když se s ním vyspím. Pak když se to párkrát stalo, neříkám, že ne, tak šla a nakoupila jsem pro rodinu jídlo a nekupovala jsem si samozřejmě kabelky a tyhle věci. Ale když pak nemáte z čeho brát jako.

(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky? Způsobil mi nějaká zranění. Modřiny byly běžné a potom mi i rozbil hlavu, ale to jenom sešili. Mám i jizvy. Samozřejmě jsem trpěla psychicky. Kvůli sobě i kvůli dítěti. Důsledek toho všeho je, že u sebe nemám svoje dítě a vidím ho hodně málo. A vlastně teď mi poškodil auto, vytrhal kabely a před tím ukopl zrcátko. Ale nikdo mu to nedokáže. To řeším zrovna teď. Také mi zlomil několik telefonů.

(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

Asi strach o to dítě a taky vychovávat dítě bez otce. Jsem nechtěla aby syn měl takovou rodinu. Já jsem si furt říkala, že chyba je na mé straně a že se třeba změní. Pak jsem to pochopila. Samozřejmě to ponižování, protože mě opravdu ponižoval kde mohl. Třeba i na dovolené mezi lidma. Třeba si mi vysmíval co mám na sobě nebo koukal po jiných říkal, že tu by teď vošukal. Jako já jsem nikdy neměla seběvědomí jako no a samozřejmě jsem si myslela, že má i jiný partnerky. Potom jsem se dozvěděla, že to tak bylo. Při tom mi pořád říkal, že mě miluje a ať neodcházím. Takový zvláštní no. Dneska už vím, že mám svojí hodnotu. A ještě mě také deptal po tom po telefonu po zprávách a za to dostal několikrát pokutu. Deptal mě, že mě malej nemá rád a že mě nechce vidět. Já jsem ho snad teďka neviděla tři měsíce.

(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?

Ty psychický. A vlastně mám na zádech ty jizvy jak mě táhnul.

(O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?

Se zraněním jsem šla k lékaři na ošetření. Šla jsem až s tou rozseklou hlavou, protože to jsem byla celá od krve. Jezdím k psychiatrice a mám léky na zklidnění.

(O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?

Řeším to pořád a nevím na jak dlouho. Třeba na rok. Asi až se to všechno zklidní. Jede to pořád dál.

(O2 TO7) Jak jste pociťoval/a samotný trestný čin a proč?

Je mi to všechno líto, že jsem ztratila pět let života s takovým člověkem. A nejvíc je mi líto, že tím trpí ten malej. Je teď u pěstounů. On na mě totiž podal trestní oznámení, že před dítětem masturbuju a beru drogy, že malej se mě šíleně bojí. A malej není u něj, protože on řekl, že uchrání dítě přede mnou a dá ho do pěstounské péče, takže dal podnět s právníčkou, aby šel malej do té pěstounky. Nikdo nechápe, že vlastně nechtěl, aby bylo dítě se mnou, ale proč zároveň nechtěl aby bylo s ním, to nikdo neví.

(O2 TO8) Byla jste obětí trestného činu jen v tomto jediném případě?

Tohle je poprvé.

Okruh č. 3 – informace o trestním řízení/sekundární viktimizace

(O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Přišla jsem na obvodní oddělení a řekla jsem tam co se mi stalo. Hlavně jsem tam potom chodila kvůli nadávkám jak mi chodily ty sprostý do telefonu. Toho bylo strašně hodně. Byla jsem tam hodněkrát, že mi nedává malého jak měl podle soudního rozhodnutí. Samozřejmě jsem tam jak mi robil tu hlavu. Takže jsem tam donesla papír od lékaře, takže sepsali, že jsem byla takovou a takovou dobu u domu, v kolik hodin se to stalo a čím mě napadl. Takovýhle věci. Pak to vlastně postoupili na úřad a řeší se to na úřadě. (Dobře, chápu. Ale zkuste mi popsat trochu blíže ten kontakt. Co pro Vás znamená policie a co by pro Vás měla udělat?). Tak samozřejmě by měla ochránit a chtěla bych pomoci. Takže jako přišla jsem tam a řekla jsem, že chci podat trestní oznámení, že se mi stalo to a to. No vlastně já jsem chtěla říct, že jak mi rozbil tu hlavu, tak tam musela

přijet i sanitka. On zavolal policii, ta přijela, když mě viděli od krve, tak oni zavolali sanitku. Sanitka mě odvezla do nemocnice, tam mi to sešili a sestra mě odvezla na zpátek. Mezitím mi policie řekla, že se zastavit podat trestní oznámení. No já vlastně nechápu ty jejich postupy. Třeba s těma kamerama. Já nevím proč si to nemohli vzít hned. To by zjistili, že mi tu hlavu robil on a ne že měl čas to vystříhat. Jinak to chování těch policistů asi bylo v pořádku, myslím že snažili vyjít vstříc.

(O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu?

Já bych řekla, že dobrý, že jsem čekala, že mi pomůžou.

(O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Možná tak ještě dvě tři návštěvy ještě byly v pořádku. Všichni mi říkali ať tam chodím, intervenčko říkalo ať tam chodím. Říkala to i sociálka. Když mi posílal ty sprostý zprávy, tak tam a chodíte a je už to samozřejmě nebaví psát. Takže vy jste na tý chodbě a oni jenom zvednou to okýnko a oni vás vyzpovídaj jenom přes to okýnko. I jemu to dělaj, co jsem se dozvěděla. Byla tam zrovna známá a čekala na chodbě. On jim tam o mě něco vypovídal, nějaké nesmysly a ona to slyšela. I mě se to párkrát stalo, že tam byli cizí lidi a slyšeli co jsem jim tam říkala. I když třeba někam volali, třeba na sociálku kvůli tomu, že mi nechce dát syna, tak jenom zatáhnou to okýnko, ale všechno jde slyšet. A to chování těch policistů. No pak už mi říkali, že už to samé jsem říkala a že už je to na úřadě, že to mám jít říct tam, že oni už to tam všechno sepsali.

(O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?

Tak desetkrát minimálně.

(O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech oběti?

Ano. (Co si z toho pamatujete?) No jen, že se můžu hájit. (Vysvětluji rozdíl mezi poučením před podáním vysvětlení a poučení oběti. Ptám se i na ústní poučení a vysvětlení pojmů a práv.) Tak to asi byla, tam bylo hodně paragrafů. Asi jsem to jen podepsala. Nikdo mi to moc nevysvětloval. Takže jsem o tomhle poučená nebyla.

(O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)

Byla jsem jen na intervenčku, ale tam jsem byla sama na doporučení sociálky. O tom mi neřekla policie.

(O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?

Nebyl ani jeden a ani mi to nikdy nebylo nabídnuto. Hodně jsem tam brečela a bylo to hodněkrát co mě takhle viděli.

(O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?

Nemůžu hodnotit.

(O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTR?

Už to bylo špatné. Cítila jsem se odbytá a získala jsem pocit, že to nemá cenu něco oznamovat, že to nikdo nebude řešit. Několikrát jsem tam byla, že mi nepředal malýho. On si odjel pryč a já dítě několik měsíců neviděla. Policie mi nepomohla a já nevěděla, že malej je v pořádku.

(O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)

Neprobíhalo.

(O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?

Přišlo mi, že to bylo k ničemu. Buď je policie bezmocná a jsou špatné zákony nebo prostě nechtěli dělat co měli. Pak už jsem je i otravovala a ani to se mnou nechtěli sepsat. I z intervenčního centra mi to řekla paní, že to se mnou musí sepsat. Cítila jsem se i hodně ponížená, protože tam třeba šlo i o moje nahé fotky, které on mi posílal a sprostě mi nadával.

(O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?

Nemůžu hodnotit.

(O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?

Nemůžu hodnotit.

(O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)

OSPOD ze začátku úplně katastrofa. Nikdo nepochopil, proč jsem toho malýho nemohla vídat. Vůbec se mi nelíbilo jejich jednání, jejich postupy. Mě přišlo, že on si je úplně omotal a ony mu všechno věřily. Byly na mě hnusné. Když jsem potřebovala něco já, tak to nešlo, ale když on, tak na mě hned nastoupily. Mě přišlo, že prostě ke mě si víc dovolili, protože já jsem ta slabší, ale z něj jde respekt. Třeba malej se mě potom hrozně bál. Říkal mi mamí pšt, když jsme se hádali.

(O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?

Nebyl u toho řešení na policii. Jen u soudu ohledně dítěte.

(O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?

Já ani nevím, když ani nevím jak to skončilo. Většina věcí skončila na úřadě, ale jak skončily ty moje věci nevím. Prostě jsem nevěděla nic.

(O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?

Já mám prostě takové rozporuplné pocity. Jsem taková bezmocná. Bez informací na začátku i během.

(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?

Nevím jak mám odpovědět, když to prostě řešili jinak nebo asi neřešili.

(O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?

Byla jsem zraňovaná. Tím jak se ke mně chovali, jak to řešili. Jedna policajtko mi třeba řekla, že se mám jít léčit a jiné věty. Já jsem přišla ubrečená, protože mě bolelo, že neuvídím své dítě, a to bylo špatně. Ze strany OSPOD také. Na mě byli přísní a na něj ne.

(O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?

Ne přímo. Já už jsem tam docházela kvůli němu, takže jsem pak řešila i to co jsem prožívala dál.

(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?

Já nevím jestli mi ji diagnostikovali, ale asi jsem tím trpěla. Bojím se do teďka.

(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?

Dnes už je asi lepší. Už vídám malého, tak se cítím mnohem líp.

(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin

Záleží asi čeho by se to týkalo. Přemýšlela bych o tom jestli to má cenu někde sedět dvě hodiny a něco sepisovat, když se to pak vlastně nedá vyřešit. Asi kdyby třeba bylo prokazatelný ublížení na zdraví nebo tyhle věci, tak samozřejmě ano. Nebo kdybych měla nějaký důkaz.

(O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup, pomoc, délka, opakování úkonů apod.)

No jako když vás někdo vyslýchá na chodbě, pořád tam zvoní telefony, tak stáhne ta okýnko a za chvíli se ptá u čeho jsem skončili. Chtěla bych mít ten pocit, že v tu chvíli je tam ten člověk pro mě. Mít tam svůj klid na řešení mého problému. A třeba ten interevent, který by mi tam pomohl to zvládnout a uklidnil mě. Také více informací, abych věděla co se celou dobu děje. Kdyby mi třeba občas někdo zavolal co se ještě musí něco udělat. Také abych věděla jak to bylo ukončené a proč. Teď mám třeba zkušenost odjinud kvůli tomu mému poškozenému autu a tam mi prostě všechno říkají.

Okruh č. 4 – informace o přístupu a chování osob mimo OČTŘ/sekundární viktimizace

(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)

Rodina to věděla, třeba rodiče a sestra, přátelé také, sousedi to museli slyšet. Lékaři ano. Intervenční centrum to vědělo. Psycholožka ano.

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob

Rodina se mi snažila pomoci a podpořili mě. Přístup rodiny hodnotím kladně. Přátelé mě také podpořili a radili mi abych od něj šla. Sousedi mě v tom nechali a nepomohli mi. Lékaři v pohodě, nemám žádnou zlou zkušenost. Psychiatricka i psycholožka jsou skvělí. Psycholožku musím hodně pochválit.

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

Díky rodině a přátelům jsem se cítila lépe. Díky odborníků také. Sousedi mě zklamali.

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

Chápu, že se do toho sousedi nechtěli zapojovat, ale i tak mě to od nich bolelo.

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Musela jsem se odstěhovat, postavit se na vlastní nohy. No mám docela obavy si někoho najít. Už tolik nedůvěřuju, prostě jim nevěřím. Nevěřím, že bych si našla chlapa, kterej by byl skvělejší. Jednoho partnera jsem chvíli měla a byl moc fajn, ale kvůli tomu bývalému to skončilo, protože mi dělal dál peklo a ten nový to nezvládl. Docela mě to mrzelo. Ten bývalý asi nechce abych někoho měla. Chci teď spíš fungovat jen pro syna.

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

Všichni mě dál podporují. S bývalými sousedy už se nevidám.

R5 – délka rozhovoru 1 hod 06 min

Okruh č. 1 – obecné informace

(O1 TO1) Uveďte své pohlaví

Žena

(O1 TO2) Uveďte svůj přibližný věku v rozmezí 5 let (např. 20-25)

50-55

(O1 TO3) Uveďte okres svého bydliště

Sokolov

(O1 TO4) Jakým trestným činem Vám bylo ublíženo? (postačí laicky)

Nebezpečné vyhrožování, ublížení na zdraví

(O1 TO5) Jaká doba od tohoto činu uplynula? (postačí přibližně)

Půl roku

(O1 TO6) Kde a kým byl trestný čin prvotně oznámen?

Oznámila jsem to já na obvodním oddělení

(O1 TO7) Jaká součást následně vedla prověřování/vyšetřování?

Obvodní oddělení

(O1 TO8) Jak bylo trestní řízení ukončeno? (odložení x odevzdání + potrestání za PŘ x odsouzení)

Odsouzením trestním příkazem

Okruh č. 2 – informace o trestním jednání/primární viktimizace

(O2 TO1) Popište průběh trestného činu

Byl to můj přítel, se kterým jsme spolu žili sedm let. Asi poslední tři roky začal hodně pít a pil tvrdé, tedy vodku, protože ta nebyla cítit. Začal být agresivní. My už jsem právě měli konflikt dřív, a to už jsem na něj také volala policii, protože mi vyhrožoval, že mě zabije, že mě vyhodí z okna. To jsem přišla z noční a byl

opilej, protože lil celou noc. Tak jsem si vzala psa a utekla jsem ven, kde jsem volala tu policii. Odvezli ho tenkrát na záchytku. Já jsme mu sbalila věci a odvezla jsem mu je na garáž. Pak jsme se jenom občas potkávali venku, protože oba máme psy. A on mi říkal, že to pro něj byla zkušenost ta záchytka, ty policajti, že si vzal ponaučený a přestane pít. Tak jsem mu řekla, že až přestane, tak může přijít. Tak se nějakou dobu držel. Koupil si ten alkohol tester a vždycky se otestoval, tak jsme šli třeba na zahradu. No a po nějaké době jsme ho já blbka vzala zpátky. Už tenkrát jsem si říkala, že moc nevěřím tomu, že napořád přestane. Oni ty alkoholicí to moc nevydrží. Tak se držel, držel. Nějaký ten měsíc mu to prostě šlo, ale pak začal zase pomalu popíjet. No a já říkám, to je špatně. Já už jsem mu vlastně říkala, když jsem ho brala zpátky, že tam u mě může být, ale že ať si najde svoje bydlení. No a když se bude chovat slušně, tak může zůstat u mě. Říkala jsem mu, že už mě tímhle zklamal, ale že když bude v pohodě, tak můžeme udržovat nějaký vztah. On si může bydlet sám, chodit s klukama na pivo, a tak. On sehnal bydlení, ale bylo zatím obsazené. Pořád se posouvalo jeho přestěhování. Nelhal, mluvila jsem s tím majitelem. Takže u mě pořád byl. O je prostě hroznej lhář. Hlavně jak začal pít. To mají ti alkoholicí všichni stejný. Takže proto jsem si to radši ověřila s tím majitelem bytu. Pak jsme spolu jeli na dovolenou. Takže celou dovolenou, to už bylo špatně. Ráno se prostě sbalil a za půl hodiny přišel totál, ale totál. Pořád tvrdil, že nepije a alkoholtester projistotu nechal doma. Ta dovolena, to jsem teda nějak přežila a jak jsme přijeli domů, tak jsem mu řekla, ať začne něco dělat, že už ho tam nechci a že je mi jedno má nebo nemá bydlení. Prostě, že to na té dovolené podělal a už ho tam nechci. No a on jak byl nervózní. Asi si snad myslel, že na to jeho stěhování zapomenou. No tak už začla být takovej hnusnej. Takže už mi začal vyhrožovat. Já jsem mu říkala co si to dovoluje, že já jsem tam doma. A po tý dovolený, to už bylo strašný. To už hrozně pil. Nejhorší bylo, že já dělám na šichty a víkendy volný. A on prostě v pátek, hned jak přijel z práce začal chlastat a chlastal až do neděle. V kuse bez přestání. Takže tam bylo hnusný. A to byl právě jeden ten víkend. Já jsem šla ráno se psem a on už byl takovej nastartovanej. Chtěl se jako prát a měl tu náladičku. Já jsem mu prostě řekla, že je vožralej, ať na mě nemluví, že se s ním nechci bavit. Sbalila jsem se, vzala psa a šla jsem ven. No a přišla jsem domů odpoledne a byl úplně totálka. Ale prostě hrdina největší. Říkám mu, aby se sbalil a opustil můj byt. Takže pak

taková strkačka a bylo to. Možná kdyby byla ticho a zalezla, tak se to nestalo. Ale to nešlo, já jsem dávala tolik šancí a stejně. Kdyby si alespoň šel lehnout a neotravoval. Takže asi třikrát jsem mu řekla ať vypadne a on že ne, že tam taky bydlí. Pak jsem šla asi nějak otevřít dveře a řekla jsem mu ať vypadne. A on nějak přibouchl ty dveře, pak mě nějak chytil, už si to přesně nepamatuju, a natlačil mě na tu linku. Řval na mě, že na něj nebudu vychylovat. Pak jsme samozřejmě oba zvyšovali tón hlasu. No a já jsem si dělala jídlo a on na mě vlastně vytáhl mačetu. Mačetu, kterou mi vyhrožoval vlastně už před tím jak jsem volala ty policajty. No a já než jsem ho vzala zpátky, tak jsme se domluvili, že tu mačetu prostě nechá na té garáži. Takže já jsem nevěděla, že on si jí donesl domů a schoval si jí do skříňky. Tam měl vždycky schované ty flašky a tvrdil mi jak nepije. A já jsem do té skříňky dávala věci, tak jsem věděla, že tam má ty flašky. Chodila jsem do ní asi dvakrát týdně a před tím napadením tam ta mačeta nebyla. Takže ten dnes i pro ní musel dojít. Asi pro jistotu, co kdyby náhodou, nevím. A teď jí na mě teda vytáhl a řval že mi uřízne hlavu. Při tom mi tu mačetu dal normálně pod krk. Já nevím jestli nemám pud sebezáchovy nebo nevím, ale jsem měla v ruce příborák, tak jsem mu ho dala taky na krk. Jako příborový nůž. Pak jsem na to koukala. Já s tím příborákem a on s mačetou. Říkala jsem si, že jestli udělá pohyb, tak je po mě. Protože on kolikrát. Když si jí koupil, tak si tam tak seděl a brousil jí. Jako že on je nějaký takovej, kterýho se budou všichni bát. Zakomplexovanej prostě. Já jsem nikdy ty výhrůžky s mačetou nebrala vážně. Brala jsem to jako nějaký kecy v opilství. No a jak měl držel tu mačetu pod krkem a já ten příborák, tak jsem mu jako ty zoubky přitlačila na krk a udělala pohyb. A on jak se lekl, tak zvedl ruku s tou mačetou. Pak jako zkoušel tou rukou jestli jsem ho nepořezala. A já jsem mu chytla tu ruku s mačetou a začali jsem se přetahovat. A při tom se řízl do hlavy. Samozřejmě všude krev jak byl napumpovanej, ten alkohol. Měl tam jen takovej řízanec v kůži. Tak jsem vytrhla tu mačetu a vyhodila ji z okna. Pak vypadla flaška vodky ze skříňky, tak jsem ji vzala a vyhodila taky. Jsem si říkala, že vyskočí oknem za tou mačetou a vodkou. Snažila jsem se ho pořád dostat ven, abych se mohla zamknout a zavolat policii. Jenže ona za mačetou ani vodkou ven nešel. Otevřela jsem mu dveře a řekla ať vypadne. No a to mě chytil a to mě zbil. On mi furt tvrdí, že mi dal jen facku, ale normálně mě povalil na zem a pěstma do mě tlouk. Do obličeje, do hlavy. Takže mi valstně začala týct ta

krev. Takže on v koupelně potom, že jsem ho jako řízla. Já taky, protože mi přerazil nos. Vzala jsem telefon, klíče, zabouchla jsem dveře, zamkla ho vevnitř a vyběhla ven s ručníkem na obličej. Volala jsem tu stopadesátosmičku. A my jak jsme v přízemí, tak jsem stála venku a říkala, že on teď vyskočí z okna. Takže jsem stála u vchodových dveří a čekala jsem jestli bude skákat z toho okna, abych vběhla zpátky do bytu. Pak přijela policie. Asi dvě hlídky, protože tam byli čtyři. No jak byl venku, tak jako by v tu ránu vystřízlivěl jak je viděl. Říkal jak se nic nestalo, že jenom taková domácí hádka a něco tam začal plácet. Tak jestli můžu občanku přinést. Pak jsem tam seděla na schodech a on tam furt něco plácal. Chodil a říkal, že jako on na mě podává trestní oznámení, že jsem ho řízla do té hlavy jak mu tekla ta krev. Tak se tam s nim bavili, protože zaměstnal úplně všechny. A byla tam teda jako žena, tedy policistka. A ta na mě koukala a ptala se mě, jestli mi je dobře. Tak jsem řekla, že jo, že mi jenom teče krev. A ona jako že mi zavolá záchranku. A on tam teď začal něco plácet, že já jsem ho napadla a já jsem vytáhla tu mačetu. Tak jsem jenom tak kroutila hlavou, že to není pravda. Říkala jsem jí, že je opilej, aby mu dali dejchnout. Tak nejdřív nechtěl, ale pak zase že bude spolupracovat. Pak hlavně ať ho nevozí na záchytku a takový. No ale neodvezli ho tam. Oni ho jako odvezli, ale pak ho zase přivezli zpátky. Že si ho tam ani nenechali. On is to totiž domluvil, že bude ve vedlejším domu u mého syna. Něco si pobalil, ale to já už jsem v té době byla v nemocnici. Tadyto si moc nepamatuji. Jak jsem byla u těch doktorů a po těch vyšetřeních. To jsem jako úplně vytěsnila t té hlavy co jsem si volala s klukama, jako synama.

(O2 TO2) Jak Vám bylo trestným činem ublíženo, jaké pro Vás měl důsledky?

Zlomený nos a nějaké slabé krvácení do mozku, tak si mě tam nechali na pozorování. Samá modřina jsem byla samozřejmě. Já měla obličej úplně modrej. Největší starost jsem měla o psa, když jsem byla v nemocnici. Měla jsem strach abych ho už nepotkala. Říkala, že jsem si co když mu rupne, když dokázal tohle. Vlastně celou tu dobu co jsme byli spolu, tak jsem věděla, že on pro ránu nejde daleko, ale na mě nikdy nesáhl. Prostě jsem pak měla strach ho vůbec potkat. V té nemocnici dobrý. Tam jsem si říkala, že tam jsem v bezpečí. Jenže jak mě pustili, tak jsem si říkala, že on vlastně teď bydlí padesát metru ode mě. Já v přízemí, že jo. Takže jsem říkala, že on kdykoliv mi může rozbít okno a vlízt

mi tam. Teda to okno mi rozbil než mě pustili z nemocnice. Vždycky když jsem měla vylézt z baráku, tak jsem bála a hlídala jsem se jestli někde není. Já se psem ven musela. Ven jen tak jsem nechodila. Na nákup rychle do auta a pryč.

(O2 TO3) Co pro Vás bylo nejhorší, čím jste nejvíc trpěl/a?

Možná nejvíc takovým tím zklamáním, že s někým žijete a po sedmi letech zjistíte co je zač. Já ani nevím jestli jsem měla strach o život, když mi držel tu mačetu pod krkem. Já jsem v tu chvíli myslela jen na to jak se z toho dostat. Mě se vlastně ulevilo, protože se to tímhle vlastně všechno vyřešilo.

(O2 TO4) Byly Vám způsobeny následky trvalejšího charakteru a jaké?

Asi nebyly. Je fakt, že asi ten nos. Pořád cítím ten nos. Není úplně v pohodě. Budu muset k doktorovi. Jinak asi nic.

(O2 TO5) Musel/a jste následky řešit odbornou pomocí a jakou?

Se zraněním jsem byla u lékařů. Měla jsem jedno sezení v intervenčním centru. Já si umím poradit sama.

(O2 TO6) Řešíte i nadále následky a jaký je výhled ukončení řešení?

Už to vlastně neřeším.

(O2 TO7) Jak jste pocítoval/a samotný trestný čin a proč?

Jak jsem říkala, že vlastně nejvíc jsem pocítovala zklamání.

(O2 TO8) Byla jste obětí trestného činu jen v tomto jediném případě?

Já už jsem něco podobného zažila. Ale to už je hodně dávno.

Okruh č. 3 – informace o trestním řízení/sekundární viktimizace

(O3 TO1) Popište prvotní kontakt s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Byly to tedy policisté z obvodního oddělení. Komunikace byla dobrá nebo spíš výborna. Ve všem mi vyšli vstříc, v ničem mě neodbili. Naopak ještě se omluvili, kdyby to šlo, tak by přijeli dřív. Zavolali mi tu záhranku. Ptali se mě co doma i se ptali jestli mají nějak řešit. V tu chvíli mi to bylo příjemné. Byla

tam stejná hlídka jako už před tím, takže s ním měli zkušenost. Já jsem to brala jako že když tam nemohla být ta rodina, tak jsem tam měla nějakou jinou oporu.

(O3 TO2) Jak jste se cítil/a při tomto prvotním kontaktu?

Cítila jsem se dobře a v bezpečí.

(O3 TO3) Popište následné kontakty s OČTŘ (osoby, prostory, komunikace)

Byl za mnou jeden příslušník už v té nemocnici. To mi i volali jestli se mnou můžou mluvit, jestli má sílu a jak jsem na tom psychicky, jestli to zvládnu. Já jsem mu řekla, že v pohodě a že řeknu co můžu. Ještě jsem říkala, že je to možná lepší co nejdřív než něco zapomenou. Prostory v pohodě. Bylo v kanceláři, bavil se se mnou v pohodě. Bylo to fajn.

(O3 TO4) Kolikrát jste musel/a vyprávět o trestném činu?

Dvakrát

(O3 TO5) Byl/a jste poučen/a o svých právech, tedy o právech oběti?

Ano. Dostala jsem to písemně. Četla jsem to až později. Ale vysvětlili mi to i ústně. Dali mi kontakt na intervenční centrum.

(O3 TO6) Byla Vám jako oběti poskytnuta nějaká pomoc? (zmocněnec, psychologická pomoc, IC atd.)

Intervenční centrum a to mi zařídilo zmocněnce.

(O3 TO7) Byl před, či při výsleších přítomen krizový intervent nebo policejní psycholog?

Nebyl ani jeden.

(O3 TO8) Jak hodnotíte první psychologickou pomoc/ psychologickou pomoc?

Nemůžu hodnotit.

(O3 TO9) Jak jste se cítil/a při dalších kontaktech s OČTŘ?

Bylo to v pořádku. Cítila jsem se dobře.

(O3 TO10) Jak probíhalo řízení před soudem? (osoby, prostory, komunikace)

Nebyla jsem u soudu.

(O3 TO11) Jak hodnotíte svou zkušenost s PČR?

Já bych řekla, že v mém případě jsem spokojená. V tomhle případě opravdu v pořádku. I mi vše vysvětlovali.

(O3 TO12) Jak hodnotíte svou zkušenost s OSZ?

Nemůžu hodnotit.

(O3 TO13) Jak hodnotíte svou zkušenost se soudem?

Nemůžu hodnotit.

(O3 TO14) Jak hodnotíte svou zkušenost s dalšími osobami na trestním řízení zúčastněnými? (zmocněnec, znalci, OSPOD, další poškození)

Zmocněnec, jo více měně. Všechno zařizoval, radil mi. Po lidské stránce se choval úplně normálně.

(O3 TO15) Jak hodnotíte svou zkušenost s advokátem pachatele?

On neměl.

(O3 TO16) Jak hodnotíte délku trestního řízení?

Asi do tří měsíců to bylo vyřízené, takže dobrý.

(O3 TO17) Jak hodnotíte trestní řízení jako celek?

Vlastně všechno dobrý. Nebyl žádný problém.

(O3 TO18) Popište své pocity po ukončení trestního řízení?

Tím, že to bylo docela rychlý, tak asi fajn. Jsem ráda, že byl nějak potrestaný aby si uvědomil, že se něco udělal. A peněžní vyrovnání.

(O3 TO19) Máte pocit, že jste byl/a během trestního řízení zraňován/a, a jak, kým?

Ne, nebyla.

(O3 TO20) Musel/a jste vyhledat další pomoc důsledkem trestního řízení a jakou?

Ne

(O3 TO21) Byla Vám diagnostikována PTSP?

Nebyla

(O3 TO22) Jak se cítíte dnes?

Dnes dobře, výborně. Já život beru jak přichází.

(O3 TO23) Popište svou ochotu znovu projít trestním řízením a ochotu znovu oznámit trestný čin

Není problém u mě. Nebojím se ničeho a určitě bych trestný čin oznámila.

(O3 TO24) Co by Vám pomohlo snáze projít trestním řízením? (prostory, osoby, komunikace, přístup, pomoc, délka, opakování úkonů apod.)

Vlastně mě nic nenapadá. Měla jsem to dobrý. Měla jsem i čísla na všechny. Dokonce si pro mě dojeli a potom i hlídka za mnou párkrát zajela. To bylo také příjemné.

Okruh č. 4 – informace o přístupu a chování osob mimo OČTŘ/sekundární viktimizace

(O4 TO1) Kdo další věděl o tom, že jste se stal/a obětí trestného činu? (rodina, přátelé, sousedi, kolegové, média, lékaři, sociální služby, psychologové, další cizí osoby)

Oba synové, sestra, sousedi, kamarádky a kamarádi, média, lékaři.

(O4 TO2) Popište chování a přístup těchto osob

Neřekli mi nic co by mě zabolalo. Všechno v pohodě. Doktoři dobrý a sestřičky byly takové lítostivé, hodné.

(O4 TO3) Jak jste se cítil/a vlivem chování těchto osob?

Bez problémů.

(O4 TO4) Co Vás od těchto osob nejvíce ranilo a proč?

Nic

(O4 TO5) Musel/a jste kvůli statusu oběti ve svém životě něco změnit?

Několik měsíců jsem byla opatrná a ostražitá. Měla jsem strach. Týden u mě byla sestra. Jinak asi nic.

(O4 TO6) Jak k Vám tyto osoby přistupují dnes?

Poptávají se jestli je vše v pořádku a ujišťují se, že se ke mně nevrátí.